ГОДИШЕН КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ

ЗА 2024 ГОДИНА

ЦЕНТРАЛЕН ДЕПОЗИТАР АД

Годишен консолидиран доклад

за дейността

на Група Централен депозитар за 2024 г.

Съдържание **Стр.**

Доклад за дейността

Въведение	2
Информация за Група Централен депозитар	2
Собственост, правен статут и управление	3
Информацията съгласно чл. 187 "д" и чл. 247 от Търговския закон	5
Информация за дейността на Група Централен депозитар през 2023 г.	8
Правна рамка	8
Международни отношения	11
Търговия	15
Услуги за емитенти и обслужване на корпоративни действия	16
Обслужване на особени залози и други обезпечения	17
Клиър Екс АД	18
БД Консулти АД	18
Финансово състояние на Група Централен депозитар	19
Финансови рискове	20
Научно изследователска и развойна дейност	21
Учредени клонове	21
Събития след края на отчетния период	21

Въведение

Годишният консолидиран доклад за дейността на Група Централен депозитар дава информация за важните събития, настъпили през 2024 г., като са взети под внимание основните показатели на дейността, съпроводени със съответните анализи и изводи. Очертани са основните тенденции в развитието на капиталовия пазар, направен е достоверен преглед на развитието и резултатите от дейностите и състоянието на дружествата, включени в консолидирания отчет като цяло и са описани основните рискове и несигурности, пред които те са изправени.

Информация за Група Централен депозитар

Група Централен депозитар включва дружеството-майка, двете негови дъщерни дружества и едно съвместно дружество.

Дружество-майка

Централен депозитар АД (Дружеството-майка) е търговско дружество, създадено през 1996 г. за поддържане на националната регистрационна система и система за сетълмент корпоративни безналични ценни книжа. Дружеството-майка е със седалище и адрес на управление гр.София, ул. "Три уши" № 6 и е регистрирано от Софийски градски съд с решение № 1/29.08.1996 г. фирмено отделение по фирмено дело № 109211 по описа за 1996 г.

Дъщерни дружества

Към 31.12.2024 г. дъщерни дружества в Групата са:

- Клиър Екс АД - акционерно дружество, учредено на 16.04.2020 г. Дружеството е със седалище и адрес на управление гр. София, ул."Три уши" 6. Дружеството е вписано в Търговския регистър на 16.04.2020г. с ЕИК 206077945. Учредено е без срок.
- БД Консулти - акционерно дружество (до септември 2023 г. дружество с ограничена отговорност), учредено на 16.04.2020 г. Дружеството е със седалище и адрес на управление гр. София, ул."Три уши" 6. Дружеството е вписано в Търговския регистър на 16.04.2020г. с ЕИК 206077735. Учредено е без срок.

Съвместно дружество

- Колективно финансиране - акционерно дружество, учредено на 13.11.2023 г. Дружеството е със седалище и адрес на управление гр. София, ул. "Три уши" 6. Дружеството е вписано в Търговския регистър на 13.11.2023г. с ЕИК 207596836. Учредено е без срок.

Собственост, правен статут и управление

Дружество-майка

Централен депозитар АД (Депозитарът/Дружеството-майка) е непубличо акционерно дружество. Към 31 декември 2024 г. капиталът на Дружеството-майка е разпределен в 14,000 броя безналични поименни акции с номинална стойност на една акция - сто лева. С решение на Общото събрание на акционерите, проведено на 22.06.2009 г., на основание чл. 246, ал.4 от Търговския закон, капиталът на Дружеството-майка е увеличен от 100,000 лева на 1,000,000 лева чрез увеличение на номиналната стойност на една акция от 10 лв. на 100 лв. Увеличението на капитала е с част от средствата във фонд „Резервен". През 2022г. Дружеството-майка увеличи капитала си, чрез емитиране на нови 4,000 броя безналични акции с номинал 100 лв. до 1,400,000 лева.

Разпределението на акционерния капитал на дружеството-майка е както следва:

	31.12.2024	*31.12.2023*
	% участие	*% участие*
Министерство на финансите	43.70	43.70
Българска Фондова Борса - София АД	4.51	4.51
Банки	32.85	32.85
Други	18.94	18.94
	100.00	**100.00**

Възложените специални функции на Централния депозитар определят и специфичните характеристики на неговия правен статут, регламентирани в Закона за публично предлагане на ценни книжа, както следва:

- фонд "Резервен" се формира по общия ред на Търговския закон;
- дружеството-майка формира печалба за целите на данъчното облагане (от 30.07.2011 г.) и за разпределение в полза на акционерите си;
- източници за набиране на средства в гаранционния фонд са отчисления на база приходите от дейността на депозитара (от 30.07.2011 г.) съгласно условията и реда, определени с неговия правилник;
- до 10% от капитала на Централния депозитар може да се притежава от акционери извън Министерството на финансите; Българска народна банка; регулирани пазари, съответно пазарни оператори в случаите, когато са различни лица от регулирани пазари; чуждестранни депозитарни и клирингови институции.

За Централния депозитар не се открива производство по несъстоятелност, както и не може да бъде прекратен само въз основа на решение на Общото събрание.

Централен депозитар АД има едностепенна система на управление със Съвет на директорите. Към 31.12.2024 г. ръководството на Дружеството-майка, в лицето на Съвета на директорите е в състав:

Апостол Апостолов – председател;
Васил Големански – член;
Надя Даскалова – член;
Теодора Ангелова – член;
Ангел Рабаджийски – член.
Дружеството се представлява от Васил Големански - Изпълнителен директор.

На 26.03.2025 г. в „Централен депозитар" АД постъпи уведомление от Васил Големански за освобождаване от длъжността Изпълнителен директор на „Централен депозитар" АД, а на 27.03.2025г.,във връзка с решение на Народното събрание, с което е избран за председател на Комисията за финансов надзор, подаде оставка и като член на Съвета на директорите. След тази дата дружеството се представлява от Георги Караджов – прокурист.

Дъщерни дружества

Управлението на дъщерните дружества е както следва:

- Клиър Екс АД има едностепенна система на управление със Съвет на директорите. Към 31.12.2024 г. ръководството на Клиър Екс АД, в лицето на Съвета на директорите е в състав:

  Калина Ангелова - Николова – председател;

  Добри Варадев – член;

  Георги Караджов – член;

  Клиър Екс АД се представлява от Георги Караджов - Изпълнителен директор.

- БД Консулти АД има едностепенна система на управление със Съвет на директорите. Към 31.12.2024 г. ръководството на БД Консулти АД, в лицето на Съвета на директорите е в състав:

  Маню Моравенов – председател;

  Георги Караджов – член;

  Искрен Николов – член;

БД Консулти АД се представлява от Искрен Николов - Изпълнителен директор.

Информацията съгласно чл. 187 "д" и чл. 247 от Търговския закон

Възнагражденията, получени общо през годината от членовете на съветите на дружествата от групата са както следва:

- Съвет на директорите на Централен депозитар АД - 319 хил. лв.
- Съвет на директорите на Клиър Екс АД - 40 хил. лв.
- Съвет на директорите на БД Консулти АД - 120 хил. лв.

Участие на членовете на Съвета на директорите с повече от 25 на сто от капитала на други дружества:

Апостол Апостолов	„АЛА Консулт“ ЕООД, „Студио севън хилс“ ООД, „Енергрийн“ ЕООД, „Куадра“ АД, „Състейнъбъл Бизнес Консултинг“ ООД
Васил Големански	Няма участия
Надя Даскалова	Няма участия
Теодора Ангелова	„ТА Консултинг“ ЕООД
Ангел Рабаджийски	„Каза Д“ ООД

Участие на членовете на Съвета на директорите в управлението на други дружества или кооперации като прокуристи, управители или членове на съвети:

Апостол Апостолов	„Тексимбанк“ АД – председател на Надзорния съвет, „АЛА Консулт“ ЕООД – управител, „Енергрийн“ ЕООД - управител, „ЧЕЗ Разпределение България“ АД – член на Надзорния съвет, Президент на „Висше училище по застраховане и финанси“ (ВУЗФ), Член на УС на Сдружение „Българска асоциация на инвестиционните банкери“
Васил Големански	Колективно финансиране АД - Зам.-председател на СД
Надя Даскалова	Няма участия
Теодора Ангелова	„ТА Консултинг“ ЕООД – управител; Колективно финансиране АД, член на СД
Ангел Рабаджийски	„Каза Д“ ООД

Структура на групата и предмет на дейност

Структурата на Групата включва Централен депозитар АД, като дружество-майка и посочените по-долу дъщерни и съвместно дружества:

		31.12.2024	**31.12.2023**	**Дата на придобиване на контрол/съвместен контрол**
		участие %	**участие %**	
Клиър Екс АД	Дъщерно дружество	60%	60%	16.04.2020 г.
БД Консулти АД	Дъщерно дружество	62.30%*	62.30 %*	16.04.2020 г.
Колективно финансиране АД	Съвместно дружество	43.40%*	43.40%*	13.11.2023 г.

**ефективен процент през Клиър Екс АД*

Предмет на дейност на Дружеството-майка

Централният депозитар поддържа националната регистрационна система за безналични ценни книжа и осъществява:

- регистриране на безналични финансови инструменти и на прехвърляния на безналични финансови инструменти, както и съхранение и поддържане на данни за безналични финансови инструменти чрез откриване и водене на сметки на техните емитенти и притежатели;
- клиринг и сетълмент на сделки с безналични финансови инструменти, включително водене на парични сетълмент сметки и извършване на плащания във връзка със сделки с безналични финансови инструменти;
- администриране на безналични финансови инструменти, включително водене на книга на притежателите на безналични финансови инструменти, разпределяне на дивиденти, лихви и други плащания;
- регистриране на особени залози върху безналични финансови инструменти;
- блокиране и деблокиране на безналични финансови инструменти;
- предоставяне на други предвидени в неговия правилник услуги.

Съгласно промените в Наредба № 8 на КФН за Централния депозитар (ДВ бр. 24 от 12.03.2014 г.), депозитарят поема функциите на оператор на системата с окончателност на сетълмента за сделките с финансови инструменти по смисъла на Закона за платежните услуги и платежните системи с цел осигуряване на сетълмент на сделки с безналични финансови инструменти.

Централният депозитар осигурява ефективно функциониране на националната регистрационна система за безналични финансови инструменти и на оперираната от него система за сетълмент в условията на надеждност и сигурност при осъществяване на сделките и съхраняване на информацията, както и пълна прозрачност на условията по предлаганите от него услуги.

Предметът на дейност на дъщерните дружества е както следва:

Основният предмет на дейност на **Клиър Екс АД** по регистрация включва извършване на услуги като клирингова къща във връзка със сделки с електрическа енергия, природен газ и стоки, сключени на организиран пазар, както и други дейности разрешени от закона. Към датата на изготвяне на консолидирания финансов отчет дружеството е в процес на получаване на необходимите по закон разрешения за започване на дейността си.

Основният предмет на дейност на **БД Консулти АД** включва административно, финансово и деловодно обслужване, предоставяне на консултации, както и други дейности разрешени от закона.

Дружеството-майка и неговите дъщерни дружества извършват своята дейност в България.

Предметът на дейност на съвместното дружество е както следва:

Основният предмет на дейност на Колективно финансиране АД е предоставяне на услуги за колективно финансиране чрез организиране, управление и експлоатация на платформа за колективно финансиране по чл.164, т.9 от ЗППЦК. На 03.11.2023 г. с решение № 993 - ДУКФ Колективно финансиране АД получава лиценз от Комисията по финансов надзор за осъществяване на дейността си.

Към 31.12.2024 г. общият брой на персонала в Групата е 52 служители.

Информация за дейността на Група Централен депозитар през 2024 г.

Основни аспекти от дейността на дружеството-майка през 2024 г. са следните

Правна рамка

Промени в законодателството

През 2024 г. се прие Закон за въвеждане на еврото в Република България (Обн., ДВ, бр. 70 от 20.08.2024 г.). Законът определя необходимите мерки на национално ниво за въвеждане на еврото и задълженията на отделните институции, включително „Централен депозитар“ АД. Съгласно изискванията на закона, към датата на въвеждане на еврото, „Централен депозитар“ АД следва да превалутира автоматично от левове в евро номиналната стойност на безналичните финансови инструменти, вписани в централния регистър на ценни книжа, при спазване на правилата за превалутиране и закръгляване по реда на закона. Сетълментът по сметките за парични средства при сделки с финансови инструменти, сключени в левове преди датата на въвеждане на еврото в Република България, които ще бъдат приключени на датата на въвеждане на еврото или след нея, следва да се извършва в евро.

За дейностите по превалутиране при присъединяване в еврозоната няма се събират такси и комисиони от „Централен депозитар“ АД.

„Централен депозитар“ АД по искане на притежател, направено чрез банка или инвестиционен посредник, следва да заменя безплатно удостоверителните документи за притежаване на финансови инструменти с посочена стойност в левове с нови, в които стойността на компенсаторните записи е посочена в евро.

За целите на въвеждането на еврото в Република България „Централен депозитар“ АД разработи план за работа, който ще представи пред надзорния орган – Комисия за финансов надзор.

Регламент (ЕС) 2022/2554 относно оперативната устойчивост на цифровите технологии във финансовия сектор (“DORA”)

Регламент (ЕС) 2022/2554 относно оперативната устойчивост на цифровите технологии във финансовия сектор следва да започне да се прилага в държавите - членки на Европейския съюз през 2025 г. Регламентът цели да укрепи устойчивостта на цифровите технологии във финансовия сектор, като наложи хармонизирани изисквания за управление на риска, докладване, тестване и управление на отношенията с трети страни. Централните депозитари на ценни книжа попадат сред финансовите субекти в обхвата на DORA. DORA обхваща пет „стълба“ на рамката на оперативната устойчивост на финансовите субекти, в т.ч. „Централен депозитар“ АД - управление на риска за информационните и комуникационните технологии; докладване на инциденти; тестване на оперативната устойчивост; управление на риска, пораждан от трети страни; сътрудничество и обмен на информация. Финансовите субекти трябва да установяват и внедрят рамка за управление на риска за информационните и комуникационни технологии, която гарантира идентифицирането, оценяването, контрола и смекчаването на заплахите - оценка и управление на риска; контрол на достъпа; управление на персонала; физическа сигурност; сигурност при избора на технологии и услуги; планове и действия в извънредни ситуации.

Изискванията относно управлението на рисковете са определени с цел осигуряване на оперативна устойчивост на цифровите технологии и защита на данните. Рамката за управление на рисковете за информационните и комуникационни технологии включва документирани политики и процедури за осигуряване на непрекъснатост на дейността, съхранение на резервни копия на данни и възстановяване на информацията. Минимум веднъж годишно или след инцидент следва да се извършва преглед на политиките и процедурите, включително на тези за управление на инциденти и тяхното въздействие върху функционирането на организацията. Следва да се осъществяват периодични тестове на плановете за непрекъснатост на дейността и възстановяване на информационните системи. Отговорността за управлението на рисковете за информационните и комуникационни

технологии се носи от ръководството на финансовите субекти, което трябва да въведе политики за осигуряване на сигурността на данните и да определи роли и отговорности на служителите. Следва да се осигури оперативен капацитет и обучение на персонала, да бъде създадена контролна функция за наблюдение на рисковете, одиторска функция за провеждане на вътрешни одити на информационните системи и процесите, функция за наблюдение на договорите с трети страни доставчици на информационни и комуникационни услуги, управление на кризи и връзки с обществеността.

Законопроект за пазарите на криптоактиви – внесен в 51-то Народно събрание

Законопроектът въвежда мерките по прилагането на Регламент (ЕС) 2023/1114 на Европейския парламент и на Съвета от 31 май 2023 година относно пазарите на криптоактиви и за изменение на регламенти (ЕС) № 1093/2010 и (ЕС) № 1095/2010 и на директиви 2013/36/ЕС и (ЕС) 2019/1937 (наричан по-нататък „Регламент (ЕС) 2023/1114“) и актовете по прилагането му, свързани с условията и реда за лицензирането, осъществяването на дейността и държавния надзор върху издателите на криптоактиви и доставчиците на услуги за криптоактиви.

Съгласно Регламент (ЕС) 2023/1114 криптоактивът е цифрово представяне на стойност или право, което може да бъде прехвърляно и съхранявано електронно посредством технология на децентрализирания регистър или друга подобна технология. Криптоактивите се класифицират в три вида в зависимост от това, дали се стремят да стабилизират стойността си спрямо други активи: токени, обезпечени с активи, токени за електронни пари и криптоактиви, различни от токени, обезпечени с активи, или от токени за електронни пари. Поради различните рискове и възможности, свързани с всеки вид, са определени различни правила за издателите и лицата, кандидатстващи за допускане до търговия, за трите вида криптоактива.

„Централен депозитар“ АД, лицензиран съгласно Регламент (ЕС) № 909/2014, може да предоставя услуги по попечителство и администриране на криптоактиви от името на клиенти, без изричен лиценз и след предоставяне на необходимата информация и уведомление на КФН. Предоставянето на попечителство и администриране на криптоактиви от името на клиенти се счита за равностойно на предоставяне, поддържане или управление на сметки за ценни книжа във връзка с услуги по сетълмент.

През 2024 г. /ДВ бр. 90 от 25.10.2024 г./, влязоха в сила промени в Наредба № 8 от 3.09.2020 г. за изискванията към дейността на централните депозитари на ценни книжа, централния регистър на ценни книжа и други лица, осъществяващи дейности, свързани със сетълмента на ценни книжа. Промените са свързани с въвеждане на правила за отчитане на данни по договори за извънборсови деривати и докладване по договори за сделки за финансиране с ценни книжа /нова Глава осма „в“/.

Правилник за дейността на ЦД АД – изменения и допълнения през 2024 г.

С решение на КФН № 413-ЦД от 20.06.2024 г. бяха одобрени изменения и допълнения на Правилника за дейността на ЦД АД, с които:

- да се въведат изискванията на Регламент (ЕС) 2018/1229 /Регламента/ относно предоставяне на възможност за извършване на частичен сетълмент и за задържане и освобождаване на инструкции в управляваната от ЦД АД система за сетълмент, в случай че не са налице условията за дерогация по отношение на изискванията по чл.12 от Регламента (изм. в чл. 125 от Правилника за дейността на ЦД АД);
- Да се доразвие и допълни уредбата на определени процедури при предоставяне на услуги от ЦД АД (изм. в чл. 30, чл. 37);
- Да се постигне синхронизация на процедурите по управление на сделки с отложен сетълмент при извършване на корпоративни действия (чл. 105-108) със стандартите на Advisory group on market infrastructures for securities and collateral (Ami SeCo).

С решение на КФН № 842-ЦД от 03.12.2024 г. са одобрени изменения и допълнения в чл.30, ал.1 от Правилника за дейността на „Централен депозитар" АД относно определяне на референта цена за целите на изчисляване на парични санкции.

Вътрешни правила и процедури

За отчетния период бе приета Вътрешна процедура за изчисляване и съхранение на референтна цена на сделката по смисъла на чл. 3 във връзка с чл. 7 от Делегиран Регламент (ЕС) 2017/389 на Комисията от 11 ноември 2016 г. за допълване на Регламент (ЕС) № 909/2014 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на параметрите за изчисляване на паричните санкции за неуспешен сетълмент и на операциите на ЦДЦК в приемащите държави членки (Регламент(ЕС) 2017/389) при прилагане на парични санкции за неуспешен сетълмент.

Други съществени събития, свързани с дейността на ЦД АД през 2024 г.

На 17.06.2024 г. се проведе редовно общо събрание на акционерите на „Централен депозитар" АД. Общото събрание прие следните решения:
- прие доклада на Съвета на директорите за дейността на дружеството през 2023 г.;
- прие годишния финансов отчет на дружеството за 2023 г., заверен от регистрирания одитор - одиторско предприятие „БДО АФА" ООД и доклада на одиторско предприятие;
- прие консолидирания годишен финансов отчет на дружеството за 2023 г., заверен от регистрирания одитор - одиторско предприятие „БДО АФА" ООД и доклада на одиторско предприятие;
- прие решение относно печалбата на дружеството, реализирана през 2023 г. в размер на 22 803.52 лв. след отчислените данъци, като нетната счетоводна печалба за 2023 г., след отчислените данъци, се разпределя между акционерите като дивидент по 1.62 лв. на акция;

- освободи от отговорност членовете на Съвета на директорите на ЦД АД за дейността им по управление на дружеството през 2023 г.;
- избра специализирано одиторско предприятие „БДО АФА“ ООД да извърши одит и заверка на годишния финансов отчет на дружеството за 2024 г., съгласно предложението на Съвета на директорите.

Международни отношения и проекти

Участие в платформата TARGET2-Securities

„Централен депозитар“ АД активно участва в различни международни проекти, като поставя силен акцент върху интеграцията на своите системи с тези на общоевропейската платформа TARGET2-Securities (T2S), където текущо се обработват всички сделки в евро. Благодарение на членството си в T2S, през 2024 г. ЦД АД отчита нарастващ интерес от страна на емитенти и инвеститори, търсещи достъп до трансгранични услуги в рамките на общността на T2S. Към м. декември 2024 г., 34 от членовете на ЦД АД, представляващи 44%, успешно преминаха необходимата сертификация. Сред сертифицираните членове попадат всички основни разплащателни банки и инвестиционни посредници в страната. От миграцията към T2S до м. декември 2024 г., разпределението на сетълмент дейността в T2S показва, че 60.9% от сделките са обработени като Доставка срещу плащане (DvP), 22.8% като Свободен трансфер на ценни книжа (FOP) и 16.2% като Плащане без доставка (PFOD). С цел своевременно подпомагане на членовете, ЦД АД въведе нови процеси, които гарантират ефективна комуникация и бързи отговори на въпроси, свързани с операциите по T2S. Всички процеси, свързани с дейността на ЦД АД в T2S са акуратно разписани в Правилника за дейността на „Централен депозитар“ АД, след предварително съгласуване с членовете на ЦД АД и надзорния орган – Комисия за финансов надзор.

Представители на ЦД АД участват активно в работата на T2S както на стратегическо, така и на техническо ниво, като се включват в дискусии относно бъдещото развитие на платформата. Чрез своето участие в групите на T2S, служителите на ЦД АД спомагат за формирането на стратегическите насоки на T2S, като същевременно гарантират, че ЦД АД остава в синхрон с актуалните оперативни и регулаторни изисквания. Допълнително се работи и по внедряването на механизъм за цялостно възстановяване на платформата в случай на извънредни ситуации. За тази цел ЦД АД редовно извършва тестове в специално разработена от Европейската централна банка тестова среда, което валидира процедурите по възстановяване и поддържа високо ниво на оперативна устойчивост както в T2S, така и в ЦД АД.

В областта на сделките в евро ЦД АД играе съществена роля, като обработва значителен обем от сделки с различни финансови инструменти. Общата стойност на регистрираните акции в евро възлиза на 273 милиона евро, а дяловете в договорни фондове – на 71.8 милиона евро. Освен това депозитарят управлява 5.5 милиона евро под формата на варанти и 4.39 милиона

евро в борсово търгувани фондове (ETF). Във връзка с предстоящото приемане на еврото в страната, ЦД АД изпълнява редица ключови инициативи, включващи планирането и подготовката за реденоминацията на всички ценни книжа, активна комуникационна стратегия, участие в междуинституционални работни групи, актуализация на нормативната рамка и провеждане на вътрешни и пазарни тестове, включително в T2S.

Международна дейност

ЦД АД има установени механизми за чуждестранно членство. Към декември 2024 г., ЦД АД обслужва един чуждестранен член.

В партньорство с „Българска фондова борса" АД, ЦД АД поддържа и местната платформата EuroBridge, разработена в подкрепа на български компании, търсещи възможност за двойно листване на пазарите в България и Германия.

В допълнение към гореспоменатото, ЦД АД работи активно по процеса на присъединяване като клиент на Clearstream Banking Frankfurt, за да се възползва напълно от функционалностите на T2S, включително трансграничния сетълмент между различни депозитари (cross-CSD settlement). В рамките на този процес беше успешно завършена надлежна проверка и преминаване през детайлна процедура по валидацията като надежден потенциален клиент, като редовно се провеждат срещи и други форми на взаимодействие с екипи на Clearstream Banking Frankfurt.

ЦД АД осъществява регулярно домакинство на срещи с водещи чуждестранни попечители, банки и инвестиционни фирми, проявяващи интерес към българския капиталов пазар. В своята роля на ключов инфраструктурен участник, ЦД АД действа като мост между чуждестранните компании и местния капиталов пазар, подпомагайки по-доброто и задълбочено разбиране на новостите в пазара и представяйки инвестиционни възможности.

С всички тези инициативи ЦД АД продължава да укрепва своето международно присъствие, да засилва ролята си в рамките на T2S и да подпомага плавния преход към членството на България в еврозоната.

Корпоративни действия

И през последната година „Централен депозитар" продължи неотклонното да следва последователната си политика за повишаване степента на прилагане на най-добрите европейски практики за предлагане на услуги в областта на корпоративните действия - основен фактор за ефективното функциониране на паневропейския финансов пазар, безпроблемното прилагане на паричната политика и гарантиране на финансовата стабилност. ЦД засили своите усилия за пълно съответствие с правилата и процедурите за корпоративни действия (КД), разработени от Съвместната работна група по корпоративни действия (CAJWG – Corporate Actions Joint Working Group) и подгрупата на T2S по корпоративни

действия (CASG – Corporate Actions Sub-group), като впоследствие те бяха усъвършенствани и оценявани от AMI-SeCo (Advisory Group on Market Infrastructures for Securities and Collateral). Тази дейност е в изпълнение на поетите ангажименти по Проекта на ЕЦБ за интеграция на европейските финансови пазари и в пряка връзка с процеса на присъединяване към T2S.

Като продължение на активната работа на депозитара до момента, през годината бяха актуализирани на полугодишна база въпросници „SCoRe Monitoring - Corporate Actions" и „SCoRe Monitoring – Billing Progresses", включващи подробен списък на стандартите за КД и фактурирането, оценка на степента на изпълнение и етапите на приложение. Основната им цел е оценяване нивото на хармонизация на извършваните КД и прилагане на процесите по фактурирането. Отчита се степента на хармонизация на КД по дългови и недългови ценни книжа, тяхната обработка по цялата попечителска верига, включително и разработката на съответните съобщения за обмен на информация в стандарт ISO 20022. На тази база ЕЦБ публикува доклад „SCoREBOARD Compliance and Progress Report", съдържащ анализ на европейските страни-участници, както и агрегираните резултати - в общо-европейски план. Резултатите, представени в доклада на SCoREBOARD към декември 2024 г., отразяват ангажимента на ЦД да приложи съществуващите стандарти на SCoRE в съответствие с договорената пътна карта. В доклада са отразени пълното изпълнение на стандартите за фактурирането и близко до оптималното изпълнение на тези за корпоративни действия.

В качеството си на активен участник в инициативите на Консултативната група за пазарни инфраструктури за ценни книжа и обезпечения - AMI-SeCo, ЦД участва и в „Compliance monitoring exercise", с цел изготвяне на актуална оценка на текущите нива на съответствие със стандартите за корпоративни събития в Европа. Проучването се организира чрез националните групи на заинтересованите страни (National Stakeholder Groups - NSG), създадени за всеки участващ пазар. Резултатите се оценяват от Групата за корпоративни събития (AMI-SeCo's Corporate Events Group - CEG) и са публично достъпни в доклада Corporate Events Compliance Report.

Обект на анализ са:

- Пазарните стандарти за обработка на корпоративни действия, за приключили и неприключили транзакции;

- Пазарните стандарти за идентификация на акционерите.

Основни констатации в последния доклад съм края на 2024 г., са: „ Най-голямо увеличение на спазването на изискванията се наблюдава в Кипър и българския пазар. И на двата пазара сега се спазват по-голямата част от изискванията на корпоративните стандарти и са разработили планове за разрешаване на повечето от оставащите пропуски през следващите дванадесет месеца".

Във връзка с участието на ЦД в T2S, на AMI-SeCo се предоставя и отчет „Harmonization Progress Report“, в който изискванията на платформата по изпълнение на специфични стандарти за дейността й се оценяват периодично. Разделени са на два сегмента – Priority 1 и Priority 2 в зависимост от приоритета на тяхното прилагане.

С въвеждането на стандартите на местния пазар, ЦД предоставя на своите членове услуги на европейско ниво. Използваната към момента информационна система е в непрекъснат процес на обновяване и модернизиране, което гарантира европейско ниво на обслужване.

Дейностите по конвергенцията на местната пазарна практика с изискванията на AMI-SeCo се подпомага от участие в работните групи (WG) към ECSDA – Corporate events WG and Policy WG.

Търговия

ПРЕХВЪРЛЯНИЯ / СДЕЛКИ			
ГОДИНА	БОРСОВИ	ИЗВЪНБОРСОВИ	ОБЩО
2022	101 023	1172*	102 195
2023	67 641	844*	68 485
2024	77 350	906	78 256

* Извънборсовите прехвърляния не включват трансферите от наследства, дарения и прехвърляния от собствена към клиентска подсметка при посредник

ПРЕХВЪРЛЕНИ ЦЕННИ КНИЖА	
ГОДИНА	БРОЙ
2022	228 202 773
2023	203 688 522
2024	224 240 405

ГОДИНА	СДЕЛКИ С ОБЕКТ НА ТЪРГОВИЯ КИ	РЕГИСТРИРАНИ ПЛАЩАНИЯ С КИ КЪМ ДЪРЖАВНИ ИНСТИТУЦИИ	ТРАНСФЕРИ ОТ НАСЛЕДСТВА	ДУБЛИКАТ НА ДЕПОЗИТАРНА РАЗПИСКА
2022	499	43	1849	943
2023	426	39	1703	1 660
2024	719	61	80	2 314

БОРСОВИ СДЕЛКИ ЗА ТЪРГОВИЯ С ПРАВА		
ГОДИНА	БРОЙ СДЕЛКИ	ПРЕХВЪРЛЕНИ ПРАВА
2022	581	47 622 784
2023	67	8 564 271
2024	1 809	197 819 840

Услуги за емитенти и обслужване на корпоративни действия

Дейността свързана с услугите, предоставяни на дружествата, емитирали безналични финансови инструменти продължи да се развива в насока към предоставяне на услугите през електронната платформа на ЦД АД.

През миналата година се забеляза увеличаване на броя на дружествата, които направиха плащания на дивидент чрез системата на ЦД, а също така се увеличи и броя на дружествата, които регистрираха промени в капитала си.

През 2024 г. 135 дружества регистрираха нови емисии, от тях 45 дружества регистрираха емисии акции, 62 облигации, 11 нови договорни фонд и 17 права.

Промените в регистъра са свързани с регистрация на увеличение на капитала, като през годината 111 дружества подадоха заявления за увеличение на капитала 81 от тях с издаване на нови акции, 17 дружества регистрираха увеличение на капитала с издаване на емисия права, а 9 дружества регистрираха промяна на номиналната си стойност.

При плащанията по облигационни емисии се запази тенденцията от 2023 г. През 2024 г. чрез системата на ЦД АД се извършиха 407 плащания на суми по облигационни емисии, в резултат на които чрез системата на ЦД бяха изплатени над 327 млн. лева. Изплатен беше дивидента на 70 дружества в размер на над 182 млн. лева.

Значително се увеличи броя на изготвените извлечения от книгата на притежателите на БФИ - 3 281 броя книги.

Издадени са общо 131 ISIN кодове, като се увеличи и броя на издадените CFI и FISN кодове за публичните дружества.

Обслужване на особени залози и други обезпечения

Дейността по обслужването на особените залози и договори за финансови обезпечения се осъществява в съответствие с изискванията на Закона за особените залози, Правилника за устройството и дейността на Централния регистър на особените залози към Министерството на правосъдието, Закона за договорите за финансови обезпечения и Правилника на „Централен депозитар“ АД.

За периода 01.01.2024 г. – 31.12.2024 г. в регистъра на особените залози са регистрирани 560 вписвания. От тях:

- 28 броя вписвания на особен залог
- 316 броя запори
- 1 вписвания в регистъра на договорите за финансови обезпечения
- 384 вписвания на други обстоятелства

За отчетния период са извършени и множество справки за държавни и частни съдебни изпълнители, справки за КФН, справки за АП, НАП, КОНПИ, други овластени институции, частни и юридически лица.

Клиър Екс АД

През 2024 г. Ръководството на „КЛИЪР ЕКС“ АД продължава да участва активно в изготвянето и обсъждането на предложенията за промени в действащото законодателство по лицензирането, дейността и надзора на клиринговата къща и в резултат на това са предприети действия за промяна в ЗПУПС, като е подготвено и изпратено конкретно предложение за изменение на съответните текстове.

Стартирана е процедура по създаване на връзка между Клиър Екс АД и Уникредит Булбанк АД, за осигуряване на алтернативна възможност за извършване на разплащания по сделки с електрическа енергия, сключени на Българска Независима Енергийна Борса ЕАД (БНЕБ ЕАД). Създаването на тази връзка изисква технически промени в системата на Уникредит Булбанк, като за целта са проведени неколкократни между представители на банката и клиринговата къща, за уточняване на параметрите и начина на комуникация.

Пред месец Декември беше сключено споразумение между Клиър Екс АД и Българска Независима Енергийна Борса ЕАД за предстоящото предоставяне на услугите по осигуряване на разплащанията по сделките, сключени на борсата. Споразумението има за цел тези услуги да бъдат предоставени от Клиър Екс АД до края на първото полугодие на 2025г. След осигуряването на съответната инфраструктура за обработка на информацията.

Дружеството ще изготви оперативни правила за работа, заедно със съответните пазари и техните участници преди стартиране на услугите за съответния пазар.

БД Консулти АД

Основната дейност на дружеството е да обслужва финансово и административно Централен депозитар АД, Българска фондова борса АД и съответните им дъщерни дружества, основно чрез служители, които са прехвърлени от обслужваните дружества. Приходите на дружеството се генерират чрез префактуриране на основните разходи (заплати, осигуровки, наеми и др.) свързани с обслужването на дружествата плюс добавка за управление. За 2023 г. дружеството е реализирало печалба в размер над 300 хил. лв.

Финансово състояние на Група Централен депозитар

Постигнатите резултати от Групата за годината са, както следва:

- Приходи от продажби към клиенти: 5,696 хил. лв. Приходите от продажби са се увеличили спрямо 2023 г. с 576 хил. лв., поради увеличение на приходи от други услуги в компанията майка и в дъщерните дружества, основно от консултантски услуги.
- Нетна печалба: 562 хил. лв. в това число за неконтролиращото участие 116 хил. лв. Увеличението на печалбата спрямо 2023 г. с 141 хил. лв. се дължи на увеличение приходи реализирани през годината

Събираемост на вземанията: 13 дни, като се запазва спрямо 2023 г.

Основните активи на Групата към 31.12.2024 г. включват:

- Имоти, машини и оборудване: 1,653 хил. лв. спрямо 1,247 хил. лв. към 31.12.2023 г. Увеличението се дължи основно на активи в процес на изграждане в дъщерното дружество БД Консулти АД.
- Дългосрочни дългови инвестиции: 2,206 хил. лв. Дългосрочните дългови инвестиции са се увеличили спрямо 31.12.2023 г. с 54 хил. лв. основно поради увеличение в справедливата стойност на държаните от дружеството-майка емисии ценни книжа и придобиване на нови инвестиции.
- Парични средства: 5,569 хил. лв. спрямо 4,674 хил. лв. към 31.12.2023 г.

Групата показва много добра ликвидност и възможност да покрива своите задължения.

Държавата чрез Министерство на финансите (МФ) притежава 43.70% от акциите в основния акционерен капитал на Централен депозитар АД (дружеството-майка) и заедно с държаните от МФ акции от капитала на Българска фондова борса АД, има статут на *основен акционер.*

Българска фондова борса АД е свързано лице *(предприятие с квалифицирано участие/контрол/ от страна на държавата)* с Централен депозитар АД, доколкото и в двете дружества държавата има квалифицирано участие и общи представители (директори) в съветите на директорите им. Българска фондова борса АД от своя страна също е акционер в Централен депозитар АД с 4.51 % акционерно участие.

Българска независима енергийна борса ЕАД и Файненшъл Маркет Сървисиз ЕООД са свързани лица на Групата тъй като са дъщерни дружества на Българска фондова борса АД.

През 2024 г. са извършвани следните сделки със свързани лица:

- Продажби на административни, счетоводни услуги и информационно обслужване на предприятие с квалифицирано участие /контрол/ от страна на държавата в размер на 492 хил. лв.
- Продажби на счетоводни, административни услуги и услуги по управление на парични средства на дъщерни дружества на предприятие с квалифицирано участие /контрол/ от страна на държавата в размер на 1,701 лв.
- Продажби на консултантски услуги в размер на 60 хил.лв.
- Покупки на услуги (наем) от дъщерно дружество на предприятие с квалифицирано участие /контрол/ от страна на държавата в размер на 8 хил. лв.

Финансови рискове

В хода на обичайната си дейност Групата може да бъде изложена на различни финансови рискове, най-важните от които са: пазарен риск (включващ валутен риск, риск от промяна на справедливата стойност и ценови риск), кредитен риск, ликвиден риск и риск на лихвено-обвързаните парични потоци. Общото управление на риска е фокусирано върху прогнозиране на резултатите от определени области на финансовите пазари за постигане на минимизиране на потенциалните отрицателни ефекти, които биха могли да се отразят върху финансовите резултати и състояние на Групата. Политиката в тази област е свързана с извършването на оценки на пазарните обстоятелства във връзка с направените инвестиции и формите за поддържане на ликвидните средства. Част от прилаганите механизми са свързани и с анализ и търсене на приложими решения по отношение определянето на адекватни цени на услугите, предлагани от Дружеството-майка и дъщерните дружества. Основният стремеж при управлението на рисковете е недопускането на неоправданата им концентрация.

Управлението на риска се осъществява текущо от оперативното ръководство на Групата съгласно политиката, определена от Съвета на директорите на Дружеството-майка. Съветът на директорите е приел основни принципи на общото управление на финансовия риск, на базата на които са разработени конкретните процедури за управление на отделните специфични рискове, като валутен, ценови, лихвен, кредитен и ликвиден, и за риска при използването на недеривативни инструменти.

Използваните от Групата финансови инструменти и целите и политиките за управление на финансовите рискове са подробно оповестени в консолидирания финансов отчет на Групата за 2024 г.

Научно изследователска и развойна дейност

Дружествата от Групата не осъществяват дейност в областта на научноизследователската и развойната дейност.

Групата няма учредени клонове

Събития след края на отчетния период

Няма значими събития настъпили след края на отчетния период.

Настоящият доклад е приет на 14.05.2025 г. от Съвета на директорите.

Георги Караджов

Прокурист

ГРУПА ЦЕНТРАЛЕН ДЕПОЗИТАР

КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2023 ГОДИНА

КОНСОЛИДИРАН ОТЧЕТ ЗА ВСЕОБХВАТНИЯ ДОХОД	1
КОНСОЛИДИРАН ОТЧЕТ ЗА ФИНАНСОВОТО СЪСТОЯНИЕ	2
КОНСОЛИДИРАН ОТЧЕТ ЗА ПАРИЧНИТЕ ПОТОЦИ	3
КОНСОЛИДИРАН ОТЧЕТ ЗА ПРОМЕНИТЕ В СОБСТВЕНИЯ КАПИТАЛ	4
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ	
1.1. ИНФОРМАЦИЯ ЗА ГРУПАТА	5
2.2. ОБОБЩЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА НА ГРУПАТА	10
3.ПРИХОДИ ОТ ДОГОВОРИ С КЛИЕНТИ	53
4.ДРУГИ ДОХОДИ ОТ ДЕЙНОСТТА	54
5.РАЗХОДИ ЗА МАТЕРИАЛИ	54
6.РАЗХОДИ ЗА ВЪНШНИ УСЛУГИ	54
7.РАЗХОДИ ЗА ПЕРСОНАЛА	55
8.ДРУГИ РАЗХОДИ ЗА ДЕЙНОСТТА	55
9.ФИНАНСОВИ ПРИХОДИ И РАЗХОДИ	56
10. РАЗХОД ЗА ДАНЪК ВЪРХУ ПЕЧАЛБАТА	56
11. ДРУГ ВСЕОБХВАТЕН ДОХОД	57
12. ИМОТИ, МАШИНИ И ОБОРУДВАНЕ	58
13. НЕМАТЕРИАЛНИ АКТИВИ	59
14. ФИНАНСОВИ АКТИВИ, ОЦЕНЯВАНИ ПО СПРАВЕДЛИВА СТОЙНОСТ ПРЕЗ ДРУГ ВСЕОБХВАТЕН ДОХОД	60
15. ФИНАНСОВИ АКТИВИ, ОЦЕНЯВАНИ ПО СПРАВЕДЛИВА СТОЙНОСТ НА ФОНДА ЗА ГАРАНТИРАНЕ НА СЕТЪЛМЕНТА	61
16. ДРУГИ ДЪЛГОСРОЧНИ ВЗЕМАНИЯ	63
17. АКТИВИ ПО ОТСРОЧЕНИ ДАНЪЦИ	64
18. ТЪРГОВСКИ ВЗЕМАНИЯ	65
19. ДРУГИ ТЕКУЩИ АКТИВИ	66
20. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ	66
21. СОБСТВЕН КАПИТАЛ	67
22. ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ ПЕРСОНАЛА ПРИ ПЕНСИОНИРАНЕ	68
23. ТЪРГОВСКИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ	71
24. ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ ТРЕТИ ЛИЦА	72
25. ЗАДЪЛЖЕНИЯ ПО ГАРАНЦИОННИ ФОНДОВЕ	72
26. ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ ПЕРСОНАЛА И СОЦИАЛНОТО ОСИГУРЯВАНЕ	73
27. ЗАДЪЛЖЕНИЯ ЗА ДАНЪЦИ	73
28. ДРУГИ ТЕКУЩИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ	74
29. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК	74
30. СВЪРЗАНИ ЛИЦА И СДЕЛКИ СЪС СВЪРЗАНИ ЛИЦА	81
31. ЛИЗИНГ	83
32. СЪБИТИЯ СЛЕД КРАЯ НА ОТЧЕТНИЯ ПЕРИОД	84

ГРУПА ЦЕНТРАЛЕН ДЕПОЗИТАР

КОНСОЛИДИРАН ОТЧЕТ ЗА ВСЕОБХВАТНИЯ ДОХОД

за годината, завършваща на 31 декември 2024 година

	Приложения	2024 BGN '000	2023 BGN '000
Приходи от договори с клиенти	3	5 696	5 120
Други доходи от дейността, нетно	4	281	6
Разходи за материали	5	(43)	(30)
Разходи за външни услуги	6	(1 230)	(1 262)
Разходи за персонала	7	(3 639)	(2 997)
Разходи за амортизация	12,13	(195)	(183)
Други разходи за дейността	8	(314)	(250)
Печалба от оперативна дейност		**556**	**404**
Финансови разходи		(1)	(8)
Финансови приходи		71	63
Финансови приходи/(разходи), нетно	9	**70**	**55**
Печалба преди данък върху печалбата		**626**	**459**
Разход за данък върху печалбата	10	(64)	(38)
Нетна печалба за годината		**562**	**421**
Други компоненти на всеобхватния доход:			
Компоненти, които няма да бъдат рекласифицирани в печалбата или загубата			
Последващи оценки на пенсионни планове с дефинирани доходи	22	(21)	(15)
Данък върху доходите, свързан с компонентите на другия всеобхватен доход, които няма да бъдат рекласифицирани		-	-
		(21)	**(15)**
Компоненти, които могат да бъдат рекласифицирани в печалбата или загубата			
Нетна промяна в справедливата стойност на финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	11, 14	53	69
Данък върху доходите, свързан с компонентите на другия всеобхватен доход, които могат да бъдат рекласифицирани		-	-
		53	**69**
Друг всеобхватен доход за годината, нетно от данъци	11	**32**	**54**
ОБЩО ВСЕОБХВАТЕН ДОХОД ЗА ГОДИНАТА		**594**	**475**
Нетна печалба за годината, отнасяща се към:			
Собствениците на дружеството - майка		446	270
Неконтролиращо участие		116	151
Общ всеобхватен доход за годината, отнасящ се към:			
Собствениците на дружеството - майка		478	324
Неконтролиращо участие		116	151

Приложенията на страници от 5 до 84 са неразделна част от консолидираният финансов отчет.

Прокурист:
Георги Караджов

Директор "Финанси и администрация":
Искрен Николов

Началник отдел "Счетоводен" (съставител):
Станислав Георгиев

ЦЕНТРАЛЕН ДЕПОЗИТАР АД - РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ГРУПА ЦЕНТРАЛЕН ДЕПОЗИТАР

КОНСОЛИДИРАН ОТЧЕТ ЗА ФИНАНСОВОТО СЪСТОЯНИЕ

към 31 декември 2024 година

АКТИВИ	**Приложения**	**2 024 BGN '000**	**2 023 BGN '000**
Нетекущи активи			
Имоти, машини и оборудване	12	1653	1 247
Нематериални активи	13	287	287
Инвестиции в съвместни дружества	15	132	132
Финансови активи, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	14	2206	2 152
Финансови активи, оценявани по справедлива стойност на Фонда за гарантиране на сетълмента	15	151	148
Други дългосрочни вземания	16	2	97
Активи по отсрочени данъци	17	65	95
		4 496	**4 158**
Текущи активи			
Търговски вземания	18	250	94
Вземания от свързани лица	30	57	201
Други текущи активи	19	183	221
Парични средства и парични еквиваленти на Фонд за гарантиране на сетълмента	20.1	1 070	967
Парични средства и парични еквиваленти	20.2	5 569	4 674
		7 129	**6 157**
ОБЩО АКТИВИ		**11 625**	**10 315**
СОБСТВЕН КАПИТАЛ И ПАСИВИ			
Капитал, отнасящ се към притежателите на собствения капитал на дружеството - майка			
Основен акционерен капитал		1 400	1 400
Обратно изкупени акции		(165)	(165)
Резерви		5 734	5 645
Неразпределена печалба/(Натрупани загуби)		627	224
		7 596	**7 104**
Неконтролиращо участие		**496**	**231**
ОБЩО СОБСТВЕН КАПИТАЛ	21	**8 092**	**7 335**
ПАСИВИ			
Нетекущи задължения			
Задължения към персонала при пенсиониране	22	154	117
Задължения по лизинг		-	-
		154	**117**
Текущи задължения			
Търговски задължения	23	248	315
Задължения към трети лица	24	1 112	554
Задължения по фонд за гарантиране на сетълмента	25.2	1 240	1 127
Задължения по гаранционен фонд за обезщетяване на вреди	25.1	88	83
Задължения към персонала и социалното осигуряване	26	503	448
Задължения за данъци	27	100	117
Текуща част от задължения по лизинг		5	10
Задължения към свързани лица	30		-
Други текущи задължения	28	83	58
		3 379	**2 712**
ОБЩО ПАСИВИ		**3 533**	**2 829**
ОБЩО СОБСТВЕН КАПИТАЛ И ПАСИВИ		**11 625**	**10 164**

Приложенията на страници от 5 до 88 са неразделна част от консолидираните финансов отчет.

Консолидираният финансов отчет на страници от 1 до 84е одобрен за издаване от Съвета на директорите и е подписан от негово име на 14 май 2025 г. от:

Прокурист:

Георги Караджов

Директор "Финанси и администрация":

Искрен Николов

Началник отдел "Счетоводен" (съставител):

Станислав Георгиев

ГРУПА ЦЕНТРАЛЕН ДЕПОЗИТАР

КОНСОЛИДИРАН ОТЧЕТ ЗА ПАРИЧНИТЕ ПОТОЦИ

за годината, завършваща на 31 декември 2024 година

	Приложения	2024 BGN'000	2023 BGN'000
Парични потоци от оперативна дейност			
Печалба преди данък върху печалбата		626	459
Корекции с:			
Амортизация		195	183
Обезценка на вземания		7	7
Приходи от лихви по предоставени срочни депозити в банки с инвестиционна цел и от инвестиции в ценни книжа		(71)	(63)
Разходи за лихви		1	8
Начислени дългосрочни задължения към персонала и по неизползван годишен отпуск		9	194
Други начисления		(156)	-
Парични потоци от оперативната дейност преди промени в оборотния капитал		**611**	**788**
Промени в активите и пасивите, участващи в оперативна дейност			
(Намаление)/увеличение на търговски и други вземания		169	(135)
Намаление на търговски и други задължения		698	(313)
Платен данък върху печалбата		(35)	(42)
Нетни парични потоци от оперативната дейност		**1 443**	**298**
Парични потоци от инвестиционна дейност			
Придобиване на акции в съвместни дружества		-	(132)
Покупка на инвестиции в ценни книжа		-	(27)
Постъпления от инвестиции в ценни книжа		-	-
Покупки на имоти, машини и оборудване		(530)	(116)
Покупки на нематериални активи		(71)	(100)
Постъпления по получени лихви по предоставени срочни депозити в банки с инвестиционна цел		61	60
Нетни парични потоци използвани в инвестиционната дейност		**(540)**	**(315)**
Парични потоци от финансова дейност			
Получени краткосрочни заеми		-	345
Погасени краткосрочни банкови заеми		-	(745)
Платени лихви по заеми		-	(7)
Изплатени дивиденти		-	(5)
Плащания по лизинг		(8)	(21)
Постъпления от емисия на акции		-	-
Постъпления от неконтролиращо участие при емисия и увеличение на капитал в дъщерни дружества		-	-
Нетни парични потоци (използвани във)/от финансовата дейност		**(8)**	**(433)**
Нетно (намаление)/увеличение на паричните средства и паричните еквиваленти		**895**	**(450)**
Нетни парични потоци на Фонда за гарантиране на сетълмента	20.1		(82)
Нетно (намаление)/увеличение на паричните средства и паричните еквиваленти, общо		**895**	**(532)**
Парични средства и парични еквиваленти на 1 януари		4674	5 206
Парични средства и парични еквиваленти на 31 декември	20.2	**5 569**	**4 674**

Приложенията на страници от 5 до 84 са неразделна част от консолидираните финансови отчети.

Прокурист:
Георги Караджов

Директор "Финанси и администрация":
Искрен Николов

Началник отдел "Счетоводен" (съставител):
Станислав Георгиев

ГРУПА ЦЕНТРАЛЕН ДЕПОЗИТАР

КОНСОЛИДИРАН ОТЧЕТ ЗА ПРОМЕНИТЕ В СОБСТВЕНИЯ КАПИТАЛ

за годината, завършваща на 31 декември 2024 година

	Отнасящ се към притежателите на собствения капитал на дружеството-майка									Неконтролиращо участие	Общо собствен капитал
	Основен акционерен капитал	Премиен резерв	Обратно изкупени акции	Законови резерви	Специфичен законов резерв (Гаранционен фонд)	Други резерви	Резерв по финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	Натрупани печалби/(загуби)	Общо		
	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Салдо към 1 януари 2023 година	**1 400**	**1 880**	**(165)**	**1 088**	**2 579**	**150**	**(151)**	**(26)**	**6 755**	**231**	**6 986**
Промени в собствения капитал за 2023 година:											
Ефект от обратно изкупени акции	-	-	-	-	-	-	-	(5)	*(5)*	-	(5)
Разпределение на печалбата за 2023 година:	-	-	-	-	-	-	-	*(5)*	*(5)*	-	*(5)*
- дивиденти	-	-	-	-	-	-	69	255	*324*	151	*475*
Общ всеобхватен доход за годината	-	-	-	-	-	-	-	*270*	*270*	*151*	*421*
- нетна печалба за годината	-	-	-	-	-	-	-	*(15)*	*(15)*	-	*(15)*
- други компоненти на всеобхватния доход, нетно от данъци	-	-	-	-	30	-	-	-	30	-	30
Емисия на акции за увеличение на капитала				-	-	-	-				
Ефекти поети от неконтролиращото участие по:	-	-	-	-	-	-	-				
- емисия на капитал в дъщерни дружества	-	-	-	-	-	-	-				
- намаление на участие в дъщерни дружества	-	-	-	-	-	-	-				
Отчисления по закон на база "приходи от дейността" за гаранционен фонд	-	-	-	-		-	-				
Салдо към 31 декември 2023 година	**1 400**	**1 880**	**(165)**	**1 088**	**2 609**	**150**	**(82)**	**224**	**7 104**	**382**	**7 486**
Промени в собствения капитал за 2024 година:											
Разпределение на печалбата за 2024 година:	-	-	-	-	-	-	-	(23)	*(23)*	-	(23)
- дивиденти	-	-	-	-	-	-	-	*(23)*	*(23)*	-	*(23)*
Общ всеобхватен доход за годината	-	-	-	-	-	-	53	426	*479*	114	*593*
- нетна печалба за годината	-	-	-	-	-	-	-	*448*	*448*	*114*	*562*
- други компоненти на всеобхватния доход, нетно от данъци	-	-	-	-	-	-	-	*(22)*	*(22)*	-	*(22)*
Отчисления по закон на база "приходи от дейността" за гаранционен фонд	-	-	-	-	30	-	-	-	36		36
Салдо към 31 декември 2024 година	**1 400**	**1 880**	**(165)**	**1 088**	**2 639**	**150**	**(29)**	**627**	**7 596**	**496**	**8 092**

Приложенията на страници от 5 до 84 са неразделна част от консолидираните финансови отчети.

Прокурист:
Георги Караджов

Директор "Финанси и администрация":
Искрен Николов

Началник отдел "Счетоводен" (съставител):
Станислав Георгиев

1. 1. ИНФОРМАЦИЯ ЗА ГРУПАТА

Група Централен депозитар включва дружеството-майка и две негови дъщерни дружества.

Дружество-майка

Централен депозитар АД (Дружеството-майка) е търговско дружество, създадено през 1996 г. за поддържане на националната регистрационна система и система за сетълмент корпоративни безналични ценни книжа. Дружеството-майка е със седалище и адрес на управление гр.София, ул. "Три уши" № 6 и е регистрирано от Софийски градски съд с решение № 1/29.08.1996 г. фирмено отделение по фирмено дело № 109211 по описа за 1996 г.

Дъщерни дружества

Към 31.12.2024 г. дъщерни дружества в Групата са:

- Клиър Екс - акционерно дружество, учредено на 16.04.2020 г. Дружеството е със седалище и адрес на управление гр. София, ул."Три уши" 6. Дружеството е вписано в Търговския регистър на 16.04.2020г. с ЕИК 206077945. Учредено е без срок.
- БД Консулти - акционерно дружество (до 7.09.2023 г. дружество с ограничена отговорност), учредено на 16.04.2020 г. Дружеството е със седалище и адрес на управление гр. София, ул."Три уши" 6. Дружеството е вписано в Търговския регистър на 16.04.2020г. с ЕИК 206077735. Учредено е без срок. На 7 септември 2023г. БД Консулти е преобразувано в Акционерно дружество. Дружеството се управлява от изпълнителен директор – Искрен Иванов Николов.

Съвместно дружество

Колективно финансиране - акционерно дружество, учредено на 13.11.2023 г. Дружеството е със седалище и адрес на управление гр. София, ул."Три уши" 6. Дружеството е вписано в Търговския регистър на 13.11.2023г. с ЕИК 207596836. Учредено е без срок. Колективно финансиране АД е с предметът на дейност предоставяне на услуги за колективно финансиране чрез организиране, управление и експлоатация на платформа за колективно финансиране по чл.164, т.9 от ЗППЦК. На 03.11.2023 г. с решение № 993 - ДУКФ дружеството получава лиценз от Комисията по Финансов Надзор за осъществяване на дейността си.

1.1. Собственост, правен статут и управление

Дружество-майка

Централен депозитар АД (Депозитарът/Дружеството-майка) е непублично акционерно дружество. Към 31 декември 2024 г. капиталът на дружеството-майка е разпределен в 14,000 броя безналични поименни акции с номинална стойност на една акция - сто лева. С решение на Общото

събрание на акционерите, проведено на 22.06.2009 г., на основание чл. 246, ал.4 от Търговския закон, капиталът на дружеството е увеличен от 100,000 лева на 1,000,000 лева чрез увеличение на номиналната стойност на една акция от 10 лв. на 100 лв. Увеличението на капитала е с част от средствата във фонд „Резервен". През 2022г. основният капитал е увеличен чрез емитиране на нови 4,000 броя безналични акции с номинал 100 лв. до 1,400,000 лева.

Разпределението на акционерния капитал на дружеството-майка е както следва:

	31.12.2024	***31.12.2023***
	% участие	***% участие***
• Министерство на финансите	43.70	43.70
• Българска Фондова Борса АД	4.51	4.51
• Банки	32.85	32.85
• Други	18.94	18.94
	100.00	**100.00**

Възложените специални функции (*Приложение № 1.2.*) на Централния депозитар определят и специфичните характеристики на неговия правен статут, регламентирани в Закона за публично предлагане на ценни книжа, както следва:

- фонд "Резервен" се формира по общия ред на Търговския закон;
- Дружеството-майка формира печалба за целите на данъчното облагане (от 30.07.2011 г.) и за разпределение в полза на акционерите си;
- източници за набиране на средства в гаранционния фонд са отчисления на база приходите от дейността на депозитара (от 30.07.2011 г.) съгласно условията и реда, определени с неговия правилник;
- до 10% от капитала на Централния депозитар може да се притежава от акционери извън Министерството на финансите; Българска народна банка; регулирани пазари, съответно пазарни оператори в случаите, когато са различни лица от регулирани пазари; чуждестранни депозитарни и клирингови институции.

За Централния депозитар не се открива производство по несъстоятелност, както и не може да бъде прекратен само въз основа на решение на Общото събрание.

Централен депозитар АД има едностепенна система на управление със Съвет на директорите. Към 31.12.2024 г. ръководството на дружеството-майка, в лицето на Съвета на директорите е в състав:

Апостол Апостолов – председател;

Васил Големански – член;

Надя Даскалова – член;

Теодора Ангелова – член;

Ангел Рабаджийски – член.

На 26.03.2025 г. в „Централен депозитар" АД постъпи уведомление от Васил Големански за освобождаване от длъжността Изпълнителен директор на „Централен депозитар" АД, а на 27.03.2025г.,във връзка с решение на Народното събрание, с което е избран за председател на Комисията за финансов надзор, подаде оставка и като член на Съвета на директорите. След тази дата дружеството се представлява от Георги Караджов – прокурист.

Дъщерни дружества

Управлението на дъщерните дружества е както следва:

- Клиър Екс АД има едностепенна система на управление със Съвет на директорите. Към 31.12.2024 г. ръководството на дружеството, в лицето на Съвета на директорите е в състав:

  Калина Ангелова - Николова – председател;

  Добри Варадев – член;

  Георги Караджов – член.

  Дружеството се представлява от Георги Караджов - Изпълнителен директор.
- БД Консулти АД има едностепенна система на управление със Съвет на директорите. Към 31.12.2024 г. ръководството на дружеството, в лицето на Съвета на директорите е в състав:

  Маньо Моравенов – председател;

  Георги Караджов – член;

  Искрен Николов – член;

  Дружеството се представлява от Искрен Николов - Изпълнителен директор.

Към 31.12.2024 г. общият брой на персонала в Групата е 52 служители (31.12.2023 г. – 50 служители).

1.2. Структура на Групата и предмет на дейност

Структурата на Групата включва Централен депозитар АД, като дружество-майка и посочените по-долу дъщерни дружества и едно съвместно дружество:

		31.12.2024 участие %	31.12.2023 участие %	Дата на придобиване на контрол/съвместен контрол
Клиър Екс АД	Дъщерно дружество	60%	60%	16.04.2020 г.
БД Консулти АД	Дъщерно дружество	62.30%*	62.30 %*	16.04.2020 г.
Колективно финансиране АД	Съвместно дружество	43.40%*	43.40%*	13.11.2023 г.

**Ефективен процент през Клиър Екс АД*

Предмет на дейност на дружеството-майка

Централният депозитар поддържа националната регистрационна система за безналични ценни книжа и осъществява:

- регистриране на безналични финансови инструменти и на прехвърляния на безналични финансови инструменти, както и съхранение и поддържане на данни за безналични финансови инструменти чрез откриване и водене на сметки на техните емитенти и притежатели;
- клиринг и сетълмент на сделки с безналични финансови инструменти, включително водене на парични сетълмент сметки и извършване на плащания във връзка със сделки с безналични финансови инструменти;
- администриране на безналични финансови инструменти, включително водене на книга на притежателите на безналични финансови инструменти, разпределяне на дивиденти, лихви и други плащания;
- регистриране на особени залози върху безналични финансови инструменти;
- блокиране и деблокиране на безналични финансови инструменти;
- предоставяне на други предвидени в неговия правилник услуги.

Съгласно промените в Наредба № 8 на КФН за Централния депозитар (ДВ бр. 24 от 12.03.2014 г.), депозитарът поема функциите на оператор на системата с окончателност на сетълмента за сделките с финансови инструменти по смисъла на Закона за платежните услуги и

платежните системи с цел осигуряване на сетълмент на сделки с безналични финансови инструменти.

Централният депозитар осигурява ефективно функциониране на националната регистрационна система за безналични финансови инструменти и на оперираната от него система за сетълмент в условията на надеждност и сигурност при осъществяване на сделките и съхраняване на информацията, както и пълна прозрачност на условията по предлаганите от него услуги.

Предметът на дейност на дъщерните дружества е както следва:

Основният предмет на дейност на Клиър Екс АД по регистрация включва извършване на услуги като клирингова къща във връзка със сделки с електрическа енергия, природен газ и стоки, сключени на организиран пазар, както и други дейности разрешени от закона.

На 14.09.2023 г. Клиър Екс АД получава лиценз с № КК-01 за извършване на дейност като клирингова къща с Решение № 38/ 14.09.2023г. на основание чл.8, ал.1 от ЗСБТ. Очакванията на ръководството на Групата са дружеството да стартира основната си дейност непосредствено след приемане на необходимата законова рамка.

Основният предмет на дейност на **БД Консулти АД** включва консултантски услуги, административно, финансово и деловодно обслужване, както и други дейности разрешени от закона.

Предметът на дейност на съвместното дружество е както следва:

Основният предмет на дейност на Колективно финансиране АД е предоставяне на услуги за колективно финансиране чрез организиране, управление и експлоатация на платформа за колективно финансиране по чл.164, т.9 от ЗППЦК. На 03.11.2023 г. с решение № 993 - ДУКФ Колективно финансиране АД получава лиценз от Комисията по финансов надзор за осъществяване на дейността си.

Дружеството-майка и неговите дъщерни и съвместни дружества извършват своята дейност в България.

1.3. Основни показатели на стопанската среда

Основните показатели на стопанската среда, които оказват влияние върху дейността на Групата, за периода 2019 – 2023 г. са представени в таблицата по-долу:

Показател	2020	2021	2022	2023	2024
БВП в млн. лева*	120 492	138 979	167 809	182 950	200 196
Реален растеж на БВП **	- 4.0 %	7.7 %	3.9 %	1.9 %	2.3 %
Инфлация в края на годината (ХИПЦ) ***	0.0 %	6.6 %	14.3 %	5.0 %	2.1 %
Среден валутен курс на щатския долар за годината	1.72	1.65	1.86	1.81	1.81
Валутен курс на щатския долар в края на годината	1.59	1.73	1.83	1.77	1.88
Основен лихвен процент в края на годината*	0.00	0.00	1.30	3.80	3.04
Безработица (в края на годината)*	6.7 %	4.8 %	5.4 %	5.6 %	4.2 %
Кредитен рейтинг на Р България по Standard&Poors (дългосрочен)	BBB	BBB	BBB	BBB	BBB
Кредитен рейтинг на Р България по Moody's (дългосрочен)	Baa1	Baa1	Baa1	Baa1	Baa1
Кредитен рейтинг на Р България по Fitch (дългосрочен)	BBB	BBB	BBB	BBB	BBB
Кредитен рейтинг на Р България по Scope Ratings (дългосрочен)	BBB	BBB+	BBB+	BBB+	BBB+

** Предварителни данни на БНБ за 2024г. към 10.02.2025 г.*
** Предварителни данни на БНБ за 2024г. към декември месец 2024 г.
*** Предварителни данни на НСИ за 2024г. към 15.01.2025г.

Дружеството-майка поддържа националната регистрационна система за безналични ценни книжа, БД Консулти АД предоставя счетоводни и финансови услуги, а Клиър Екс все още не е започнало да осъществява активна дейност и тяхното нормално функциониране не е засегнато в следствие на усложнената геополитическа обстановка.

Ръководството на Групата текущо наблюдава спазването на нормативните изисквания, както и изменението на рисковете в бизнес средата.

2. ОБОБЩЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА НА ГРУПАТА

2.1. База за изготвяне на консолидирания финансов отчет

Консолидираният финансов отчет на Централен депозитар АД (Групата) е изготвен в съответствие с всички Международни стандарти за финансови отчети (МСФО), които се състоят от: стандарти за финансови отчети и от тълкувания на Комитета за разяснения на МСФО (КРМСФО), одобрени от Съвета по Международни счетоводни стандарти (СМСС), и

Международните счетоводни стандарти и тълкуванията на Постоянния комитет за разясняване (ПКР), одобрени от Комитета по Международни счетоводни стандарти (КМСС), които ефективно са в сила на 01.01.2024 г., и които са приети от Комисията на Европейския съюз. МСФО, приети от ЕС, е общоприетото наименование на рамката с общо предназначение-счетоводна база, еквивалентна на рамката, въведена с дефиницията съгласно § 1, т.8 от Допълнителните разпоредби на Закона за счетоводството под наименованието „Международни счетоводни стандарти" (МСС).

За текущата финансова година Групата е приела всички нови и/или ревизирани стандарти и тълкувания, издадени от Съвета по Международни счетоводни стандарти (СМСС) и респ. от Комитета за разяснения на МСФО, които са били уместни за нейната дейност.

От възприемането на посочените по-долу стандарти и/или тълкувания, в сила за годишни отчетни периоди, започващи на 01.01.2024 г., не са настъпили промени в счетоводната политика на Групата, освен някои нови и разширяването на вече установени оповестявания, без това да доведе до други промени в класификацията или оценката на отделни отчетни обекти и операции.

Новите и/или променените стандарти и тълкувания включват:

Промени в МСС 1 Представяне на финансови отчети (в сила за годишни периоди от 01.01.2024 г., приети от ЕК). Тези промени са насочени към критериите на класифицирането на задълженията като текущи и нетекущи. Според тях предприятието класифицира задълженията си като текущи или нетекущи в зависимост от правата му, които съществуват в края на отчетния период и не се влияе от вероятността дали то ще упражни правото си да отложи уреждането на задълженията. Класификацията не се повлиява от очаквания на предприятието за или събития след датата на финансовия отчет. Промените уточняват, че под „уреждане" на задължения се има предвид прехвърлянето на трета страна на парични средства, инструменти на собствения капитал, други активи или услуги. Класификацията не се отнася за деривативите в конвертируеми пасиви, които сами по себе си са инструменти на собствения капитал. Промените се прилагат ретроспективно. По-ранно прилагане е разрешено, но едновременно с прилагане на промените в МСС 1 Представяне на финансови отчети, нетекущи задължения, обвързани с ограничителни условия. Ръководството е направило проучване и е определило, че промените не оказват влияние върху счетоводната политика и върху стойностите, представянето и класификацията на активите и пасивите, операциите и резултатите на дружеството.

Промени в МСС 1 Представяне на финансови отчети, нетекущи задължения, обвързани с ограничителни условия/показатели (в сила за годишни периоди от 01.01.2024 г., приети от ЕК). Тези промени уточняват, че само ограничителни условия/ показатели по договори за заеми, които

предприятието е длъжно да спазва на или преди края на отчетния период засягат правото на предприятието да отложи уреждането на съответните задължения за най-малко дванадесет месеца след отчетната дата и съответно, само те следва да се вземат предвид при оценката на класификацията на задълженията като текущи или нетекущи. Тези договорености влияят върху това дали правото съществува в края на отчетния период, дори ако спазването на условията/показателите се оценява след него (например ограничително условие/показател, базирано на финансовото състояние на предприятието към края на отчетния период, но оценено след неговия край). Ограничителни условия/показатели, които се изчисляват на база на финансовото състояние на предприятието след края на отчетния период (например на база на финансовото състояние на предприятието шест месеца след отчетната дата) не следва да се вземат предвид при определяне на класификацията на задълженията и правото на тяхното отлагане.

Предприятията следва да оповестят информация за ограничителните условия/показатели по отношение на задължения, класифицирани като дългосрочни, които условя/показатели съответното предприятие следва да спазва в рамките на дванадесет месеца от отчетната дата: балансовата стойност на задължението; информация за ограничителните условия/показатели и кога те трябва да са съблюдавани; определени факти и обстоятелства, които посочват, че предприятието би имало трудности за спазването им. Промените се прилагат ретроспективно. По-ранно прилагане е разрешено, но едновременно с прилагането на промените в МСС 1 Представяне на финансови отчети относно класифицирането на задълженията като текущи и нетекущи. Ръководството е направило проучване и е определило, че промените не оказват влияние върху счетоводната политика и върху стойностите, представянето и класификацията на активите, пасивите, операциите и резултатите на Групата.

Промени в МСС 7 Отчет за паричните потоци и МСФО 7 Финансови инструменти: оповестяване: договорености за финансиране на доставчици (в сила за годишни периоди от 01.01.2024 г., приети от ЕК). Промените имат за цел да повишат прозрачността на отчитането на договореностите за финансиране по задължения към доставчици и да помогнат на потребителите на финансови отчети да оценят ефекта им върху задълженията, паричните потоци и ликвидния риск, на който предприятието е изложено, като добавят допълнителни оповестявания във връзка с този тип договорености. Промените са свързани с изискване за добавяне на информация за оценка на ефектите от тези договорености върху задълженията и паричните потоци, както следва: а) ред и условия на договореностите; б) балансовата стойност и съответния ред от отчета за финансовото състояние на задълженията по тези договорености; в) балансовата стойност и съответния ред от отчета за финансовото състояние на сумите, които доставчикът вече е получил

от доставчика на финансиране (финансовата институция); г) времевия диапазон от сроковете за плащане за финансовите задължения по договореностите за финансиране към доставчици и съпоставимите срокове на задълженията, които не са част от тези договорености; д) вида и ефекта на непаричните изменения в балансовата стойност на финансовите задължения, които са част от договореностите за финансиране към доставчици. В МСФО 7 са добавени изисквания към оповестяване на оценка на изложеността на предприятието към ликвиден риск и какъв ефект върху предприятието може да окаже прекратяване на договореностите. Промените се прилагат ретроспективно, като има облекчения относно неоповестяване на информация за периоди преди началната дата на периода, в който промените се прилагат за първи път, както и относно някои количествени оповестявания, отнасящите за началната дата на периода на първоначално прилагане. По-ранно прилагане е разрешено. Ръководството е направило проучване и е определило, че промените не оказват влияние върху счетоводната политика и върху стойностите, представянето и класификацията на активите, пасивите, операциите и резултатите на Групата.

Промени в МСФО 16 Лизинг – Задължение по лизинг при продажба и обратен лизинг (в сила за годишни периоди от 01.01.2024 г., приети от ЕК). Промените имат за цел да доразвият изискванията към продавача- лизингополучател при измерване на задължението по лизинг при сделки „продажба – обратен лизинг". Те изискват след началната дата на лизинга (датата на предоставяне на основния актив) продавачът - лизингополучател да определи „лизингови плащания" и „ревизирани лизингови плащания" по начин, по който да не признае печалба или загуба, която се отнася до правото на ползване, задържано от него. Промените не се отнасят за признаване на печалби и загуби във връзка с частично или пълно прекратяване на лизинговия договор. Промените се прилагат ретроспективно и засяга особено сделки по продажба и обратен лизинг, където лизинговите вноски включват променливи плащания, които не зависят от индекс или процент. Ръководството е направило проучване и е определило, че промените не оказват влияние върху счетоводната политика и върху стойностите, представянето и класификацията на активите, пасивите, операциите и резултатите на Групата.

Към датата на одобряване за издаване на този консолидиран финансов отчет са издадени, но не са все още в сила за годишни периоди, започващи на 01.01.2024 г., няколко нови стандарти и разяснения, както и променени стандарти и разяснения, които не са били приети за по-ранно приложение от Групата.

Промени в МСФО 9 Финансови инструменти и МСФО 7 Финансови инструменти: оповестяване – Класификация и оценка на финансови инструменти (в сила за годишни периоди от 01.01.2026 г., не са приети от ЕК).

МСФО 18 – Представяне и оповестяване във финансови отчети (в сила за годишни периоди от 01.01.2027 г., не е приет от ЕК).

МСФО 19 – Дъщерни дружества без публична отчетност: оповестяване (в сила за годишни периоди от 01.01.2027 г., не е приет от ЕК).

МСФО 10 (променен) – Консолидирани финансови отчети и МСС 28 (променен) – Инвестиции в асоциирани и съвместни предприятия – относно продажби или апорт на активи между инвеститор и негови асоциирани или съвместни предприятия (с отложена ефективна дата на влизане в сила, подлежаща на определяне от СМСС).

Годишни подобрения, част 11 в: МСФО 1 Прилагане за първи път на Международните стандарти за финансово отчитане, МСФО 7 Финансови инструменти: оповестяване, Насоки за въвеждане на МСФО 7 Финансови инструменти: оповестяване, МСФО 9 Финансови инструменти, МСФО 10 Консолидирани финансови отчети, МСС 7 Отчет за паричните потоци (в сила за годишни периоди от 01.01.2026 г., не са приети от ЕК).

Ръководството е в процес на проучване, анализ и оценка на ефектите от промените, които биха оказвали влияние върху счетоводната политика и върху стойностите и класификацията на активите, пасивите, операциите и резултатите на Групата.

Допълнително, за посочените по-долу нови стандарти, променени стандарти и приети тълкувания, които са издадени, но все още не са в сила за годишни периоди започващи на 1 януари 2024 г., ръководството е преценило, че следните не биха имали потенциален ефект за промени в счетоводната политика и класификацията и стойностите на отчетни обекти във финансовите отчети на Групата, а именно:

Промени в МСС 21 Ефекти от промените в обменните курсове: липса на обменни курсове (в сила за годишни периоди от 01.01.2025 г., приети от ЕК).

Промени в МСФО 9 Финансови инструменти и МСФО 7 Финансови инструменти: оповестяване – Договори, отнасящи се до електроенергия от възобновяеми източници (в сила за годишни периоди от 01.01.2026 г., не са приети от ЕК).

Групата води своите счетоводни регистри в български лев (BGN), който приема като нейна отчетна валута за представяне. Данните в консолидирания финансов отчет и приложенията към

него са представени в хиляди лева, освен ако не е оповестено изрично нещо друго, като българският лев е приет за отчетна валута на представяне на Групата.

Консолидираният финансов отчет на Групата е изготвен на база историческа цена, с изключение на дългосрочните дългови инвестиции и малцинствените капиталови инвестиции, които са оценени по справедлива стойност.

Представянето на консолидирания финансов отчет съгласно Международните стандарти за финансови отчети изисква ръководството да направи най-добри приблизителни оценки, начисления и разумно обосновани предположения, които оказват ефект върху отчетените стойности на активите и пасивите, на приходите и разходите, и на оповестяването на условни вземания и задължения към датата на отчета.

Тези приблизителни оценки, начисления и предположения са основани на информацията, която е налична към датата на консолидирания финансов отчет, поради което бъдещите фактически резултати биха могли да бъдат различни от тях. Обектите, които предполагат по-висока степен на субективна преценка или сложност, или където предположенията и приблизителните счетоводни оценки са съществени за консолидирания финансов отчет, са оповестени в *Приложение № 2.22*.

2.2. Дефиниции

Дружество-майка

Това е дружеството, което контролира едно или повече други дружества, в които е инвестирало. Притежаването на контрол означава, че инвеститорът е изложен на, или има права върху променливата възвръщаемост от неговото участие в дружеството, в което е инвестирано, както и има възможност да окаже въздействие върху размера на тази възвръщаемост посредством своите правомощия върху предприятието, в което е инвестирано.

Дружеството-майка е Централен депозитар АД (*Приложение № 1)*.

Дъщерно дружество

Дъщерно дружество е такова дружество или друга форма на предприятие, което се контролира директно или индиректно от друго дружество-инвеститор (дружество-майка). Дружеството-майка, като инвеститор, притежава контрол в друго предприятие, ако и само ако притежава всички от следните елементи на контрола:

- правомощия в предприятието, в което е инвестирано;

- излагане на или права върху променливите приходи от неговото участие в предприятието, в което е инвестирано;
- възможност да използва своите правомощия в предприятието, в което е инвестирано, за да окаже въздействие върху размера на възвръщаемостта на инвеститора.

На база горепосоченото дружеството-майка е преценило, че притежава контрол във всички предприятия, където притежава директно или индиректно повече от 50% от капитала с право на глас в Общото събрание и/или правото да назначава управители и може да ръководи значителните дейности, които оказват съществено въздействие върху възръщаемостта на предприятието, в което е инвестирано.

Дъщерните дружества се консолидират от датата, на която ефективният контрол е придобит от Групата и спират да се консолидират от датата, на която се приема, че контролът се прехвърля извън Групата или дружествата се ликвидират. За тяхната консолидация се използва методът на пълната консолидация.

Дъщерните дружества са посочени в *Приложение № 1*.

Съвместно дружество

Съвместно дружество е такова дружество или друга форма на предприятие, създадено по силата на договорно споразумение между дружеството – майка като инвеститор и една или повече други страни (дружества), които се заемат с обща стопанска дейност и върху която контролиращите съдружници (вкл. и дружеството – майка има такъв статут) упражняват съвместен контрол. Съвместен контрол е налице, когато вземането на стратегическите финансови и оперативни решения, свързани със съвместното дружество, е договорно установено да се приемат със задължително единодушно съгласие (консенсус) между контролиращите съдружници. Последните имат права върху нетните активи на съвместното дружество.

Съвместното дружество се включва в консолидирания финансов отчет на Групата, като се прилага методът на собствения капитал - от датата, на която ефективният съвместен контрол е придобит от контролиращия съдружник (конкретно - дружеството-майка), и спира да се консолидира чрез този метод от датата, когато съвместното дружество се трансформира в дъщерно, или от датата, на която се приема, че съвместният контрол е прехвърлен от контролиращия съдружник на трети лица.

Неконтролиращо участие

Това са дяловете на акционери (съдружници) – трети лица, извън тези на акционерите на дружеството-майка. Те се посочват самостоятелно в консолидирания отчет за финансово

състояние, консолидирания отчет за всеобхватния доход и консолидирания отчет за промените в собствения капитал.

2.3. Принципи на консолидацията

Консолидираният финансов отчет включва финансовите отчети на дружеството-майка, неговите дъщерни и съвместни дружества, изготвени към 31 декември, която дата е датата на финансовата година на Групата. Финансовите отчети на дъщерните и съвместното дружество за целите на консолидацията са изготвени за същия отчетен период, както този на дружеството-майка и при прилагане на единна счетоводна политика.

2.3.1.Консолидация на дъщерни дружества

В консолидирания финансов отчет отчетите на включените дъщерни дружества са консолидирани на база на метода "пълна консолидация", ред по ред, като е прилагана унифицирана за съществените обекти счетоводна политика. Инвестициите на дружеството-майка са елиминирани срещу дела в собствения капитал на дъщерните дружества към датата на придобиване. Вътрешно-груповите операции и разчети са напълно елиминирани, вкл. нереализираната вътрешногрупова печалба или загуба. Отчетен е и ефектът на отсрочените данъци при тези елиминиращи консолидационни записвания.

Дяловете и акциите на съдружници и акционери - трети лица в дъщерните дружества (ако има такива), извън тези на акционерите на дружеството-майка, се посочват самостоятелно в консолидирания отчет за финансовото състояние, консолидирания отчет за всеобхватния доход и отчета за промените в собствения капитал като "неконтролиращо участие". Неконтролиращото участие съдържа: а) сумата на дела на акционерите (съдружниците) - трети лица към датата на консолидацията за първи път в справедливата (намерената стойност) на всички разграничими придобити активи, поети пасиви и условните (изкристализирали) задължения на всяко от съответните дъщерни дружества, определена (на база дела) чрез пропорционалния метод, и б) изменението на сумата на дела на тези лица в собствения капитал на всяко от съответните дъщерни дружества от първата им консолидация до края на текущия отчетен период.

2.3.2. Придобиване на дъщерни дружества

При придобиване на дъщерно дружество (предприятие) от Групата при бизнес-комбинации се използва методът на придобиване (покупко-продажба). Прехвърленото възнаграждение включва справедливата стойност към датата на размяната на предоставените активи, възникналите или поети задължения и на издадените инструменти на собствен капитал

от придобиващото дружество, в замяна на получаването на контрола над придобиваното дружество. Тя включва и справедливата стойност на всеки актив или пасив, който се явява резултат от споразумение за възнаграждение под условие. Преките разходи, свързани с придобиването, се признават като текущи за периода, в който те са извършени, с изключение на разходите за емисия на дългови или инструменти на собствения капитал, които се признават като компонент на собствения капитал.

Всички придобити разграничими активи, поети пасиви и условните (изкристализирали) задължения в бизнес-комбинацията, се оценяват първоначално по тяхната справедлива стойност към датата на размяната. Всяко превишение на сбора от прехвърленото възнаграждение (оценено по справедлива стойност), сумата на неконтролиращото участие в придобиваното предприятие и, при придобиване на етапи, справедливата стойност на датата на придобиване на по-рано притежаваното капиталово участие в придобиваното предприятие, над придобитите разграничими активи и поети пасиви на придобиващото дружество, се третира и признава като репутация. Ако делът на придобиващото дружество в справедливата стойност на нетните придобити разграничими активи надвишава цената на придобиване на бизнес-комбинацията, това превишение се признава незабавно в консолидирания отчет за доходите на Групата в статията "печалби/(загуби) от придобиване на/(освобождаване от) дъщерни дружества". Всяко неконтролиращо участие при бизнес комбинация се оценява на база метода "пропорционален дял в нетните активи" на придобиваното дружество.

Когато бизнес комбинацията по придобиването на дъщерно дружество се осъществява на етапи, на датата на придобиване всички предишни инвестиции, държани от придобиващия, се преоценяват до справедлива стойност, като получените ефекти от тази преоценка се признават в текущата печалба или загуба на Групата, съответно към "финансови приходи" и "финансови разходи" или „печалби/(загуби) от придобиване на/(освобождаване от) дъщерни дружества", вкл. всички предишно отчетени ефекти в другите компоненти на всеобхватния доход се рециклират.

2.3.3. Сделки с неконтролиращото участие

Групата прилага политика на третиране операциите с неконтролиращото участие (без загуба на контрол) като сделки в Групата. Сделки от страна на дружеството-майка (без загуба на контрол) с притежатели на неконтролиращи участия се отчитат като капиталови транзакции директно в компонентите на собствения капитал (обикновено към компонента "натрупани печалби").

2.3.4. Освобождаване от дъщерни дружества

При продажба или друга форма на загуба (трансфер) на контрол върху дъщерно дружество:

- Отписват се активите и пасивите (вкл. ако има принадлежаща репутация) на дъщерното дружество по балансова стойност към датата на загубата на контрол;
- Отписва се неконтролиращото участие в това дъщерно дружество по балансова стойност в консолидирания отчет за финансовото състояние към датата на загубата на контрола, вкл. всички компоненти на друг всеобхватен доход, свързани с тях;
- Признава се полученото възнаграждение по справедлива стойност от сделката, събитието или операцията, довела до загубата на контрол;
- Рекласифицират се към "печалби или загуби за годината" или се трансферират директно към натрупани печалби всички компоненти на собствения капитал, представляващи нереализирани доходи или загуби – съгласно изискванията на съответните МСФО, под чиито правила попадат тези компоненти на собствения капитал;
- Признава се всяка резултатна разлика като "печалба или загуба от освобождаване (продажба) на дъщерно дружество" в консолидирания отчет за всеобхватния доход, принадлежаща на дружеството-майка.
- Останалите за държане дялове, формиращи инвестиции в асоциирани, съвместни дружества или инвестиции на разположение и за продажба, се оценяват първоначално по справедлива стойност към датата на продажбата и в последствие се оценяват по реда на приетата от Групата счетоводна политика.

2.3.5. Консолидация на съвместни дружества

За включването на съвместни дружества в консолидирания финансов отчет е приложен методът на собствения капитал, според който инвестицията в него първоначално се отчита по цена на придобиване (себестойност), а впоследствие се преизчислява, за да отрази промените на дела на инвеститора в нетните активи на съвместното дружество след придобиването. Инвестицията на Групата в съвместни дружества включва и репутациите, идентифицирани при придобиването им, нетно от всяка призната обезценка.

Печалбата или загубата след придобиването за Групата от съвместни дружества, за съответния отчетен период, представлява нейния дял в нетните им финансови резултати (след данъци) от тяхната стопанска дейност за този период, който дял се признава и представя на отделен ред в консолидирания отчет за всеобхватния доход. Аналогично, делът на Групата в

измененията след придобиването на другите компоненти на всеобхватния доход на съвместните дружества (предприятия), също се признава и представя като движение в другите компоненти на всеобхватния доход в консолидирания отчет за всеобхватния доход, съответно консолидираните резерви на Групата в отчета за измененията в собствения капитал. Групата признава своя дял в загуби на съвместните дружества до размера на нейната инвестиция, в т.ч. и предоставените им вътрешни заеми, освен ако тя не е поела определени задължения или плащания от името на съвместното дружество.

Вътрешните разчети между Групата и съвместните дружества не се елиминират. Нереализираната печалба или загуба от сделки между тях се елиминира до процента на груповото участие в съвместните дружества, като включително се проверява за обезценка в случаите на загуба. Отчита се и ефектът на отсрочените данъци при тези консолидационни процедури.

2.4. Сравнителни данни

Групата представя сравнителна информация в този финансов отчет за една предходна година (период).

Когато е необходимо, сравнителните данни се рекласифицират (и преизчисляват), за да се постигне съпоставимост спрямо промени в представянето в текущата година.

За по-доброто разбиране на представените данни и информация в настоящия консолидиран финансов отчет, последният би трябвало да се разглежда заедно и във взаимовръзка с индивидуалния законов финансов отчет на Централен депозитар АД (дружеството-майка) за 2024 г., издаден на 31.03.2025 г.

2.5. Функционална валута и признаване на курсови разлики

Функционалната и отчетната валута на представяне в консолидирания финансов отчет на Групата е българският лев. Българският лев е фиксиран към еврото съгласно Закона за БНБ в съотношение BGN 1.95583:EUR 1.

При първоначално признаване, сделка в чуждестранна валута се записва във функционалната валута, като към сумата в чуждестранна валута се прилага обменният курс към момента на сделката или операцията. Паричните средства, вземанията и задълженията, като монетарни отчетни обекти, деноминирани в чуждестранна валута се отчитат във функционалната валута като се прилага обменният курс, публикуван от БНБ за последния работен ден на съответния месец. Към 31 декември те се оценяват в български лева като се използва заключителният обменен курс на БНБ.

Немонетарните отчетни обекти в консолидирания отчет за финансовото състояние, първоначално деноминирани в чуждестранна валута, се отчитат във функционалната валута като

се прилага историческият обменен курс към датата на операцията и последващо не се преоценяват по заключителен курс.

Ефектите от курсовите разлики, свързани с уреждането на търговски сделки в чуждестранна валута, или отчитането на търговски сделки в чуждестранна валута по курсове, които са различни, от тези, по които първоначално са били признати, се включват в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) в момента на възникването им, като се представят към "други доходи или загуби от дейността, нетно".

2.6. Приходи

Обичайните приходи на Групата са от дейностите оповестени в *Приложение № 1.2.*

2.6.1. Признаване на приходи по договори с клиенти

Обичайните приходи на Групата са от следните дейности: приходи от такси за поддържане на регистър на акционерите/облигационерите, приходи от годишни такси за членство в депозитара, приходи от такси по регистрация/дерегистрация на емисии ценни книжа, такси за извършване услуги на инвестиционните посредници, вписване на особени залози, услуги за трансфер на лихви и дивиденти, финансови и счетоводни услуги и др.

Приходите в Групата се признават, когато контролът върху обещаните в договора с клиента услуги се прехвърли на клиента. Контролът се прехвърля на клиента при удовлетворяване на задълженията за изпълнение по договора чрез предоставяне на обещаните услуги.

Оценка на договор с клиент

Договор с клиент е налице само когато при влизането му в сила той:

а. има търговска същност и мотив;

б. страните са го одобрили (устно, писмено или на база „установена и общопризната стопанска практика") и се ангажирали да го изпълнят;

в. правата на всяка страна и г. условията за плащане могат да бъдат идентифицирани; и

д. съществува вероятност възнаграждението, на което Групата има право при изпълнение задълженията си за изпълнение, да бъде получено. При оценка на събираемостта се вземат предвид всички релевантни факти и обстоятелства по сделката, вкл. минал опит, обичайни бизнес практики, публикувани правила и направени изявления от страна на Групата.

Договор, за който някой от горепосочените критерии все още не е изпълнен, подлежи на нова оценка през всеки отчетен период. Получените възнаграждения по такъв договор се признават като задължение (пасив по договор) в отчета за финансовото състояние, докато:

а. всички критерии за признаване на договор с клиент не бъдат изпълнени;

б. съответното дружество от Групата изпълни задълженията си за изпълнение и е получило цялото или почти цялото възнаграждение (което не подлежи на възстановяване); и/или

в. когато договорът е прекратен и полученото възнаграждение не подлежи на възстановяване.

При първоначалната оценка на договорите си с клиенти Групата прави допълнителен анализ и преценка дали два или повече договора трябва да бъдат разглеждани в тяхната комбинация и да бъдат отчетени като един, и респ. дали обещаните услуги във всеки отделен и/или комбиниран договор трябва да бъдат отчетени като едно и/или повече задължения за изпълнение.

Всяко обещание за прехвърляне услуги, които са разграничими (сами по себе си и в контекста на договора), и/или на поредица (серия) от разграничими услуги, които по същество са еднакви и имат същия модел на прехвърляне на клиента, се отчита като едно задължение за изпълнение.

Групата признава приход за всяко отделно задължение за изпълнение на ниво индивидуален договор с клиент като се анализират вида, срока и условията за всеки конкретен договор. При договори със сходни характеристики приходите се признават на портфейлна база само ако групирането им в портфейл не би имало съществено различно въздействие върху финансовите отчети.

2.6.2. Измерване/(оценяване) на приходите по договори с клиенти

Приходите се измерват въз основа на определената за всеки договор цена на сделката.

Цената на сделката е размерът на възнаграждението, на което Групата очаква да има право, с изключение на сумите, събрани от името на трети страни. При определянето на цената на сделката, Групата взема предвид условията на договора и обичайните си търговски практики, вкл. влиянието на променливи възнаграждения, наличието на съществен финансов компонент, непарични възнаграждения и възнаграждения, дължими на клиента (ако има такива). При договори с повече от едно задължения за изпълнение цената на сделката се разпределя към всяко задължение за изпълнение на база индивидуалните продажни цени на всяка услуга, определени по един от допустимите в МСФО 15 методи, като приоритет се дава на метода на „наблюдаемите продажни цени".

Промяната в обхвата или цената (или и в двете) на договора се отчита като отделен договор и/или като част от съществуващия договор в зависимост от това дали промяната е свързана с добавяне на услуги, които са разграничими, и от определената за тях цена. В зависимост от това:

а) модификацията се отчита като отделен договор, ако обхвата на договора се разширява поради добавянето на услуги, които са разграничими, и промяната в договорната цена отразява индивидуалните продажни цени на добавените услуги;

б) модификацията се отчита като прекратяване на съществуващия договор и сключване на нов договор (прилагане в бъдещето), ако оставащите услуги са разграничими от прехвърлените преди модификацията, но промяната в договорната цена не отразява индивидуалните продажни цени на добавените услуги;

в) модификацията се отчита като част от съществуващия договор (кумулативно коригиране), ако оставащите услуги не са разграничими от прехвърлените преди модификацията и следователно са част от едно задължение за изпълнение, което е уредено частично.

2.6.3. Задължения за изпълнение по договори с клиенти

Приходите от услуги, генерирани в Групата, са основно от приходи от такси за поддържане на регистър на акционерите/облигационерите, приходи от годишни такси за членство в депозитара, приходи от такси по регистрация/дерегистрация на емисии ценни книжа, такси за извършване услуги на инвестиционните посредници, вписване на особени залози, услуги за трансфер на лихви и дивиденти, финансови и счетоводни услуги и др. Като цяло Групата е достигнала до заключение, че действа като принципал при договореностите си с клиентите, освен ако изрично не е оповестено друго за определени транзакции, тъй като обичайно дружествата от Групата контролират услугите преди да ги прехвърли към клиента.

При продажба на услугите, свързани с отчитане на приходи от такси за поддържане на регистър на акционерите/облигационерите, приходи от годишни такси за членство в депозитара и финансови и счетоводни услуги, контролът върху услугите се прехвърля в периода от времето при тяхното предоставяне, тъй като този начин отразява начина на предоставяне и консумиране на услугата. Приходите от продажби се признават в течение на времето чрез измерване на степента на изпълнение на задълженията на Групата (етап на завършеност). За измерването на напредъка (етапа на завършеност) Групата използва метода "обем на извършената работа". Този метод е определен като най-подходящ, тъй като клиентът едновременно получава и употребява ползите, получени от дейността на предприятието в хода на изпълнение на тези дейности.

Оценките за приходите, разходите и/или степента на напредък към завършване се преразглеждат, ако обстоятелствата се променят и/или настъпят нови такива. Всяко последващо увеличение или намаление на очакваните приходи и/или разходи се отразява в печалбата или загубата в периода, в който обстоятелствата, довели до преразглеждането, станат известни на ръководството.

При продажба на услуги, свързани с отчитане на приходи от такси по регистрация/дерегистрация на емисии ценни книжа, такси за извършване услуги на инвестиционните посредници, вписване на особени залози, услуги за трансфер на лихви и дивиденти и др., контролът върху услугите се прехвърля в точно определен момент, при тяхното приемане от клиента, тъй като професионалното становище е свързано само с факти и обстоятелства, които са характерни за конкретната услуга, предоставяна на конкретния клиент, т.е. услугата няма алтернативна употреба.

Цена на сделката и условия за плащане

Цената на сделката включва фиксирана продажна цена, вкл. за услугите, предоставяни от дружеството-майка, които са съгласно "Тарифата на цените и услугите на Централен депозитар АД", приета от Съвета на директорите и в сила от 1 януари 2014 г., съответно актуализирана периодично и която е публично оповестена и достъпна на интернет страницата на дружеството - майка.

Променливо възнаграждение

Променливото възнаграждение се включва в цената на сделката само доколкото е много вероятно, че няма да настъпи съществена корекция в размера на признатите кумулативно приходи. Формите на променливо възнаграждение включват:

Неустойки за неизпълнение на задълженията на някоя от страните, включително за качествено изпълнение от страна на Групата. Променливите възнаграждения под формата на неустойки се включват в намаление на цената на сделката, само ако плащането им е твърде вероятно. Опитът на Групата показва, че исторически то спазва изискванията по договорите с клиенти и не е начислявало задължения за неустойки. Получаването на променливите възнаграждения под формата на неустойки, дължими от клиента, зависи от действията на клиента. Поради това те се включва като част от цената на сделката, само когато несигурността за получаването им е разрешена.

Всички последващи промени в размера на променливото възнаграждение се признават като корекция на приходите (като увеличение или намаление) към датата на промяната и/или разрешаване на несигурността. В края на всеки отчетен период дружеството преразглежда направените преценки и актуализира цена на сделките, така че да представи вярно съществуващите и настъпилите през отчетния период обстоятелства.

Съществен финансов компонент

Групата е направила анализ и е определила, че продължителността на срока между момента, в който клиента плаща за обещаните и/или получени услуги и момента на прехвърляне

на контрола върху тези услуги е в рамките на дванадесет месеца и договореното възнаграждение няма съществен компонент на финансиране.

В редки случаи Групата събира краткосрочни аванси от клиенти, които нямат съществен компонент на финансиране. Събраните авансово плащания от клиента се представят в отчета за финансовото състояние като пасиви по договори с клиенти (*Приложение № 23*).

За услугите, свързани с отчитане на приходи от такси за поддържане на регистър на акционерите/облигационерите, при които клиентът не е заплащал дължимото от него възнаграждение за получените услуги в рамките на 12 последователни месеца, дружеството-майка спира да начислява приходи от тези услуги, поради високата степен на несигурност за получаването на входящите парични потоци и стопанските изгоди, свързани със затруднение на самите фирми-платци.

За договори, при които очакването е периодът между прехвърлянето на контрола върху обещаните услуги и плащането от клиента да е до 12 месеца, Групата не коригира цената на сделката за въздействието на значителния компонент на финансиране.

Ключовите преценки и предположения, които оказват съществено влияние върху размера и срока за признаване на приходите от договори с клиенти, са оповестени в *Приложение № 2.22.1.*

2.6.4. Разходи по договори с клиенти

Като разходи по договори с клиенти Групата отчита:

- допълнителните и пряко обвързани разходи, които тя поема при сключване на договор с клиент и които очаква да бъдат възстановени за период по-дълъг от дванадесет месеца (разходи за получаване на договор с клиент) и

- разходите, които дружествата от Групата поемат при изпълнение на договор с клиент и които са пряко свързани с конкретния договор, спомагат за генерирането на ресурси за използване при самото изпълнение на договора и се очаква да бъдат възстановени за период по-дълъг от дванадесет месеца (разходи за изпълнението на такива договори).

Групата не поема каквито и да било разходи за получаване на договори с клиенти и разходи за изпълнение на такива договори, които са допустими за и подлежат на капитализация.

2.6.5. Салда по договори с клиенти

Търговски вземания и активи по договори

Търговските вземания представляват безусловно право на Групата да получи възнаграждение по договори с клиенти и други контрагенти (т.е. то е обвързано само с изтичане на време преди изплащането на възнаграждението).

Първоначалното оценяване, последващата оценка и обезценката на търговските вземания са оповестени в *Приложения № 2.19.1 и 2.22.2.*

Активът по договор е правото на Групата да получи възнаграждение в замяна на услугите, които е прехвърлила на клиента, но което не е безусловно (начисление за вземане). Ако чрез прехвърляне на предоставянето на услугите Групата изпълни задължението си преди клиента да заплати съответното възнаграждение и/или преди плащането да стане дължимо, актив по договор се признава за заработеното възнаграждение (което е под условие). Признатите активи по договор се рекласифицират като търговско вземане, когато правото на възнаграждение стане безусловно. Правото на възнаграждение се счита за безусловно, ако единственото условие за това, плащането на възнаграждението да стане дължимо, е изтичането на определен период от време.

Пасиви по договори

Като пасив по договор Групата представя получените от клиента плащания и/или безусловно право да получи плащане, преди да е изпълнило задълженията си за изпълнение по договора. Пасивите по договор се признават като приход, когато (или като) удовлетвори задълженията за изпълнение.

Активите и пасивите по договор се представят на отделен ред към текущите и нетекущите активи и пасиви в отчета за финансовото състояния и се оповестяват отделно. Те се включват в групата на текущите активи, когато матуритетът им е в рамките на 12 месеца или в обичаен оперативен цикъл на съответното дружество от Групата, а останалите – като нетекущи. Активите и пасивите, произтичащи от един договор се представят нетно в консолидирания отчет за финансовото състояние, дори ако те са резултат от различни договорни задължения по изпълнението на договора.

След първоначалното признаване, търговските вземания и активите по договора се подлагат на преглед за обезценка в съответствие с правилата на МСФО 9 Финансови инструменти. Загубите от обезценка в резултат от договори с клиенти се представят отделно от други загуби от обезценка към "други разходи за дейността".

2.7. Финансови приходи и разходи

Финансови приходи

Финансовите приходи се включват в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), когато възникнат, и се състоят от: приходи от лихви по депозитни и разплащателни сметки, както и от приходи/печалби от сделки с инвестиции в ценни книжа по справедлива стойност през друг всеобхватен доход. Финансовите приходи се

представят отделно от финансовите разходи на лицевата страна на консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

Признаване на приходи от лихви

Приходите от лихви се изчисляват чрез прилагане на ефективния лихвен процент върху брутната балансова стойност на финансовите активи, с изключение на финансовите активи, които са кредитно обезценени (Етап 3), за които приходите от лихви се изчисляват чрез прилагане на ефективния лихвен процент върху тяхната амортизирана стойност (т.е. брутната балансова стойност, коригирана за провизията за загуби).

Лихвените приходи по текущи разплащателни сметки се включват в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), когато възникнат, като се представят в статията "други доходи или загуби от дейността, нетно".

Нетните разлики от промяна на валутни курсове, свързани с парични средства, търговски вземания и задължения, деноминирани в чуждестранна валута, се включват в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), когато възникнат, като се представят нетно към "други доходи или загуби от дейността, нетно".

Финансови разходи

Финансовите разходи се включват в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), когато възникнат, като се посочват отделно от финансовите приходи и се състоят от разходи/загуби от сделки с инвестиции в ценни книжа по справедлива стойност през друг всеобхватен доход.

2.8. Разходи

Разходите в Групата се признават в момента на тяхното възникване и на база принципите на начисляване и съпоставимост (до степента, до която това не би довело до признаване на обекти в отчета за финансовото състояние, които не отговарят на определенията за активи и пасиви).

Разходите за бъдещи периоди се отлагат за признаване като текущ разход за периода, през който договорите за които се отнасят, се изпълняват.

2.9. Имоти, машини и оборудване

Имотите, машините и оборудването (дълготрайни материални активи) са представени в консолидирания финансов отчет по историческа цена на придобиване (себестойност), намалена с натрупаната амортизация и загубите от обезценка.

Първоначално оценяване

При първоначалното си придобиване имотите, машините и оборудване се оценяват по себестойност, която включва покупната цена, вкл. митническите такси и всички преки разходи, необходими за привеждане на актива в работно състояние. Преките разходи са: разходи за подготовка на обекта, разходи за първоначална доставка и обработка, разходите за монтаж, разходи за хонорари на лица, свързани с проекта, невъзстановяемите данъци и др.

Групата е определило стойностен праг от 700 лв., под който придобитите активи независимо, че притежават характеристиката на дълготраен актив, се третират като текущ разход в момента на придобиването им.

Последващо оценяване

Избраният от Групата подход за последваща балансова оценка на имотите, машините и оборудването е модела на себестойността по МСС 16 – историческа цена на придобиване (себестойността), намалена с начислените амортизации и натрупаните загуби от обезценка.

Последващи разходи

Разходите за ремонти и поддръжка се признават за текущи в периода, през който са направени. Извършени последващи разходи, свързани с имоти, машини и оборудване, които имат характер на подмяна на определени възлови части и агрегати, или на преустройство и реконструкция, се капитализират към балансовата стойност на съответния актив и се преразглежда остатъчния му полезен живот към датата на капитализация. Същевременно, неамортизираната част на заменените компоненти се изписва от балансовата стойност на активите и се признава в текущите разходи за периода на преустройството.

Методи на амортизация

Групата използва линеен метод на амортизация на дълготрайните материални активи. Амортизирането на активите започва, когато те са на разположение за употреба. Полезният живот по групи активи е определен в съответствие с: физическото износване, спецификата на оборудването, бъдещите намерения за употреба и с предполагаемото морално остаряване и е както следва:

- сгради – 25 г.
- компютърна техника, мобилни телефони – от 2 до 4 г.
- транспортни средства – от 4 до 8 г.
- стопански инвентар – 7 г.

Определеният срок на годност на дълготрайните активи се преглежда в края на всяка година и при установяване на значителни отклонения спрямо бъдещите очаквания за срока на използването на активите, същият се коригира перспективно.

Обезценка на активи

Балансовите стойности на имотите, машините и оборудването подлежат на преглед за обезценка, когато са налице събития или промени в обстоятелствата, които показват, че те биха могли да се отличават трайно от възстановимата им стойност. Ако са налице такива индикатори, че приблизително определената възстановима стойност е по-ниска от тяхната балансова стойност, то последната се изписва до възстановимата стойност на активите. Възстановимата стойност на дълготрайните материални активи е по-високата от двете: справедлива стойност без разходи за продажба или стойност при употреба. За определянето на стойността при употреба на активите бъдещите парични потоци се дисконтират до тяхната настояща стойност като се прилага дисконтова норма преди данъци, която отразява текущите пазарни условия и оценки на времевата стойност на парите и рисковете, специфични за съответния актив. Загубите от обезценка се отчитат в коснолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

Печалби и загуби от продажба

Материалните дълготрайни активи се отписват от отчета за финансовото състояние, когато се извадят трайно от употреба и не се очакват от тях бъдещи стопански изгоди или се продадат. Печалбите или загубите от продажби на отделни активи от групата на "имоти, машини и оборудване" се определят чрез сравняването на възнаграждението, на което дружеството от Групата очаква да има право (приходите от продажбата) и балансовата стойност на актива към датата, на която получателят получава контрол върху него. Те се посочват нетно, към "други доходи/ (загуби) от дейността" на лицевата страна на коснолидирания отчет за всеобхватния доход (отчета за печалбата или загубата).

2.10. Нематериални активи

Нематериалните активи са представени в коснолидирания финансов отчет по цена на придобиване (себестойност), намалена с натрупаната амортизация и загубите от обезецнка. В техния състав са включени основно лицензии за програмни продукти, използвани в Групата.

Методи на амортизация

В Групата се прилага линеен метод на амортизация на нематериалните активи при определен полезен живот от 3 до 7 г.

Обезценка на активи

Балансовата стойност на нематериалните активи подлежи на преглед за обезценка, когато са налице събития, или промени в обстоятелствата, които посочват, че балансовата стойност би могла да надвишава възстановимата им стойност. Тогава обезценката се включва в коснолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

Печалби и загуби от продажба

Нематериалните активи се отписват от коснолидирания отчет за финансовото състояние, когато се извадят трайно от употреба и не се очакват от тях бъдещи стопански изгоди или се продадат. Печалбите или загубите от продажби на отделни активи от групата на "нематериалните активи" се определят чрез сравняването на възнаграждението, на което Групата очаква да има право (приходите от продажбата) и балансовата стойност на актива към датата, на която получателят получава контрол върху него. Те се посочват нетно, към "други доходи/ (загуби) от дейността" на лицевата страна на коснолидирания отчет за всеобхватния доход (отчета за печалбата или загуба).

2.11. Дългосрочни дългови инвестиции

Дългосрочните дългови инвестиции на Групата се състоят от държавни ценни книжа и са класифицирани като финансови активи, отчитани по справедлива стойност през другия всеобхватен доход.

Първоначално оценяване

Първоначално дългосрочните дългови инвестиции се признават по цена на придобиване, която е справедливата стойност на възнаграждението, което е било платено, включително преките разходи по придобиване на инвестицията (финансовият актив) (*Приложение № 2.19 Финансови инструменти*).

Всички покупки и продажби на дългови инвестиции се признават на "датата на търгуване" на сделката, т.е. датата, на която Групата поема ангажимент да закупи или продаде актива.

Последващо оценяване

Притежаваните от Групата дългосрочни дългови инвестиции се оценяват последващо по справедлива стойност (*Приложение № 2.21*), на база пазарни цени (цени на дилъри) – „последна цена купува" към последния работен ден на съответния отчетния период (година), т.е. директни (некоригирани) цени (Ниво 1).

Ефектите от последващата преоценка до справедлива стойност се представят в отделен компонент на коснолидирания отчет за всеобхватния доход (в други компоненти на всеобхватния

доход) и респ. в резерв по финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход.

През периода на държане на дългови ценни книжа, класифицирани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, Групата признава приходи от лихви по метода на ефективния лихвен процент.

Обезценка

Дългосрочните дългови инвестиции (ценни книжа по справедлива стойност през друг всеобхватен доход) подлежат на обезценка за кредитни загуби. Провизията за обезценка (коректив) очаквани кредитни загуби се представят в коснолидирания отчет за текущата печалба или загуба и другия всеобхватен доход в статията *разход за обезценка на финансови активи* и като коректив спрямо *резерва по финансови активи*, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход в коснолидирания отчет за собствения капитал (*Приложение № 2.19*).

Отписване

При отписване на дългосрочните дългови инвестциии, кумулативната промяна в справедливата стойност, призната в резерва по финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, се признава (рециклира) в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

2.12. Търговски и други вземания

Търговските вземания представляват безусловно право на Групата да получи възнаграждение по договори с клиенти и други контрагенти (т.е. то е обвързано само с изтичане на време преди изплащането на възнаграждението).

Първоначално оценяване

Търговските вземания се представят и отчитат първоначално по справедлива стойност на база цената на сделката, която стойност е обичайно равна на фактурната им стойност, освен ако те съдържат съществен финансиращ компонент, който не се начислява допълнително. В този случай те се признават по сегашната им стойност, определена при дисконтова норма в размер на лихвен процент, преценен за присъщ на длъжника.

Последващо оценяване

Групата държи търговските вземания единствено с цел събиране на договорни парични потоци и ги оценява последващо по амортизирана стойност, намалена с размера на натрупаната обезценка за очаквани кредитни загуби (*Приложение № 2.19*).

Обезценка

Групата прилага модела на очакваните кредитни загуби за целия срок на всички търговски вземания, използвайки опростения подход, определен от МСФО 9, и на база матричен модел за процента на загубата (*Приложение № 18*).

Обезценката на вземанията се начислява чрез съответна кореспондираща корективна сметка за всеки вид вземане към статията "Други разходи за дейността" на лицевата страна на консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

2.13. Парични средства и парични еквиваленти

Паричните средства включват касовите наличности и наличностите по разплащателните сметки, а паричните еквиваленти - депозити в банки с оригинален матуритет до три месеца и средствата на депозитите с по-дълъг матуритет, които са свободно разполагаеми за Групата съгласно условията на договореностите с банките по време на депозита (*Приложение № 2.19*).

Паричните средства на Фонда за гарантиране на сетълмента се представят отделно от паричните средства на Централния депозитар, тъй като те са дължими на участниците в системата за сетълмент при прекратяване на членството и се наблюдават и управляват отделно от паричните средства на Групата (*Приложение № 2.14 и 2.22.3*).

За целите на изготвянето на консолидирания отчет за паричните потоци се прилагат следните правила:

- от паричните средства и паричните еквиваленти се изключват: а) начислените лихви по предоставени срочни депозити в банки, ако и доколкото при евентуалното предсрочно прекратяване на договора с банката за предоставен депозит, Групата би загубила начислената към 31 декември лихва; б) паричните средства по срочни банкови депозити с оригинален матуритет над 3 месеца, по които Групата има ограничения или съществени санкции и рестрикции за свободно разполагане по време на срока на депозита; както и в) паричните средства по сметки, които са трайно блокирани;
- паричните постъпления от клиенти и паричните плащания към доставчици са представени брутно, с включен ДДС (20%) в промените на активите и пасивите, участващи в оперативната дейност;
- платените суми за ДДС по доставка на машини, оборудване и нематериални активи, с право на възстановяване, са представени като плащания към доставчици в измененията на търговски и други задължения, в промените на активите и пасивите, участващи в оперативната дейност;

• получените лихви по разплащателни сметки са представени в измененията на активите и пасивите, участващи в оперативната дейност;

• получените лихви от предоставени срочни депозити в банки са представени в инвестиционна дейност, доколкото по съдържание тези операции представляват инвестиране на свободни ресурси на Групата;

• паричните потоци от емисия на акции се представят нетно с обратно изкупените акции от дъщерни дружества по същата емисия;

• паричните потоци на Фонда за гарантиране на сетълмента са представени в оперативната дейност и съответно намалени от изменението на общите парични потоци.

Последващо оценяване

Паричните средства и еквиваленти в банки се представят последващо по амортизирана стойност, намалена с натрупаната обезценка за очаквани кредитни загуби.

2.14. Гаранционни фондове

Гаранционен фонд за обезщетяване на вреди

Централният депозитар (дружеството-майка) създава специфичен гаранционен фонд за обезщетяване на вреди, възникнали при осъществяване на неговата дейност и причинени на емитенти и притежатели на ценни книжа - в резултат на виновни действия или бездействие от страна на неговите служители, както и за вреди, причинени при загубата на данни относно безналични ценни книжа. Този фонд се формира в рамките на дружеството-майка и на база Закона за публично предлагане на ценни книжа (ЗППЦК - чл.132).

Средствата в гаранционния фонд се формират, както следва:

- до 29.07.2011 г.: а) вноски от членовете на Централния депозитар; и б) 50% от превишението на приходите над разходите за съответния период; и
- за периода след 30.07.2011 г. – 31.12.2020 г. а) вноски от членовете на Централния депозитар; и б) 1% на база реализираните през съответния период приходи от дейността.

Всеки член на Централния депозитар е длъжен да направи встъпителна парична вноска в гаранционния фонд, както и годишна парична вноска в размер, определен в Правилника на депозитара. Тези средства на гаранционния фонд, формирани от вноски на членовете на депозитара, имат характер и се представят като задължение, доколкото са дължими и възстановими на членовете му в момента на доброволно прекратяване на членството им в депозитара *(Приложение № 25)*.

Други източници за попълване на средствата в този гаранционен фонд на Централния депозитар са средствата, получени под формата на заеми, дарения, чуждестранна помощ и други. Тези средствата, както отчисленията от доходите/приходите на дружеството /т."б" по-горе/ не са възстановими на членовете на депозитара, и поради това се представят като отделен компонент на собствения капитал (*Приложение № 21*).

Средствата на този гаранционен фонд се инвестират основно в банкови депозити и в ценни книжа, издадени или гарантирани от българската държава. Текущият контрол върху инвестирането на средствата на фонда се осъществява от Съвета на директорите на депозитара, като тези решения в оперативен план се привеждат в действие от изпълнителния директор на дружеството-майка.

Фонд за гарантиране на сетълмента на финансови инструменти

Централният депозитар е оператор на Фонд за гарантиране на сетълмента на финансовите инструменти, който гарантира приключване на сделките с финансови инструменти, сключени на регулиран пазар на финансови инструменти и администрира неговата дейност, активи и пасиви. Той се формира в рамките на дружеството-майка въз основа на изменение в Наредба № 8 на КФН, обнародвано в ДВ бр. 24 от 12.03.2014, в следствие на което е променен и Правилника за работа на Централния депозитар, одобрен от КФН с Решение №537 от 10.07.2014 г.

Източници на набиране на средства във фонда са първоначалните и месечните вноски от участниците в системата за сетълмент; сумите по наложените глоби за закъснение на сделки с финансови инструменти и други източници.

Средствата на гаранционния фонд са формирани от вноски на членовете на депозитара, имат характер и се представят като задължение (*Приложение № 25*). При ликвидация на фонда след изплащане на задълженията му, ако такива са налице, остатъкът от неговото имущество се разпределя между членовете на фонда, участници в системата за сетълмент, съобразно направените от тях месечни вноски и натрупания доход от инвестирането на средствата, като същевременно се удържат и извършените разходи по поддържане на средствата.

Средствата на този гаранционен фонд могат да се инвестират само в ценни книжа, издадени или гарантирани от българската държава, в банкови депозити и в дългови ценни книжа, издадени от страните членки на Еврозоната с кредитен рейтинг не по-нисък от най-високия текущ кредитен рейтинг на Република България. Налице са специфични изисквания за подхода на инвестиране:

а/ не по-малко от 50 (петдесет) на сто от активите на фонда се поддържат в отделна разплащателната сметка в банката-депозитар;

б/ до 50 (петдесет) на сто от средствата на фонда се поддържат в отделни банкови депозити; като

в/ до 20 (двадесет) на сто могат да се инвестират в ценни книжа (в отделен портфейл); и

г/ не по-малко от 10 (десет) на сто от активите на фонда трябва да са парични средства на безсрочни или срочни със срок до 3 месеца банкови депозити или дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от българската държава, с остатъчен срок до падежа до 90 (деветдесет) дни.

Доходите от инвестиране на набраните средства се използват за покриване на преки административни и други разходи, свързани с дейността на фонда. Общият годишен размер на административните разходи не може да превишава размера на доходите от управление на фонда за същия период.

Контролът върху процеса по инвестиране на средствата на фонда се осъществява на текуща база от Комитета за управление на фонда, като тези решения в оперативен план се привеждат в действие от изпълнителния директор на дружеството-майка.

2.15. Търговски и други задължения

Търговските и другите текущи задължения в консолидирания отчет за финансово състояние се представят по стойността на оригиналните фактури (цена на придобиване), която се приема за справедливата стойност на сделката и ще бъде изплатена в бъдеще срещу получените стоки и услуги. В случаите на разсрочени плащания над обичайния кредитен срок, при които не е предвидено допълнително плащане на лихва или лихвата значително се различава от обичайния пазарен лихвен процент, задълженията се оценяват първоначално по тяхната справедлива стойност на база сегашната им стойност при дисконтова норма, присъща за Групата, а последващо – по амортизирана стойност (*Приложение № 2.19. Финансови инстументи*).

2.16. Пенсионни и други задължения към персонала по социалното и трудово законодателство

Трудовите и осигурителни отношения с работниците и служителите в Групата се основават на разпоредбите на Кодекса на труда и на разпоредбите на действащото осигурително законодателство в България.

Краткосрочни доходи

Краткосрочните доходи за наетия персонал под формата на възнаграждения, бонуси и социални доплащания и придобивки (изискуеми за уреждане в рамките на 12 месеца след края на периода, в който персоналът е положил труд за тях или е изпълнил необходимите условия) се

признават като разход в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), освен ако даден МСФО не изисква тази сума да се капитализира в себестойността на определен актив, за периода, в който е положен трудът за тях и/или са изпълнени изискванията за тяхното получаване, и като текущо задължение (след приспадане на всички платени вече суми и полагащи се удръжки) в размер на недисконтираната им сума.

Към датата на всеки финансов отчет Групата прави оценка на сумата на очакваните разходи по натрупващите се компенсируеми отпуски, която се очаква да бъде изплатена като резултат от неизползваното право на натрупан отпуск. В оценката се включват приблизителната преценка за сумите за самите възнаграждения и на вноските по задължителното обществено и здравно осигуряване, които работодателят дължи върху тези суми.

Дългосрочни доходи при пенсиониране

Планове с дефинирани вноски

Основно задължение на дружествата от Групата като работодатели в България е да извършва задължително осигуряване на наетия си персонал за фонд "Пенсии", допълнително задължително пенсионно осигуряване (ДЗПО), фонд "Общо заболяване и майчинство" (ОЗМ), фонд "Безработица", фонд "Трудова злополука и професионална болест" (ТЗПБ), фонд "Гарантиране вземания на работниците и служителите" (ГВРС) и здравно осигуряване. Размерите на осигурителните вноски се утвърждават всяка година със Закона за бюджета на ДОО и Закона за бюджета на НЗОК за съответната година. Вноските се разпределят между работодателя и осигуреното лице в съответствие с правилата от Кодекса за социално осигуряване (КСО).

Тези осигурителни пенсионни планове, прилагани от Групата в качеството и на работодател, са планове с дефинирани вноски. При тях работодателят плаща месечно определени вноски в държавните фонд "Пенсии", фонд "ОЗМ", фонд "Безработица", фонд "ТЗПБ", както и в универсални и професионални пенсионни фондове - на база фиксирани по закон проценти и няма правно или конструктивно задължение да доплаща във фондовете бъдещи вноски в случаите, когато те нямат достатъчно средства да изплатят на съответните лица заработените от тях суми за периода на трудовия им стаж. Аналогични са и задълженията по отношение на здравното осигуряване.

Към Групата няма създаден и функциониращ частен доброволен осигурителен фонд.

Дължимите от Групата вноски по плановете с дефинирани вноски за социалното и здравно осигуряване се признават като текущ разход в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата), освен ако даден МСФО не изисква тази сума да се капитализира в себестойността на определен актив, и като текущо задължение в недисконтиран размер, заедно и в периода на

полагане на труда и на начислението на съответните доходи на наетите лица, с които доходи вноските са свързани.

Планове с дефинирани доходи

Съгласно Кодекса на труда дружествата от Групата в качеството им на работодател в България са задължени да изплаща на персонала при настъпване на пенсионна възраст обезщетение, което в зависимост от трудовия стаж в предприятието може да варира между 2 и 6 брутни работни заплати към датата на прекратяване на трудовото правоотношение. По своите характеристики тези схеми представляват нефондирани планове с дефинирани доходи.

Изчислението на размера на тези задължения налага участието на квалифицирани актюери, за да може да се определи тяхната сегашна стойност към датата на финансовия отчет, по която те се представят в отчета за финансовото състояние, а респективно изменението в стойността им, се представя в отчета за всеобхватния доход като: а) разходите за текущ и минал стаж, разходите за лихва и ефектите от съкращенията и урежданията се признават веднага, в периода, в който възникнат, и представят в текущата печалба или загуба, по статия „разходи за персонал", а б) ефектите от последващите оценки на задълженията, които по същество представляват актюерски печалби и загуби, се признават веднага, в периода, в който възникнат, и се представят към другите компоненти на всеобхватния доход, по статия „последващи оценки на пенсионни планове с дефинирани доходи". Актюерските печалби и загуби произтичат от промени в актюерските предположения и опита.

Към датата на всеки годишен финансов отчет Групата назначава сертифицирани актюери, които издават доклад с техните изчисления относно дългосрочните задължения към персонала за обезщетения при пенсиониране. За целта те прилагат кредитния метод на прогнозните единици. Сегашната стойност на задължението по дефинираните доходи се изчислява чрез дисконтиране на бъдещите парични потоци, които се очаква да бъдат изплатени в рамките на матуритета на това задължение и при използването на лихвените равнища на държавни дългосрочни облигации с подобен срок, котирани в България, където функционира и самото дружество.

Доходи при напускане

Съгласно местните разпоредби на трудовото и осигурително законодателство в България, Групата като работодател има задължение да изплати при прекратяване на трудовия договор преди пенсиониране определени видове обезщетения.

Групата признава задължения към персонала по доходи при напускане преди настъпване на пенсионна възраст, когато е демонстриран обвързващ ангажимент, на база публично анонсиран план, вкл.за преструктуриране, да се прекрати трудовият договор със съответните лица

без да има възможност да се отмени, или при формалното издаване на документите за доброволно напускане. Доходи при напускане, платими повече от 12 месеца, се дисконтират и представят в отчета за финансовото състояние по тяхната сегашна стойност.

2.17. Акционерен капитал и резерви

Централен депозитар (Дружеството-майка) е акционерно дружество и е задължено да регистрира в Търговския регистър определен размер на акционерен капитал, който да служи като обезпечение на кредиторите на дружеството. Акционерите отговарят за задълженията на дружеството-майка до размера на своето акционерно участие в капитала и могат да претендират връщане на това участие само при закриване на дружеството (специален правен статут – *Приложение № 1.1*).

Дружеството-майка отчита основния си капитал по номинална стойност на регистрираните в съда акции.

Обратно изкупените собствени акции са представени в консолидирания отчет за финансовото състояние по себестойност (цена на придобиване), като с брутната им покупна/емисионна цена е намален собственият капитал на Групата. Печалбите или загубите от продажбата на обратно изкупени собствени акции са за сметка на неразпределената печалба и се представят директно в собствения капитал на Групата към компонента "неразпределена печалба".

Съгласно изискванията на Търговския закон и Устава дружеството-майка е длъжно да формира и ***фонд Резервен***, като източниците на средства за този фонд са:

за периода 01.01.2011 – 29.07.2011г.

- 50 % от превишението на приходите над разходите за периода.
- други източници, предвидени в устава или по решение на Общото събрание.

за периода след 30.07.2011 – 31.12.2020 г.

- най-малко една десета от печалбата, която се отделя докато средствата във фонда достигнат една десета част от акционерния капитал или по-голяма част, определена по решение на Общото събрание на акционерите;
- средствата, получени над номиналната стойност на акциите при издаването им **(премиен резерв)**;
- други източници, предвидени по решение на Общото събрание.

Средствата от ***фонд Резервен*** могат да се използват за покриване на реализирани загуби от текуща или предходни години. Когато средствата във фонда достигнат определения в Устава

минимален размер, средствата над тази сума могат да бъдат използвани за увеличаване на капитала.

Гаранционният фонд е специфичен компонент на собствения капитал, формиран до 29.07.2011 г. за сметка на задължително разпределение на генерираните от дружеството-майка печалби/доходи (превишението на приходите над разходите - *50%), а от 30.07.2011 г. – 1%* от /на база/ приходите от дейността на дружеството-майка.

Други резерви се формират за сметка на разпределение на реализирана печалба – по решение на Общото събрание на акционерите. До 29.07.2011 г. по закон Централен депозитар АД не е разпределял ***дивиденти*** за акционерите.

2.18. Лизинг

На началната дата на лизинга, която е по-ранната от двете дати - датата на лизинговото споразумение или датата на ангажирането на страните с основните условия на лизинговия договор, Групата прави анализ и оценка дали даден договор представлява или съдържа елементи на лизинг. Даден договор представлява или съдържа лизинг, ако по силата на него се прехвърлят срещу възнаграждение правото на контрол над използването на даден актив за определен период от време.

Лизингополучател

Групата прилага освобождаването по реда на МСФО 16 от изискването за признаване на актив „право на ползване“ и задължение по лизинг за краткосрочните си лизингови договори на компютърно оборудване, които Групата счита, че са на ниска стойност като нови и се използват самостоятелно в Групата, без да са зависими и тясно свързани с други активи.

Плащанията във връзка с краткосрочни лизингови договори и лизингови договори, по които основният актив е с ниска стойност се признават директно като текущ разход в индивидуалния отчет отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) на база линеен метод за периода на лизинга.

2.19. Финансови инструменти

Финансов инструмент е всеки договор, който поражда едновременно както финансов актив в едно предприятие, така и финансов пасив или инструмент на собствения капитал в друго предприятие.

2.19.1. Финансови активи

Първоначално признаване, класификация и оценяване

При първоначалното им признаване финансовите активи се класифицират в три групи, според последващата им оценка: по амортизирана стойност; по справедлива стойност през другия всеобхватен доход; и по справедлива стойност през печалбата или загубата.

Групата първоначално оценява финансовите активи по справедлива стойност, а в случай на финансови активи, които не се отчитат по справедлива стойност през печалбата или загубата, се добавят преките разходи по сделката. Изключение са търговските вземания, които не съдържат съществен компонент на финансиране - те се оценяват на база цената на сделката, определена съгласно МСФО 15 и издадената фактура (*Приложение № 2.6.4*).

Покупките или продажбите на финансови активи, чиито условия изискват доставка на активите в рамките на даден период от време, установен обикновено с нормативна разпоредба или действаща практика на съответния пазар (редовни покупки), се признават на датата на търгуване (сделката), т.е. на датата, на която Групата е поела ангажимент да закупи или продаде актива.

Класификацията на финансовите активи при първоначалното им признаване зависи от характеристиките на договорните парични потоци на съответния финансов актив и бизнес модела на Групата за неговото управление. За да бъде класифициран и оценяван по амортизирана стойност или по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, условията на даден финансов актив трябва да пораждат парични потоци, които представляват "само плащания по главницата и лихвата (СПГЛ)" по неиздължената сума на главницата. За целта се извършва анализ чрез тест на СПГЛ на нивото на инструмент.

Бизнес моделът на Групата за управление на финансовите активи отразява начина, по който Групата управлява финансовите си активи за генериране на парични потоци. Бизнес моделът определя дали паричните потоци произтичат от събирането на договорни парични потоци, на продажба на финансовите активи, или и двете.

Последващо оценяване

За целите на последващото оценяване финансовите активи на Групата са класифицирани в следните категории:

- Финансови активи по амортизирана стойност (дългови инструменти)
- Финансови активи по справедлива стойност през другия всеобхватен доход с "рециклиране" на кумулативните печалби или загуби (дългови инструменти)
- Финансови активи по справедлива стойност през другия всеобхватен доход без "рециклиране" на кумулативните печалби или загуби (капиталови инструменти).
-

Класификационни групи

Финансови активи по амортизирана стойност (дългови инструменти)

Групата оценява финансовите активи по амортизирана стойност когато са удовлетворени и двете условия по-долу:

- финансовият актив се държи и използва в рамките на бизнес модел, имащ за цел неговото държане с оглед получаване на договорните парични потоци от него, и
- условията на договора за финансовия актив пораждат парични потоци на конкретни дати, които представляват само плащания на главницата и лихвите върху неиздължената сума на главницата.

Финансовите активи по амортизирана стойност впоследствие се оценяват на база метода на ефективния лихвен процент (ЕЛП). Те подлежат на обезценка. Печалбите и загубите се признават в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), когато активът бъде отписан, модифициран или обезценен.

Финансовите активи по амортизирана стойност на Групата включват: парични средства и еквиваленти в банки, търговски вземания.

Финансови активи по справедлива стойност през другия всеобхватен доход (дългови инструменти)

Групата оценява дълговите си инструменти по справедлива стойност през другия всеобхватен доход, когато са удовлетворени и двете условия по-долу:

- финансовият актив се държи и използва в рамките на бизнес модел с цел както за събиране на договорните парични потоци, така и за продажбата му, и
- условията на договора за финансовия актив пораждат парични потоци на конкретни дати, които представляват само плащания на главницата и лихвата върху неиздължената сума на главницата.

По отношение на дълговите инструменти по справедлива стойност през другия всеобхватен доход, приходите от лихви, валутната преоценка и загубите от обезценка вкл.и тяхното възстановяване, се признават в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) и се изчисляват по същия начин както тези за финансовите активи, оценявани по амортизирана стойност. Останалите промени в справедливата стойност се признават в другия всеобхватен доход и респ. в резерв по финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход. При отписване, кумулативната промяна в справедливата стойност, призната в другия всеобхватен доход, се отчита (рециклира) през печалбата или загубата.

Дълговите инструменти по справедлива стойност през другия всеобхватен доход на Групата включват: държавни ценни книжа, които са представени в статията "дългосрочни дългови инвестиции" в консолидирания отчет за финансово състояние.

Финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход (капиталови инструменти)

При първоначалното им признаване Групата може да направи неотменим избор да класифицира определени капиталови инструменти като такива, определени по справедлива стойност в другия всеобхватен доход, но само когато те отговарят на определението за собствен капитал съгласно МСС 32 Финансови инструменти: представяне и не се държат с цел търгуване. Класификацията се определя на база индивидуално ниво, инструмент по инструмент.

При отписване на тези активи печалбите и загубите от оценка до справедлива стойност, отчетени в другия всеобхватен доход не се рециклират през печалбата или загубата. Дивидентите се признават като "финансови приходи" в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), когато правото върху плащането бъде установено, с изключение на случаите, когато Групата извлича ползи от тези постъпления като възстановяване на част от цената на придобиване на финансовия актив, в който случай печалбите се отчитат в другия всеобхватен доход. Капиталовите инструменти, определени като такива по справедлива стойност в другия всеобхватен доход, не са обект на тест за обезценка.

Групата е направила неотменим избор да класифицира в тази категория малцинствените си капиталови инвестиции, които тя държи дългосрочно и във връзка със своите бизнес интереси в тези дружества. Те са представени в консолидирания отчет за финансово състояние към статията „финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход ".

Отписване

Финансов актив (или, когато е приложимо, част от финансов актив или част от група от сходни финансови активи) се отписва от консолидирания отчет за финансовото състояние на Групата когато:

- правата за получаване на паричните потоци от актива са изтекли, или
- правата за получаване на парични потоци от актива са прехвърлени или Групата е поела задължението да плати напълно получените парични потоци, без съществена забава, към трета страна чрез споразумение за прехвърляне; при което: или а) Групата е прехвърлила в значителна степен всички рискове и ползи от собствеността върху актива; или б) Групата нито е прехвърлила, нито е запазила в значителна степен всички рискове и ползи от собствеността върху актива, но е прехвърлила контрола върху него

Когато Групата е прехвърлила правата си за получаване на парични потоци от актива или е встъпила в споразумение за прехвърляне, та прави оценка на това дали и до каква степен е запазила рисковете и ползите от собствеността. Когато Групата нито е прехвърлила, нито е запазила в значителна степен всички рискове и ползи от собствеността върху финансовия актив, нито е прехвърлила контрола върху него, тя продължава да признава прехвърления актив до степента на продължаващото си участие в него. В този случай Групата признава и свързаното с това задължение. Прехвърленият актив и свързаното задължение се оценяват на база, която отразява правата и задълженията, които Групата е запазила.

Продължаващо участие, което е под формата на гаранция върху прехвърления актив, се оценява по по-ниската от: първоначалната балансова стойност на актива и максималната сума на възнаграждението, което може да се изиска Групата да изплати.

Обезценка на финансови активи

Групата признава коректив (провизия за обезценка) за очаквани кредитни загуби за всички дългови инструменти, които не се отчитат по справедлива стойност през печалбата или загубата. Очакваните кредитни загуби се изчисляват като разлика между договорните парични потоци, дължими съгласно условията на договора, и всички парични потоци, които Групата очаква да получи, дисконтирани с първоначалния ефективен лихвен процент. Очакваните парични потоци включват и паричните потоци от продажбата на държаното обезпечение или други кредитни подобрения, които представляват неразделна част от условията на договора.

За изчислението на очакваните кредитни загуби на *паричните средства и еквиваленти в банки*, Групата прилага общия подход за обезценка, определен от МСФО 9. Съгласно този подход Групата прилага "тристепенен" модел за обезценка въз основа на промени спрямо първоначалното признаване на кредитното качество на финансовия инструмент (актив). За целта се прилага рейтингов модел, като се използват рейтингите на банките, определени от международно признати рейтингови фирми като Moody's, Fitch, S&P, BCRA и Bloomberg. На тази база, от една страна, се използват публични данни за PD (вероятности за неизпълнение), реферираци към рейтинга на съответната банка, а от друга, от промяната на рейтинга на съответната банка, Групата оценява наличието на завишен кредитен риск. Загубите при неизпълнение се оценяват съобразно наличието на гарантирани и/или обезпечени суми по банковите сметки.

За изчисляване на очакваните кредитни загуби на *търговските вземания и активите по договори с клиенти* Групата е избрала и прилага опростен подход на база матрица за изчисление на очаквани кредитни загуби и не проследява последващите промени в кредитния им риск. При този подход тя признава коректив (провизия за обезценка) въз основа на очакваната кредитна

загуба за целия срок на вземанията към всяка отчетна дата. Групата е разработила и прилага матрица за провизиране, която се базира на историческия опит по отношение на кредитните загуби, коригирани с прогнозни фактори, специфични за длъжниците и за икономическата среда и за които е установена корелационна връзка с процента на кредитните загуби (*Приложение № 18*).

За *дългови инструменти по справедлива стойност през другия всеобхватен доход* Групата прилага облекчението за нисък кредитен риск. Към всяка отчетна дата тя определя дали дълговият инструмент се преценява като такъв с нисък кредитен риск, като използва цялата разумна и аргументирана информация, която е достъпна без извършване на излишни разходи или усилия. При тази оценка Групата преразглежда вътрешния кредитен рейтинг на дълговия инструмент. В допълнение, Групата преценява дали съществува значително увеличение на кредитния риск, когато плащанията по договора са в просрочие над 30 дни.

Дълговите инструменти на Групата по справедлива стойност през другия всеобхватен доход включват единствено държавни облигации, които са определени като най-висока категория инвестиции (много добри и добри) от *Bloomberg* и следователно, се считат за инвестиции с нисък кредитен риск. Политиката на Групата е да оценява очакваните кредитни загуби за тези инструменти на 12-месечна база. Когато, обаче, е налице значително нарастване на кредитния риск след възникването, провизията за обезценка се начислява на база на очакваните кредитни загуби за целия срок на инструмента. Групата използва рейтингите, определени от Bloomberg, както за определяне на това дали кредитният риск на дълговият инструмент е значително повишен, така и за приблизителна оценка на очакваните кредитни загуби.

Финансовите активи се отписват, когато не съществува разумно очакване за събиране на паричните потоци по договора.

2.19.2. Финансови пасиви

Първоначално признаване, класификация и оценяване

При първоначално им признаване финансовите пасиви се класифицират като: такива по справедлива стойност в печалбата или загубата, или като заеми и привлечени средства, търговски или други задължения, определени като хеджиращи инструменти в ефективен хедж, когато е уместно.

Първоначално всички финансови пасиви се признават по справедлива стойност, а в случая на заеми и привлечени средства, и търговски и други задължения, нетно от преките разходи по сделката.

Финансовите пасиви на Групата включват търговски и други задължения, както и задължения по гаранционни фондове (*Приложение № 2.14*).

Последващо оценяване

Последващото оценяване на финансовите пасиви зависи от тяхната класификация.

Класификационни групи

Получени заеми и други привлечени средства

След първоначалното им признаване, Групата оценява привлечените средства по амортизирана стойност, чрез метода на ефективния лихвен процент. Печалбите и загубите се признават в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), когато съответният финансов пасив се отписва, както и чрез амортизацията на база ефективен лихвен процент.

Амортизираната стойност се изчислява като се вземат под внимание каквито и да било дисконти или премии при придобиването, както и такси или разходи, които представляват неразделна част от ефективния лихвен процент. Амортизацията се включва като "финансов разход" в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

Отписване

Финансовите пасиви се отписват, когато задължението бъде погасено, или прекратено, или изтече. Когато съществуващ финансов пасив бъде заменен с друг от същия кредитор при по същество различни условия, или условията на съществуващ пасив бъдат съществено променени, тази размяна или модификация се третира като отписване на първоначалния пасив и признаване на нов. Разликата в съответните балансови суми се признава в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

Компенсиране (нетиране) на финансови инструменти

Финансовите активи и финансовите пасиви се компенсират (нетират) и в консолидирания отчет за финансовото състояние се отразява нетната сума, ако съществува приложимо законно право за компенсиране на признатите суми и ако е налице намерение за уреждане на нетна основа, или за едновременно реализиране на активите и уреждане на пасивите.

Това изискване произтича от идеята на реалната стопанска същност на отношенията на Групата с даден контрагент, че при едновременното съществуване на тези две изисквания очакваният фактически бъдещ паричен поток и ползи от тези разчети за предприятието е нетният поток, т.е. нетната сума отразява реалното право или задължение на Групата от тези финансови инструменти - при всички обстоятелства да получи или плати единствено и само нетната сума. Ако не са налице едновременно и двете условия се приема, че правата и задълженията на Групата

по повод тези насрещни разчети (финансови инструменти) не се изчерпват при всички ситуации само и единствено с получаването или плащането на нетната сума.

Политиката за нетирането е свързана и с оценката, представянето и управлението на реалния кредитен и ликвиден риск, свързан с тези насрещни разчети.

Критериите, които се прилагат за установяване на "наличие на текущо и правно приложимо право за нетиране" са:

- да не зависи от бъдещо събитие, т.е да не е приложимо само при настъпване на някакво бъдещо събитие;
- да бъде възможно за упражняване и защитимо с правни способи в хода на (кумулативно):
  - обичайната дейност,
  - в случай на неизпълнение/просрочие, и
  - в случай на неплатежоспособност или несъстоятелност.

Приложимостта на критериите се оценява спрямо изискванията на българското законодателство и установените договорености между страните. Условието за "наличие на текущо и правно приложимо право за нетиране" винаги и задължително се оценява заедно с второ условие - за "задължително намерение за уреждане на тези разчети на нетна база".

2.20. Данъци върху печалбата

Текущите данъци върху печалбата на дружествата от Групата са определени в съответствие с изискванията на българското данъчно законодателство - Закона за корпоративното подоходно облагане за печалбата. Номиналната данъчна ставка за 2024 г. е 10 %.

Отсрочените данъци върху печалбата се определят чрез прилагане на балансовия метод за определяне на задължението относно всички временни разлики на дружествата от Групата към датата на финансовия отчет, които съществуват между балансовите стойности и данъчните основи на отделните активи и пасиви.

Отсрочените данъчни пасиви се признават за всички облагаеми временни разлики, с изключение на тези, породили се от признаването на актив или пасив, който към датата на стопанската операция не е повлиял върху счетоводната и данъчната печалба/(загуба).

Отсрочените данъчни активи се признават за всички намаляеми временни разлики и за неизползваните данъчни загуби, до степента, до която е вероятно те да се проявят обратно и да бъде генерирана в бъдеще достатъчна облагаема печалба или да се проявят облагаеми временни разлики, от които да могат да се приспаднат тези намаляеми разлики, с изключение на разликите, породили се от признаването на актив или пасив, който към датата на стопанската операция не е повлиял върху счетоводната и данъчната печалба/(загуба).

Балансовата стойност на всички отсрочени данъчни активи се преглежда на всяка дата на консолидирания отчет за финансовото състояние и се редуцира до степента, до която е вероятно те да се проявят обратно и да се генерира достатъчно облагаема печалба или проявяващи се през същия период облагаеми временни разлики, с които те да могат да бъдат приспаднати или компенсирани.

Отсрочените данъци, свързани с обекти, които са отчетени като други компоненти на всеобхватния доход или капиталова позиция в отчета за финансовото състояние, също се отчитат директно към съответния компонент на всеобхватния доход или балансовата капиталова позиция.

Отсрочени данъчни активи на Групата се представят нетно срещу негови отсрочени данъчни пасиви, когато и доколкото то се явява за тях данъчния платец в съответната юрисдикция, и то само тогава, когато Групата има законно право да извършва или получава нетни плащания на текущи данъчни задължения или вземания по данъците върху печалбата.

Отсрочените данъчни активи и пасиви се оценяват на база данъчните ставки и основи, които се очаква да се прилагат за периода и типа операции, през които активите се очаква да се реализират, а пасивите - да се уредят (погасят), на база данъчните закони, които са в сила или с голяма степен на сигурност се очаква да са в сила, и по данъчни ставки на държавата, в чиято юрисдикция се очаква да се реализира съответният отсрочен актив или пасив.

Към 31.12.2024 г. отсрочените данъци върху печалбата на Групата са оценени при ставка, валидна за 2025 г., която е в размер на 10 %.

2.21. Оценяване по справедлива стойност

Някои от активите и пасивите на Групата се оценяват и представят и/или само оповестяват по справедлива стойност за целите на финансовото отчитане. Такива са дългосрочните дългови инвестиции, малцинствените капиталови инвестиции и определени търговски и други вземания и задължения, които се оценяват на повтаряема база.

Справедливата стойност е цената, която би била получена при продажбата на даден актив или платена при прехвърлянето на пасив в обичайна сделка между независими пазарни участници на датата на оценяването. Справедливата стойност е изходяща цена и се базира на предположението, че операцията по продажбата ще се реализира или на основния пазар за този актив или пасив, или в случай на липса на основен пазар – на най-изгодния пазар за актива или пасива. Както определеният като основен, така и най-изгодният пазар са такива пазари, до които Групата задължително има достъп.

Измерването на справедливата стойност се прави от позицията на предположенията и преценките, които биха направили потенциалните пазарни участници, когато те биха определяли цената на съответния актив или пасив, като се допуска, че те биха действали за постигане на най-добра стопанска изгода от него за тях.

Групата прилага различни оценъчни техники, които биха били подходящи спрямо спецификата на съответните условия, и за които разполага с достатъчна база от входящи данни, като се стреми да използва в максимална степен наличната публично наблюдаема информация и респ. – да минимизира използването на ненаблюдаема информация. Справедливата стойност на всички активи и пасиви, които се оценяват и/или оповестяват във финансовите отчети по справедлива стойност, се категоризира в рамките на следната йерархия на справедливите стойности, а именно:

- Ниво 1 – Котирани (некоригирани) пазарни цени на активен пазар за идентични активи или пасиви;
- Ниво 2 – Оценъчни техники, при които се използват входящи данни, които са различни от директно котирани цени, но са пряко или косвено достъпни за наблюдение, вкл. когато котираните цени са обект на значителни корекции; и
- Ниво 3 – Оценъчни техники, при които се използват входящи данни, които в значителната си част са ненаблюдаеми.

Групата прилага основно справедлива стойност Ниво 1 и Ниво 3.

Притежаваните от Групата дългосрочни дългови инвестиции, представляващи дългови ценни книжа с фиксирани или определяеми плащания и фиксирани матуритетни дати (държавните ценни книжа - облигации), се оценяват и представят в отчета за финансовото състояние по справедлива стойност (Ниво 1), доколкото за тях има активен пазар, с достатъчни обеми и честота на сделките, както и текущо наблюдаеми пазарни и ценови данни.

Политиката на оценяване на Групата за съответния вид емисия облигации е както следва:

а) за глобалните емисии облигации:

- последна „цена купува" на съответните емисии облигации, публикувана от международни информационни агенции в областта на финансовите инструменти Bloomberg за последния работен ден от отчетния период (година).

б) емисии облигации, търгувани на вътрешен пазар:

- последна „цена купува" на съответните емисии облигации, публикувана от международни информационни агенции в областта на финансовите инструменти/ Reuters или Bloomberg/ за последния работен ден от отчетния период (година).

Допълнителен анализ за целите на оценяването по справедлива стойност се прави и равнището на котировките на банките-основни дилъри на съответните ценни книжа (ДЦК).

За тези активи и пасиви, които се оценяват по справедлива стойност във финансовите отчети на повтаряема база, Групата прави преценка към датата на всеки отчет дали е необходим трансфер в нивата на йерархия на справедливата стойност на даден актив или пасив в зависимост от разполагаемите и използваните към тази дата входящи данни.

В Групата са разработени вътрешни правила и процедури по измерването на справедливата стойност на различните видове активи и пасиви.

На датата на всеки финансов отчет съобразно счетоводната политика на Групата се прави от определено лице общ анализ на предварително събрана информация за движението в стойностите на активите и пасивите, които подлежат на оценка или оповестяване по справедлива стойност, за типа налични данни и възможните фактори за наблюдаваните промени, и се предлага за одобрение пред ръководството на Групата подхода за измерване на справедливите стойности на съответните активи и пасиви към тази дата. При необходимост това се консултира изрично с външни оценители.

За целите на оповестяванията на справедливата стойност, Групата е групирала съответните си активи и пасиви на база тяхната същност, основни характеристики и рискове, както и на йерархичното ниво на справедливата стойност.

2.22. Преценки от определящо значение при прилагане счетоводната политика на Групата. Ключови приблизителни оценки и предположения с висока несигурност

2.22.1. Признаване на приходи от такси за поддържане актуална информация на книги на акционерите /облигационерите

Съгласно целите на дейността му дружеството-майка има право да събира месечна такса за регистрирани емисии на безналични финансови инструменти, чиято събираемост е свързана с високи несигурности. За всяка отчетна година неговото ръководство прави специално проучване и анализ за оценка на вероятността за събираемостта на този вид приходи, като групира контрагентите си в три категории.

За случаите, при които се определи висока несигурност за получаване на входящи парични потоци и стопански изгоди поради сериозни затруднения с фирмите-платци, особено когато те са в статут на ликвидация и/или процедура по несъстоятелност, признаването на прихода се прави частично или изцяло се отлага до датата на неговото евентуално реално събиране (плащане от съответната фирма - задължено лице).

Размерът на такива поддържащи такси, непризнати като приходи за 2024 г. е 427 хил.лв. (2023 г.: 448 хил.лв.).

2.22.2. Очаквани кредитни загуби

Измерването на очакваната кредитна загуба за финансови активи, отчитани по амортизирана стойност е област, която изисква използването на комплексни модели и съществени предположения за бъдещи икономически условия и кредитно поведение на клиенти и длъжници (например вероятността контрагентите да не изпълнят задълженията си и произтичащите от тях загуби).

За прилагането на тези изисквания ръководството на Групата прави редица съществени преценки, като: а) определяне на критерии за идентифициране и оценка на значително увеличение на кредитния риск; б) избор на подходящи модели и предположения за измерване на очакваните кредитни загуби; в) формиране на групи от сходни финансови активи (портфейли) за целите на измерването на очакваните кредитни загуби, г) установяване и оценка за зависимостта между историческите проценти на просрочие и поведението на определени макропоказатели, за да се отразят ефектите от прогнозите за тези макропоказатели в бъдеще при изчисленията на очакваните кредитни загуби (*Приложение № 29*).

Подход за обезценка на търговски вземания

Групата прилага опростен подход и използва матрица за провизиране за изчислението на очакваните кредитни загуби от търговските вземания. Процентите на провизиите се базират на дните просрочие за една обща група от търговски вземания и активи по договори с клиенти, тъй като те имат сходни модели на загуба (тоест географски, по вид продукт, тип клиент и рейтинг).

Матрицата за провизии първоначално се основава на детайлни исторически наблюдения за проценти на несъбираемост на вземанията на Групата и движението на вземанията по групи просрочия. Обичайно се използват исторически данни поне за три години спрямо датата на финансовия отчет. Групата калибрира матрицата така, че да коригира исторически установените зависимости за кредитните загуби с прогнозната информация, използвайки и вероятностни сценарии. Към всяка отчетна дата, наблюдаваните исторически проценти на неизпълнение се актуализират и се отчитат ефектите от промените в прогнозните оценки.

Оценката на съотношението между наблюдаваните исторически проценти на неизпълнение, прогнозните икономически условия и очакваните кредитни загуби е съществена счетоводна оценка. Стойността на очакваните кредитни загуби е чувствителна към промени в обстоятелствата и прогнозните условия. Историческите кредитни загуби на Групата и прогнозните икономически условия могат да се отклоняват за действителната несъбираемост в бъдеще. Информацията за очакваните кредитни загуби от търговските вземания и активите по договор на групата са оповестени в *Приложение № 18.*

Подход за обезценка на парични средства в банки

Групата прилага общия подход за изчисление на очакваните кредитни загуби на паричните средства в банки. За целта тя прилага модел, базиран на кредитния рейтинг на финансовите институции, в които Групата е депозирала паричните си средства или от която е придобила ценните книжа с клауза за обратно изкупуване. Тези кредитни рейтинги са присъдени основно от следните институции: Moody's, Standard and Poor's, Fitch, Българска Агенция за Кредитен рейтинг. На тази база, от една страна, се определят показателите за PD (вероятности за неизпълнение), като се използват публичните данни на PD реферираци към рейтинга на съответната банка, а от друга, чрез промяната на рейтинга на съответната банка от период в период, Групата оценява наличието на завишен кредитен риск.

Загубите при неизпълнение се оценяват по формулата за изчисление на очакваните кредитни загуби е: ECL = PD x LGD x EAD, където:

ECL е показателя за очаквани кредитни загуби

PD е показателя за вероятност за неизпълнение

LGD е показателя за загубата при неизпълнение, и

EAD е показателя на сума на експозицията при неизпълнение.

При определянето на LGD се взема предвид наличието на гарантирани и/или обезпечени суми по съответните банкови сметки.

Към Дружеството 31.12.2024 г. е признало очаквани кредитни загуби на паричните средства в размер на 4 хил. лв. (31.12.2023 г. – няма) (Приложение № 20).

2.22.3. Парични средства на Фонда за гарантиране на сетълмента в банка в несъстоятелност

Паричните средства на Фонда за гарантиране на сетълмента включват средства в размер на 473 хил.лв. *(Приложение № 20.1)*, които са в банка обявена в несъстоятелност. Рискът от инвестирането на средствата на Фонда за гарантиране на сетълмента се поема от неговите

членове, задълженията, към които към 31.12.2023 г. са в размер на 1,596 хил.лв., поради което в консолидирания финансов отчет блокираните средства са нетират срещу задълженията към членовете на Фонда (*Приложение № 25*).

От февруари 2015 г. е временно спряно възстановяването на средства от Фонда, при прекратяване на членство в дружеството-майка Централен депозитар АД. Постъпилите искания в последствие за възстановяване на средства от Фонда, се одобряват до размера на разполагаемите средства (нетно, след нетиране на блокираните средства в банката в несъстоятелност) по партидата на съответния участник.

2.22.4. Провизии

По откритите граждански искове срещу Групата, по които все още не са заведени съдебни дела, ръководството е преценило, съвместно с адвокатите му, че на настоящия етап вероятността и рисковете за негативен изход по тези дела са съществени (над 50%), не са признати провизии за задължения в отчета за финансовото състояние към 31 декември 2024 г. (31.12.2023 г.: няма).

3. ПРИХОДИ ОТ ДОГОВОРИ С КЛИЕНТИ

3.1. Информация за видовете приходи

Приходите от предоставяне на услуги включват:

	2024	*2023*
	BGN '000	*BGN '000*
Такси за поддържане на регистър	1,332	1,142
Счетоводни и административни услуги	1,162	925
Консултантски услуги	1,026	1,165
Такси за извършване на услуги на инвестиционни посредници - членове на Централен депозитар	781	672
Годишна такса за членство в Централен депозитар	297	272
Такси по агентски услуги в качеството на Централен депозитар за трансфериране на лихви и дивиденти	312	281
Такси по регистрация и дерегистрация на емисии от ценни книжа	363	243
Вписване на особени залози	291	196
Такси за издаване на ISIN код	38	131
Такси от закриване на партида на емитенти	25	37
Такси за регистрационен агент	18	15
Справки и други услуги	51	41
Общо	**5,696**	**5,120**

3.2. Салда по договори с клиенти

	31.12.2024	*31.12.2023*
	BGN '000	*BGN '000*
Търговски вземания *(Приложение № 18)*	250	94
Вземания от свързани лица (*Приложение № 30*)	56	201
	306	**295**

Пасиви по договори с клиенти – трети лица	*31.12.2024*	*31.12.2023*
	BGN '000	*BGN '000*
Получени плащания (аванси) (*Приложение № 23*), в т.ч.:	160	84
Текуща част	*160*	*84*
Нетекуща част	-	-

Няма значими изменения в пасивите по договри с клиенти.

4. ДРУГИ ДОХОДИ ОТ ДЕЙНОСТТА

Другите доходи от дейността включват:

	2024	*2023*
	BGN '000	*BGN '000*
Приходи от продажба на вземане по цесия	234	
Комисионна за поддръжка на LEI код	4	3
Отписани задължения	6	-
Други	37	3
Общо	**281**	**6**

5. РАЗХОДИ ЗА МАТЕРИАЛИ

Разходите за материали включват:

	2024	*2023*
	BGN '000	*BGN '000*
Поддръжка и екпслоатация на МПС	20	11
Канцеларски материали и консумативи	14	11
Активи под стойностен праг	9	8
Общо	**43**	**30**

6. РАЗХОДИ ЗА ВЪНШНИ УСЛУГИ

Разходите за външни услуги включват:

	2024	*2023*
	BGN '000	*BGN '000*
Разходи за поддръжка на информационни технологии	403	382
Консултантски и юридически услуги	215	223
Поддръжка на офис, офис техника, автомобили	178	126
Граждански договори	123	187
Годишни такси за членство и абонамент	100	99
Наеми (извън обхвата на МСФО 16)	58	60
Одиторски услуги	40	26
Съобщения и комуникации	33	31
Електроенергия, отопление и вода	25	26
Банкови такси и комисионни	12	9
Други услуги	43	93
Общо	**1,230**	**1,262**

7. РАЗХОДИ ЗА ПЕРСОНАЛА

Разходите за персонала включват:

	2024	*2023*
	BGN '000	*BGN '000*
Възнаграждения и заплати	3,146	2,404
Вноски по социалното осигуряване	344	292
Социални придобивки и надбавки	110	107
Начислени суми за неизползвани платени отпуски	22	292
Начислени суми за задължения към персонала при пенсиониране *(Приложение № 22)*	17	14
Общо	**3,639**	**2,997**

8. ДРУГИ РАЗХОДИ ЗА ДЕЙНОСТТА

Другите разходи за дейността включват:

	2024	*2023*
	BGN '000	*BGN '000*
Данък върху добавена стойност (непризнат кредит)	128	106
Командировки	67	29
Отчисления за Гаранционен фонд *(Приложение № 21)*	36	30
Обучения	35	50
Представителни мероприятия	22	5
Други данъци и такси	11	11
Обезценки на вземания (*Приложение № 18)*	7	7
Други	8	12
Общо	**314**	**250**

9. ФИНАНСОВИ ПРИХОДИ И РАЗХОДИ

Финансовите приходи и разходи включват:

	2024 *BGN '000*	*2023* *BGN '000*
Финансови приходи	**71**	**63**
Приходи от лихви по дългосрочни дългови инвестиции	63	61
Приходи от лихви по депозити и текущи банкови сметки	8	1
Положителни курсови разлики	-	1
Финансови разходи	**(1)**	**(8)**
Разходи за лихви по получен заем		(7)
Разходи за лихви по задължения по лизинг	(1)	(1)
Общо	**70**	**55**

10. РАЗХОД ЗА ДАНЪК ВЪРХУ ПЕЧАЛБАТА

Консолидиран отчет за всеобхватния доход (печалба или загуба за годината)	*2024* *BGN '000*	*2023* *BGN '000*
Данъчна печалба за годината по данъчни декларации	83	500
Текущ разход за данък върху печалбата за годината	(32)	(49)
Отсрочени данъци върху печалбата от:		
Възникване и обратно проявление на временни разлики	(32)	11
Общо разход за данък върху печалбата, отчетен в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината)	**(64)**	**(38)**
Равнение на разхода за данъци върху печалбата определен спрямо счетоводния резултат		
Счетоводна печалба за годината	626	460
Данъци върху печалбата – 10%	(63)	(46)
От непризнати суми по данъчна декларация		
Свързани с увеличения	(1)	(1)
Признат отсрочен данъчен актив от предходни години		9
Общо разход за данък върху печалбата, отчетен в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината)	**(64)**	**(38)**

11. ДРУГ ВСЕОБХВАТЕН ДОХОД

Другият всеобхватен доход включва:	*2024*	*2023*
	BGN '000	*BGN '000*
Компоненти, които нама да бъдат рекласифицирани в печалбата или загубата		
Последващи оценки на планове с дефинирани пенсионни доходи	(21)	(15)
	(21)	**(15)**
Компоненти, които могат да бъдат рекласифицирани в печалбата или загубата		
Нетна промяна в справедливата стойност на финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход:	53	69
Печалби/(Загуби), възникнали през годината	*53*	*69*
Рекласификационни корекции, включени в печалбата или загубата за годината		-
	53	**69**
Данък върху доходите, свързан с компонентите на другия всеобхватен доход	-	-
Общо друг всеобхватен доход за годината, нетно от данъци	**32**	**54**

12. ИМОТИ, МАШИНИ И ОБОРУДВАНЕ

BGN'000	Земя и сгради		Компютърна техника		Транспортни средства		Офис обзавеждане и оборудване		Активи в процес на придобиване		Общо	
	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023
Отчетна стойност												
Салдо на 1 януари	**1,183**	**1,183**	**602**	**579**	**187**	**187**	**148**	**128**	**121**	**46**	**2,241**	**2,124**
Придобити	-	-	24	23	24	-	153	19	334	75	**535**	**117**
Отписани	-	-	-	-	-	-	-21	-	-	-	**(21)**	-
Салдо на 31 декември	**1,183**	**1,183**	**626**	**602**	**211**	**187**	**280**	**148**	**455**	**121**	**2,755**	**2,241**
Салдо на 1 януари	**(280)**	**(234)**	**(535)**	**(495)**	**(94)**	**(62)**	**(85)**	**(68)**	-	-	**(994)**	**(859)**
Начислена амортизация за годината	(33)	(46)	(35)	(40)	(36)	(32)	(19)	(17)	-	-	**(122)**	**(135)**
Отписана амортизация	-	-			-	-	14	-	-	-	**14**	
Салдо на 31 декември	**(313)**	**(280)**	**(570)**	**(535)**	**(130)**	**(94)**	**(90)**	**(85)**	-	-	**(1,102)**	**(994)**
Балансова стойност на 31 декември	**871**	**903**	**56**	**67**	**81**	**93**	**190**	**63**	**455**	**121**	**1,653**	**1,247**
Балансова стойност на 1 януари	**903**	**949**	**67**	**84**	**93**	**125**	**63**	**61**	**121**	**46**	**1,247**	**1,265**

Отчетната стойност на напълно амортизираните дълготрайни материални активи, представени в отчета за финансовото състояние към 31.12.2024 г., които продължават да се използват в дейността е 573 хил.лв. (31.12.2023 г. 482 хил.лв.).

В състава на транспортните средства са отчетени активи „право на ползване“, придобити през 2021 г. Към 31.12.2024 г. отчетната стойност е в размер на 30 хил. лв. (31.12.2023 г.: 27 хил. лв.), натрупаната амортизация 25 хил. лв. (31.12.2023 г.: 17 хил. лв.), балансова стойност 5 хил. лв. (31.12.2023 г.: 17 хил. лв.).

В състава на земите и сградите са отчетени активи „право на ползване“, придобити през 2021 г. Към 31.12.2024 г. отчетната стойност е в размер на 41 хил. лв. (31.12.2023 г.: 41 хил. лв.), натрупаната амортизация 41 хил.лв. (31.12.2023 г.: 41 хил. лв.), балансова стойност 0 хил. лв. (31.12.2023 г.: 0 хил. лв.).

13. НЕМАТЕРИАЛНИ АКТИВИ

	Програмни продукти		*Активи в процес на придобиване*		*Общо*	
	2024	2023	2024	2023	2024	2023
	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000
Отчетна стойност						
Салдо към 1 януари	**1,034**	**884**	**-**	**50**	**1,034**	**934**
Придобити	70	100	-	-	70	100
Трансфер	-	50	-	(50)	-	-
Салдо към 31 декември	**1,104**	**1,034**	**-**	**-**	**1,104**	**1,034**
Натрупана амортизация						
Салдо към 1 януари	**(757)**	**(698)**	**-**	**-**	**(757)**	**(698)**
Начислена амортизация за годината	(70)	(49)	-	-	(70)	(49)
Салдо към 31 декември	**(817)**	**(747)**	**-**	**-**	**(817)**	**(747)**
Балансова стойност към 31 декември	**287**	**287**	**-**	**-**	**287**	**287**
Балансова стойност към 1 януари	**287**	**186**	**-**	**50**	**287**	**236**

Отчетната стойност на напълно амортизираните програмни продукти представени в отчета за финансовото състояние към 31.12.2024 г., които продължават да се използват в дейността, е 664 хил.лв. (31.12.2023 г. 655 хил.лв.).

14. ФИНАНСОВИ АКТИВИ, ОЦЕНЯВАНИ ПО СПРАВЕДЛИВА СТОЙНОСТ ПРЕЗ ДРУГ ВСЕОБХВАТЕН ДОХОД

Към 31 декември 2024 г. Групата притежава на финансови активи, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход с балансова стойност 2,206 хил. лв. (31.12.2023 г.: 2,152 хил. лв.)

Към 31.12.2024 г. финансови активи, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход включват инвестиции в дългови ценни книжа и в акции в размер съответно на 2,179 хил.лв. и 27 хил. лв. Дълговите ценни книжа представляват три емисии държавни ценни книжа - облигации, закупени с премия, издадени от Министерство на финансите на РБългария, както следва:

Емисия	Валута	Дата на издаване	Дата на падеж	Лихва по купон	Номинал	Справедлива стойност в оригинална валута	Справедлива стойност в лева
				%	'000	'000	BGN'000
BG2030022219	BGN	28.09.2022	28.03.2028	3.20	450	456	456
XS1208855889	EUR	26.03.2015	26.03.2027	2.63	800	812	1,589
BG2040019213	BGN	21.06.2019	21.06.2039	1.50	180	134	134

Към 31.12.2023 г. финансови активи, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход включват инвестиции в три емисии държавни ценни книжа - облигации, закупени с премия, издадени от Министерство на финансите на РБългария, както следва:

Емисия	Валута	Дата на издаване	Дата на падеж	Лихва по купон	Номинал	Справедлива стойност в оригинална валута	Справедлива стойност в лева
				%	'000	'000	BGN'000
BG2030022219	BGN	28.09.2022	28.03.2028	3.20	450	448	448
XS1208855889	EUR	26.03.2015	26.03.2027	2.63	800	805	1,574
BG2040019213	BGN	21.06.2019	21.06.2039	1.50	180	103	103

Падежът на купонните плащания на облигациите е веднъж в годината до датата на падежа за евровите облигации и два пъти в годината до датата на падежа за левовите облигации.

Притежаваните от Групата инвестиции в дългови ценни книжа са класифицирани в Ниво 1 на йерархия на справедливите стойности *(Приложение № 2.21)*.

Таблицата по-долу показва равнение между началните и крайните салда на справедливите стойности на Ниво 1:

	Ниво 1
	BGN'000
Салдо към 1 януари 20243 г.	**2,125**
Начислен приход от лихви по ефективен лихвен процент, включен в текущата печалба за годината *(Приложение № 9)*	63
Получени лихви	(58)
Нереализирана загуба, включена в друг всеобхватен доход	52
Провизия за обезценка за кредитни загуби	(3)
Салдо към 31 декември 2024 г.	**2,179**

	BGN'000
Салдо към 1 януари 2022 г.	**2,061**
Начислен приход от лихви по ефективен лихвен процент, включен в текущата печалба за годината *(Приложение № 9)*	61
Получени лихви	(58)
Нереализирана загуба, включена в друг всеобхватен доход	(61)
Салдо към 31 декември 2022 г.	**2,125**

15. ФИНАНСОВИ АКТИВИ, ОЦЕНЯВАНИ ПО СПРАВЕДЛИВА СТОЙНОСТ НА ФОНДА ЗА ГАРАНТИРАНЕ НА СЕТЪЛМЕНТА

През 2022 година Централен депозитар е закупил от името на Фонда за гарантиране на сетълмента една емисия държавни ценни книжа – облигации с покупна стойност 139 хил. лв., издадена от Министерство на финансите на РБългария както следва:

31.12.2024 година

Емисия	Валута	Дата на издаване	Дата на падеж	Лихва по купон	Номинал	Справедлива стойност в оригинална валута	Справедлива стойност в левова равностойност 31.12.2023
				%	'000	'000	BGN'000
BG2030022219	BGN	28.09.2022	28.03.2028	3.20	150	151	151

31.12.2023 година

Емисия	Валута	Дата на издаване	Дата на падеж	Лихва по купон	Номинал	Справедлива стойност в оригинална валута	Справедлива стойност в левова равностойност 31.12.2022
				%	'000	'000	BGN'000
BG2030022219	BGN	28.09.2022	28.03.2028	3.20	150	148	148

Закупените от името на Фонда за гарантиране на сетълмента нвестиции в дългови ценни книжа, са класифицирани в Ниво 1 на йерархия на справедливите стойности (Приложение № 2.21).

Таблицата по-долу показва равнение между началните и крайните салда на справедливите стойности на Ниво 1:

Финансови активи, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход на Фонда за гарантиране на сетълмента

	Ниво 1
	BGN'000
Салдо към 1 януари 2024 г.	**148**
Начислени лихви по ефективен лихвен процент	7
Получени лихви	(5)
Нереализирана печалба, включена в друг всеобхватен доход	1
Салдо към 31 декември 2024 г.	**151**

	BGN'000
Салдо към 1 януари 2023 г.	**139**
Начислени лихви по ефективен лихвен процент	6
Получени лихви	(5)
Нереализирана загуба, включена в друг всеобхватен доход	(8)
Салдо към 31 декември 2022 г.	**148**

Начислените лихви по финансови активи, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход на ФГС се представят като задължение към членовете на ФГС.

16. ДРУГИ ДЪЛГОСРОЧНИ ВЗЕМАНИЯ

Другите дългосрочни вземания включват:

	31.12.2024	*31.12.2023*
	BGN '000	*BGN '000*
Суми по договор за цедиране на вземане по депозит в банка	-	94
Други вземания	2	3
Общо	**2**	**97**

Суми по договор за цедиране на вземане по депозит в банка

Банката е поставена първоначално под специален надзор през месец юни 2014 г. и в последствие обявена в несъстоятелност през м.април 2015 г. Първоначалната стойност на придобитите вземания по договор за цесия е в размер на 750 хил. лв. и номинал – 1,000 хил. лв.

През 2017 г. от синдиците на банката е предявен иск срещу цедента за обявяване за недействително на извършеното прихващане и цесия с Дружеството. Поради това обстоятелство, както и съдържащите се в договора за цесия специфични прекратителни условия, и нарастналата потенциална възможност от оспорване и отмяна на извършената цесия и прихващане от страна на синдиците на банката, в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) за 2017 г. е начислена обезценка на вземането по тази цесия в размер на 578 хил. лв. Размерът на обезценката е определен до нетния размер на гарантираното по закон вземане от банки от 196 хил. лв. (100 хил. евро) и сумата от 102 хил. лв., представляваща платените от цедента на депозитара суми по договора за цесия, които биха били дължими, ако евентуално прекратителните условия по договора влязат в сила.

На 26.08.2024 г. ЦД АД сключва договор за продажба на обезцененото вземане, с който прехвърля договора за цесия от 24.10.2014 г. на вземането от банката, обявена в несъстоятелност. Към 31.12.2024 г. цената по договора в размер на 328 хил. лв. е получена и обезцененото вземане е изцяло отписано и е отчетен приход на стойност 234 хил. лв. *(Приложение 4)*.

17. АКТИВИ ПО ОТСРОЧЕНИ ДАНЪЦИ

Отсрочените данъци върху печалбата към 31 декември са свързани със следните обекти в консолидирания отчет за финансовото състояние:

	временна разлика	*данък*	*временна разлика*	*данък*
	31.12.2024 BGN '000	*31.12.2024 BGN '000*	*31.12.2023 BGN '000*	*31.12.2023 BGN '000*
Актив върху данъчна загуба	265	26	-	-
Дълготрайни активи	(10)	(1)	(10)	(1)
Начисления за неизползвани отпуски	238	24	238	24
Обезценка на вземания	105	10	105	10
Обезценка на цедирани вземания	-	-	578	58
Дългосрочни задължения към персонала	50	5	40	4
Обезценка активи, нетно	10	1		
Активи по отсрочени данъци върху печалбата	**658**	**65**	**951**	**95**

При признаване на отсрочените данъчни активи е взета предвид вероятността отделните разлики да имат обратно проявление в бъдеще и възможностите на Групата да генерира достатъчна данъчна печалба.

Изменението в салдото на отсрочените данъци за годината е както следва:

Отсрочени данъчни активи	*Салдо на 1 януари 2024 година*	*Признати в отчета за всеобхватния доход*	*Салдо на 31 декември 2024 година*
	BGN '000	*BGN '000*	*BGN '000*
Актив върху данъчна загуба	-	26	26
Дълготрайни активи	(1)	-	(1)
Начисления за неизползвани отпуски	24	-	24
Обезценка на вземания	10	-	10
Обезценка на цедирани вземания	58	-58	-
Дългосрочни задължения към персонала	4	1	5
Обезценка активи, нетно	-	1	1
Общо	**95**	**(30)**	**65**

Отсрочени данъчни активи	*Салдо на 1 януари 2023 година*	*Признати в отчета за всеобхватния доход*	*Салдо на 31 декември 2023 година*
	BGN '000	*BGN '000*	*BGN '000*
Дълготрайни активи	(1)	-	(1)
Начисления за неизползвани отпуски	15	9	24
Обезценка на вземания	12	(2)	10
Обезценка на цедирани вземания	58	-	58
Дългосрочни задължения към персонала	-	7	4
Общо	**84**	**11**	**95**

18. ТЪРГОВСКИ ВЗЕМАНИЯ

	31.12.2024 BGN '000	***31.12.2023 BGN '000***
Търговски вземания	416	260
Провизия за обезценка за кредитни загуби	(166)	(166)
Общо	**250**	**94**

Търговските вземания са свързани основно с такси за поддържане книга на акционерите/облигационерите по извършени услуги от Централния депозитар. Те са левови, и безлихвени. Таксите са дължими към датата на извършване на услугата, поради което всички налични вземания са с просрочие. При закъснение в изплащането на таксите за поддържане книга на акционерите/облигационерите, обичайно повече от 180 дни, Групата приема, на база своя исторически опит със събираемостта на тези вземания, че са налице индикатори за обезценка, и започва да признава такава (чрез коректив) в консолидирания отчет за всеобхватния доход (печалбата или загубата за годината) (*Приложение № 2.21*).

Движението на корректива за обезценка на търговските вземания е представен в таблицата по-долу:

	2024 BGN '000	***2023 BGN '000***
Салдо в началото на годината	**166**	**159**
Начислена обезценка	18	7
Възстановена обезценка	(18)	-
Отписан коректив за кредитни загуби	-	-
Салдо в края на годината	**166**	**166**

19. ДРУГИ ТЕКУЩИ АКТИВИ

Другите текущи активи включват:

	31.12.2024 *BGN '000*	*31.12.2023* *BGN '000*
Гаранционен депозит за присъединяване към T2S	98	97
Предплатени разходи	73	117
Други	12	7
Общо	**183**	**221**

Предплатените разходи за бъдещи периоди включват застраховки, едногодишни такси и лицензи.

20. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ

20.1 Паричните средства и паричните еквиваленти на Фонда за гарантиране на сетълмента включват:

	31.12.2024 *BGN '000*	*31.12.2023* *BGN '000*
Парични средства в разплащателни сметки	1,070	967
Парични средства и парични еквиваленти, посочени в консолидирания отчет за финансовото състояние:	**1,070**	**967**
Нетни парични потоци на Фонда за гарантиране на сетълмента, включени в консолидирания отчет за паричните потоци, в т.ч.:	**103**	**82**
Вноски на членове в системата за сетълмент	103	82
Покупка на ценни книжа		-

20.2 Паричните средства и паричните еквиваленти на Групата включват:

	31.12.2024 *BGN '000*	*31.12.2023* *BGN '000*
Парични средства в разплащателни сметки	4,335	3,438
Депозити с оригинален матуритет до 12 месеца	1,235	1,232
Парични средства в каса	3	4
Обезценка ПС	-4	
Парични средства и парични еквиваленти, посочени в консолидирания отчет за финансово състояние:	**5,569**	**4,674**
Начислени, непадежирали лихви по банкови депозити	-	-
Парични средства и парични еквиваленти, посочени в консолидирания отчет за паричните потоци:	**5,569**	**4,674**

Към 31.12.2024 г. паричните средства в разплащателни и депозитни сметки на Групата включват парични средства на клиенти в размер на 1,112 хил.лв. (31.12.2023 г.: 554 хил.лв.).

Срочните депозити в банки са левови. Те имат инвестиционно предназначение, но Групата има свободен достъп до средствата, съгласно условията на договореностите с банките по време на депозита, независимо от оригиналния срок / матуритет на съответния депозит.

Лихвените равнища на депозитите са в границите до 1% в зависимост от сумата и срока на депозита, вида на валутата и пазарните условия.

21. СОБСТВЕН КАПИТАЛ

Основен капитал

Към 31 декември 2024 г. регистрираният акционерен капитал на Централен депозитар АД възлиза на 1,400 хил. лв., разпределен в 14,000 обикновени поименни акции с право на глас с номинална стойност на акция - 100 лева.

На извънредно общо събрание на акционерите на дружеството-майка проведено на 25 ноември 2021 г. е взето решение за увеличение на капитала на дружеството със следните параметри: от 1 000 000 лева на 1 400 000 лева чрез издаване на нови 4 000 броя обикновени поименни безналични акции, всяка една с право на един глас, номинална стойност 100 лева и емисионна стойност 570 лева. Ефектът от обратно изкупени акции води до намаление на стойността на основния капитал с 29 хил.лв.

Премийният резерв е формиран от разликата между емисионната и номиналната стойност на емитираните акции.

Обратно изкупените собствени акции са 295 броя с номинална стойност 100 лева за акция или общо номинална стойност 29 хил.лв. и цена на придобиване (емисионна стойност) 165 хил.лв. (2023 г.: 295 броя с номинална стойност 100 лева за акция или общо номинална стойност 29 хил.лв. и цена на придобиване (емисионна стойност) 165 хил.лв.).

Законовите резерви в размер на 1,088 хил. лв. (31.12.2023 г.: 1,088 хил. лв.) са формирани в съответствие с изискванията на Закона за публично предлагане на ценни книжа и Наредба № 8 на КФН за Централен депозитар на ценни книжа и на разпоредбата на чл.246 от Търговския закон и на Наредба № 8 на КФН за Централен депозитар на ценни книжа.

Специфичният законов резерв (Гаранционен фонд) в размер на 2,645 хил. лв. (31.12.2023 г.: 2,609 хил. лв.) е формиран а) от 50 % от превишението на приходите над разходите на депозитара за периода до 29.07.2011 г., б) от вноски на членовете му, чието членство е

прекратено в резултат на санкция и в) от отчисления в размер на 1 % от/на база приходите от дейността на дружеството-майка за всяка отчетна година.

Другите резерви на стойност 150 хил. лв. са формирани от разпределение на печалбата в предходни години.

Резервът по финансови активи на разположение и за продажба в размер на 29 хил. лв. – отрицателна величина (31.12.2023 г.: 82 хил. лв. – отрицателна величина) е формиран от ефектите от последваща оценка до справедлива стойност на дългосрочните дългови инвестиции.

Движението на резерва по финансови активи на разположение и за продажба е както следва:

	2024	*2023*
	BGN '000	*BGN '000*
Салдо на 1 януари	**(82)**	**(151)**
Нетна печалба/(загуба) от преоценки на дългосрочни дългови инвестиции	53	69
Салдо на 31 декември	**(29)**	**(82)**

22. ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ ПЕРСОНАЛА ПРИ ПЕНСИОНИРАНЕ

Дългосрочните задължения към персонала при пенсиониране включват сегашната стойност на задължението на Групата за изплащане на обезщетения на лица от наетия персонал към датата на отчета за финансово състояние при настъпване на пенсионна възраст.

Съгласно Кодекса на труда в България всеки служител има право на обезщетение в размер на две брутни заплати при пенсиониране, а ако има трудов стаж над 10 години в същото предприятие, обезщетението е в размер на шест брутни заплати към момента на пенсиониране. Това е план с дефинирани доходи (*Приложение № 2.16*). За определяне на тези задължения Групата е направила актюерска оценка, като е ползвала услугите на сертифициран актюер.

Изменението в сегашната стойност на задълженията към персонала при пенсиониране е както следва:

	31.12.2024 BGN '000	*31.12.2023 BGN '000*
Сегашна стойност на задълженията на 1 януари	**117**	**88**
Разход за текущ стаж	13	11
Разход за лихви	3	3
Извършени плащания през годината		-
Актюерски загуби от последващи оценки, в т.ч.:	21	15
Актюерски загуби/(печалби), възникнали от промени във финансовите предположения	*21*	*15*
Актюерски загуби, възникнали от промени в професионален стаж	-	-
Актюерски загуби, възникнали от промяна на демографски предположения	-	-
Сегашна стойност на задълженията на 31 декември	**154**	**117**

Начислените суми, признати в консолидирания отчет за всеобхватния доход по дългосрочни доходи на персонала при пенсиониране, са както следва:

	2024 BGN '000	*2023 BGN '000*
Разходи за текущ трудов стаж	13	11
Разходи за лихви	3	3
Извършени плащания през годината		-
Компоненти на разходите по планове с дефинирани доходи, признати в печалбата или загубата *(Приложение № 7)*	**16**	**14**
Ефекти от последващи оценки на задълженията към персонала при пенсиониране, в т.ч.:		
Актюерски загуби/(печалби), възникнали от промени във финансовите предположения	*21*	*15*
Актюерски загуби от корекции, дължащи се на минал опит		-
Компоненти на разходите по плановете с дефинирани доходи, признати в други компоненти на всеобхватния доходи	**21**	**15**
Общо	**37**	**29**

При определяне на настоящата стойност към 31.12.2024 г. са направени следните ключови предположения:

- за определяне на дисконтовия фактор е използвана норма на база годишен лихвен процент в размер на 3,93% (2023 г.: 4,03%). Направеното предположение се базира на данните от Европейската централна банка за Дългосрочен лихвен процент за целите на конвергенцията – 10 години падеж, деноминиран в български лева;

- предположението за бъдещо ниво на работните заплати се базира на направените бюджети и на предоставената информация от ръководството на Дружеството и е 1% ръст за следващата година и 1% годишен ръст на заплатите в дългосрочен план (2023 г.: 10% за първата година и 1% в краткосрочен план);
- смъртност – по таблицата за смъртност на НСИ за общата смъртност на населението на България за периода 2021 г. – 2023 г. (2023 г.: 2020 г. – 2022 г.);
- темп на текучество – NORMDIST(t; 15; 6; 1), определен на база нормално разпределение със средна стойност 15 г. и стандартно отклонение 6 (2023 г.: NORMDIST(t; 15; 6; 1).

Този план с дефинирани доходи създава експозиция на Дружеството към следните рискове: инвестиционен, лихвен, риск свързан с дълголетието и риск свързан с нарастването на работните заплати. Ръководството на Дружеството ги оценява по следния начин:

- за инвестиционния – доколкото това е нефондиран план, Дружеството следва да наблюдава и текущо балансира предстоящите плащания по него с осигуряването на достатъчен паричен ресурс. Историческият опит, а и структурата на задължението, показват, че необходимият по години ресурс не е съществен спрямо обичайно поддържаните ликвидни средства;
- за лихвения – всяко намаление на доходността на ДЦК с подобна срочност води до увеличение на задължението по плана;
- за риска, свързан с дълголетието – сегашната стойност на задължението към персонала при пенсиониране се изчислява прилагайки най-добрата преценка и актуална информация за смъртността на участниците в плана. Увеличението на очакваната продължителност на живота би повлияла за евентуално увеличение на задължението. През последните години се наблюдава относителна устойчивост на този показател; и
- за риска, свързан с нарастването на работните заплати – сегашната стойност на задължението към персонала при пенсиониране се изчислява прилагайки най-добрата преценка за бъдещото нарастване на работните заплати на участниците в плана. Такова увеличение би довело до увеличение на задължението по плана.

Анализът на чувствителността на основните актюерски предположения, представен по-долу се основава на разумно възможните промени в тези предположения към края на отчетния период като се приема, че останалите остават непроменени:

- ако дисконтовият процент е с 0.5% по-висок/(по-нисък), това би довело до (намаление с 6 хил. лв.)/увеличение с 6 хил. лв. на отчетеното задължение към персонала при пенсиониране към 31.12.2024 г.;

- ако очакваният ръст на заплатата се увеличи/(понижи) с 1.0%, това би довело до увеличение с 10 хил. лв./(намаление с 10 хил. лв.) на отчетеното задължение към персонала при пенсиониране към 31.12.2024 г.;
- ако очакваното текучество на персонала се увеличи/(понижи) с 1 бр. това би довело до (намаление със 2 хил. лв.)/увеличение със 2 хил. лв. на отчетеното задължение към персонала при пенсиониране към 31.12.2024 г.

Средната продължителност на задължението по плановете за дефинирани доходи към 31.12.2024 г. е 17.92 години.

През следващите пет финансови години, Дружеството не очаква да изплаща обезщетения при пенсиониране.

23. ТЪРГОВСКИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ

Търговските задължения включват:	***31.12.2024 BGN '000***	***31.12.2023 BGN '000***
Задължения към инвестиционни посредници	83	156
Задължения към доставчици	122	40
Пасиви по договори с клиенти	43	84
Общо	**248**	**280**

Задълженията към инвестиционни посредници са свързани с поддържани от тях сметки към депозитара съгласно целите на дейността. Те са левови, текущи и безлихвени.

Задълженията към доставчици са основно по доставка на услуги за 2024 г. и са левови, текущи и безлихвени.

Пасивите по договори с клиенти, включват предплатените такси, основно такси за поддържане регистъра на акционерите или облигационерите за 2024 г. (респ. 2023 г.).

24. ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ ТРЕТИ ЛИЦА

Задълженията към трети лица са свързани с плащания по:

	31.12.2024 BGN '000	*31.12.2023 BGN '000*
Задължения по плащане на дивиденти и плащане на облигационни емисии (лихви и главница)	927	403
Задължения по търговия на емисия права на емитенти	185	151
Общо	**1,112**	**554**

Задълженията по търговия на емисия права на емитенти представляват средствата, постъпили от продажба на права в рамките на процедури по увеличение на капитала акционерни дружества чрез емисия на права. След приключване на процедурата средствата се превеждат по сметка на съответните титуляри.

Задълженията по плащане на дивиденти и плащания по облигационни емисии представляват: а) средства, преведени от емитентите за извършване на съответното плащане, които към момента на изготвяне на отчета не са преведени по сметки на инвестиционните посредници за изплащане на крайните инвеститори; б) върнати от ИП неизплатени дивиденти, които дружеството-майка възстановява по сметка на емитентите.

Задълженията са текущи, безлихвени и в лева.

25. ЗАДЪЛЖЕНИЯ ПО ГАРАНЦИОННИ ФОНДОВЕ

25.1 Гаранционен фонд за обезщетяване на вреди

Задълженията по Гаранционния фонд за обезщетяване на вреди към 31.12.2024 г. в размер на 88 хил.лв. (31.12.2023 г.: 83 хил.лв.) включват първоначалните и последващите вноски на членовете на Централен депозитар – дружеството-майка във фонда (*Приложение № 2.14*).

25.2 Фонд за гарантиране на сетълмента на финансови инструменти

Към 31.12.204 г. задълженията към Фонда за гарантиране на сетълмента на финансови инструменти са в размер на 1,240 хил.лв. (31.12.2023 г.: 1,127 хил.лв.).

Фонд за гарантиране на сетълмента на финансови инструменти е прехвърлен от БФБ АД на 01.10.2013 г. съгласно изменение в нормативната уредба, регулираща дейността на Централния депозитар АД *(Приложение № 1.2. и № 2.14)*, както и на база на сключени индивидуални анекси към договорите за набиране на задължения на членовете на БФБ, свързани с прекратяване на гаранционния фонд към БФБ и създаване на Фонд за гарантиране на сетълмента към Централния депозитар АД от 1.10.2013 г.

Задълженията по него включват първоначалните и последващите вноски на членовете на Системата за клиринг и сетълмент (*Приложение 2.14*) в размер на 1,709 хил. лв. (31.12.2023 г: 1,596 хил. лв.), от които с Решение на Комитета за управление на Фонда от 04.02.2015 г. са приспаднати блокирани средства по парична сметка на фонда в КТБ - банка обявена в несъстоятелност /банка депозитар на Фонда до юни 2014 г. на стойност 469 хил. лв. (31.12.2023 г.: 469 хил. лв.).

26. ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ ПЕРСОНАЛА И СОЦИАЛНОТО ОСИГУРЯВАНЕ

Задълженията към персонала и социалното осигуряване включват:

	31.12.2024 BGN '000	***31.12.2023 BGN '000***
Задължения по неизползвани компенсируеми отпуски	265	243
Задължения към персонала	57	134
Задължения за социално и здравно осигуряване	161	42
Задължения за социално осигуряване върху неизползван отпуск	20	29
Общо	**503**	**448**

27. ЗАДЪЛЖЕНИЯ ЗА ДАНЪЦИ

Задълженията за данъци включват:

	31.12.2024 BGN '000	***31.12.2023 BGN '000***
ДДС	35	84
ДДФЛ	26	29
Данък върху разходите	33	4
ЗКПО	6	-
Общо	**100**	**117**

28. ДРУГИ ТЕКУЩИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ

Другите текущи задължения включват:

	31.12.2024 BGN '000	*31.12.2023 BGN '000*
Гаранционни депозити	48	43
Задължения за съучастия	32	9
Други	3	6
Общо	**83**	**58**

Гаранционните депозити, представляват гаранционна вноска, определена от общото събрание на депозитара (дружеството-майка) на членовете на Съвета на директорите, като гаранция за тяхното управление, във връзка с изискванията на чл. 240 от Търговския закон.

29. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК

Структурата на финансовите активи и пасиви на Групата към 31 декември 2024 г. по категории е посочена по-долу:

Финансови активи	***Финансови активи по амортизирана стойност 31.12.2024 BGN '000***	***Финансови активи по амортизиран а стойност 31.12.2023 BGN '000***
Финасови активи оценявани по справедлива стойност *(Приложение № 14)*	2,206	2,152
Финасови активи на ФГС оценявани по справедлива стойност *(Приложение № 15)*	151	148
Търговски вземания и вземания от свързани лица *(Приложение № 18; Приложение № 30)*	306	295
Парични средства и парични еквиваленти *(Приложение № 20.2)*	5,569	4,674
Парични средства и парични еквиваленти на Фонд за гарантиране на сетълмента *(Приложение № 20.1)*	1,070	967
	9,302	**8,236**

Финансови пасиви	***Финансови пасиви по амортизирана стойност 31.12.2024 BGN '000***	***Финансови пасиви по амортизиран а стойност 31.12.2023 BGN '000***
Търговски задължения (*Приложение № 23*) и задължения към свързани лица (*Приложение № 30*)	250	231
Задължения към трети лица (*Приложение № 24*)	1,112	554
Задължения по Гаранционен фонд (*Приложение № 25.1*)	88	83
Задължения по ФГС (*Приложение № 25.2*)	1,240	1,127
Задължения по лизинг (*Приложение №31*)	5	10
Други текущи задължения (*Приложение № 28*)	83	58
	2,778	**2,063**

В хода на обичайната си дейност Групата може да бъде изложена на различни финансови рискове, най-важните от които са: пазарен риск (включващ валутен риск, риск от промяна на справедливата стойност и ценови риск), кредитен риск, ликвиден риск и риск на лихвено-обвързаните парични потоци. Общото управление на риска е фокусирано върху прогнозиране на резултатите от определени области на финансовите пазари за постигане на минимизиране на потенциалните отрицателни ефекти, които биха могли да се отразят върху финансовите резултати и състояние на Групата. Политиката в тази област е свързана с извършването на оценки на пазарните обстоятелства във връзка с направените инвестиции и формите за поддържане на ликвидните средства. Част от прилаганите механизми са свързани и с анализ и търсене на приложими решения по отношение определянето на адекватни цени на услугите, предлагани от дружеството-майка и дъщерните дружества. Основният стремеж при управлението на рисковете е недопускането на неоправданата им концентрация.

Управлението на риска се осъществява текущо от оперативното ръководство на Групата съгласно политиката, определена от Съвета на директорите на дружеството-майка. Съветът на директорите е приел основни принципи на общото управление на финансовия риск, на базата на които са разработени конкретните процедури за управление на отделните специфични рискове, като валутен, ценови, лихвен, кредитен и ликвиден, и за риска при използването на недеривативни инструменти.

По-долу са описани различните видове рискове, на които е изложена Групата при осъществяване на търговските операции, както и възприетият подход при управлението на тези рискове.

Пазарен риск

а. Валутен риск

Групата не е изложена на валутен риск, защото почти всички нейни операции и сделки са деноминирани в български лева и/или евро, доколкото последното е с фиксиран курс спрямо лева по закон.

б. Ценови риск

Групата не е изложена на ценови риск за негативни промени в цените на услугите от обичайната си дейност, обект на нейните операции, защото те са специфични и за определен кръг клиенти, като има установени процедури за периодично актуализиране спрямо промените на пазара.

Групата е изложена на ценови риск по отношение на притежаваните от нея ценни книжа, класифицирани на разположение за продажба, вкл. и поради концентрация в типа книжа. Ръководството оценява като цяло този риск като нисък поради консервативния характер на инвестициите – основно в български държавни ценни книжа. Ръководството е установило процедури за текущо наблюдение на промените в цените, доходността и матуритетната структура на притежаваните държавни ценни книжа, и респ. предприемане на своевременни мерки и действия при наличие на индикатори за по-трайни негативни тенденции, особено сега в обстановката на световната икономическа криза, респ. текущи и задълбочени анализи на обслужването на вътрешния дълг и възможностите за обслужване в бъдеще от страна на българската държава.

Анализът на чувствителността на резултатите на Групата спрямо цените на дълговите ценни книжа, държани от нея, е направен на база състоянието и структурата на инвестициите към 31 декември. Ако тези цени се бяха променили с 5 % увеличение/намаление, ефектът към тази дата би се отразил директно върху нетните активи, доколкото дълговите ценни книжа са класифицирани като финансови активи по справедлива стойност през другия всеобхватен доход и тяхната преоценка се отчита директно като компонент от тях. Този ефект би бил следният:

	31.12.2024	***31.12.2023***
	BGN'000	***BGN'000***
Нетни активи (през друг компонент на всеобхватния доход – преоценъчен резерв ФА) – увеличение	115	115
Нетни активи (през друг компонент на всеобхватния доход – преоценъчен резерв ФА) – намаление	(115)	(115)

Ръководството на Групата не е разглеждало възможността за инвестиции в корпоративни дългови инструменти поради неприемливия кредитен риск и ниската ликвидност.

Ръководството на Групата е направило анализ на бизнес модела и спецификата на дългосрочните цанни книжа и е преценило, че те се държат и използват с цел както за събиране на договорните парични потоци, така и за продажбата и пораждат парични потоци на конкретни дати, които представляват само плащания на главницата и лихвата върху неиздължената сума на главницата. В резултат на този анализ дългосрочните дългови инструменти са класифицирани като финансови активи, отчитани по справедлива стойност през другия всеобхавтен доход.

Кредитен риск

Основните финансови активи на депозитара са под формата на парични средства, по текущи и депозитни банкови сметки, дългосрочни дългови инвестиции и търговски и други краткосрочни вземания.

Кредитният риск е свързан с риска някой от контрагентите на Групата да не бъде в състояние да изпълни изцяло и в обичайно предвидените срокове задълженията си към нея. Търговските вземания са представени в отчета за финансовото състояние в нетен размер, след приспадане на начислените обезценки по трудносъбираеми вземания. Такива обезценки са направени за вземания, при които се наблюдават събития и условия, идентифициращи загуби от несъбираемост съгласно предишен опит. За целта ръководството на Групата е разработило система от критерии за групиране на нейните контрагенти и респ. за оценка на събираемостта на вземанията от тях, вкл. необходимостта от признаване на обезценка и изчисляване на нейния размер.

Групата няма значителна концентрация на кредитен риск.

Дружеството-майка като депозитар извършва специализиран вид услуги, по-голямата част от които се осъществяват след заплащане на съответната такса.

Събираемостта на вземанията се контролира текущо и стриктно от отдел „Регистри" и отдел „Счетоводство" на дружеството-майка, съгласно установената политика на Групата. За целта ежедневно се прави преглед на откритите позиции по клиенти, както и получените постъпления, като се извършва равнение и анализ.

Групата е приела да използва матрица за провизиране на обезценки от очакваните кредитни загуби на търговските вземания. Последните са групирани в групи (портфейли) от различни сегменти клиенти, които имат сходни характиристики.

За всеки отделен портфейл се разработва отделна матрица. Заложените във всяка матрица проценти се определят на база дните на просрочие, миграционни коефициенти, отразяващи вероятностите едно вземане да прогресира в своето просрочие до зоната на икономическата загуба, и процента на крайната загуба. Обичайно, Групата приема, че датата на икономическата

загуба от несъбираемост възниква след 180 дни от първия ден на просрочие. Самите проценти се изчисляват първоначално на бази исторически данни, наблюдавани от Групата, за период поне от 3 години спрямо датата на финансовия отчет. Допълнително, те се коригират чрез включване на възможни ефекти от влиянието на прогнози за макрофактори, когато и за които е установена статистическа корелация, че изменението в тяхното поведение може да окаже съществено влияние на способността на клиентите да обслужват и уреждат задълженията си.

Групата регулярно анализира макроикономическите показатели на страната и стопанската среда, в която нейните клиенти оперират и преразглежда оценката си относно потенциалното влияние върху нейната дейност при възможни промени в ключови индикатори, които наблюдава.

Всички други вземания, със специфичен кредитен риск, се наблюдават пряко и текущо от ръководствата на дружествата.

Дълговите инструменти на Групата по справедлива стойност през другия всеобхватен доход включват единствено държавни облигации, които са определени като най-висока категория инвестиции (много добри и добри) от Bloomberg и следователно, се считат за инвестиции с нисък кредитен риск. Ръководството на Групата текущо следи рейтингите, определени от Bloomberg, както за определяне на кредитният риск на дълговият инструмент, така и за приблизителна оценка на очакваните кредитни загуби.

Паричните операции са ограничени до няколко първокласни банки (*Приложение* № 20) с висока репутация и ликвидна стабилност. Допълнително кредитната експозиция в банки текущо се следи и анализира с цел ефективно използване на паричните средства.

Групата измерва кредитният риск на паричните средства в банки чрез кредитния рейтинг на банката – контрагент, като е приело, че финансови инструменти с определен външен „инвестиционен кредитен рейтинг“ имат нисък кредитен риск. Обичайно тя работи с банки, които имат такъв рейтинг. За тези инструменти Групата изчислява 12 месечни очаквани кредитни загуби. Банки с рейтинг под инвестиционния кредитен рейтинг се приема, че е налице значително нарастване на кредитния риск.

За определяне на кредитен рейтинг и вероятността от неизпълнение Групата използва информация от външна рейтингова агенция - Moody's, Fitch, S&P, BCRA и Bloomberg, чиято методология е утвърдена и съвместима в световен и европейски мащаб. На базата на рейтинга, то прилага и референтните за този рейтинг PD (вероятности за неизпълнение). Очакваните кредитни загуби се изчисляват като се прилагат така установените PD и LGD (загуби при неизпълнение), изчислени като са приспаднати стойностите на гарантирани и/или застраховани суми.

За ограничаване на риска относно паричните средства и предоставени депозити, политика на Групата е да ги разпределя по текущи сметки и депозити с различен срок в различни банкови институции в България, с висока репутация и доказана надеждност, с което избягва тяхната концентрация в една финансова институция.

Очакваните кредитни загуби се изчисляват на датата на всеки отчетен период.

Ликвиден риск

Ликвидният риск се изразява в негативната ситуация Групата да не бъде в състояние да посрещне безусловно всички свои задължения съгласно техния падеж. Тя провежда консервативна политика по управление на ликвидността, чрез която постоянно поддържа оптимален ликвиден запас парични средства, добра способност на финансиране на стопанската си дейност, осъществява постоянно контролно наблюдение на фактическите и прогнозни парични потоци по периоди напред и поддържане на равновесие между матуритетните граници на активите и пасивите на Групата. Групата генерира и разполага с достатъчно собствени оборотни средства и няма необходимост от привлечени средства за извършване на оперативната си дейност. Текущо матуритетът и своевременното осъществяване на плащанията се следи от финансово-счетоводния отдел на всяко дружество, като се поддържа ежедневна информация за наличните парични средства и предстоящите плащания. Свободните средства се инвестират в срочни депозити при банки, с обичаен оригинален матуритет от 1-12 месеца и български държавни облигации, считани за сравнително нискорискови инструменти, при относително висока доходност.

По-долу са представени финансовите недеривативни пасиви на Групата в края на отчетния период, групирани по остатъчен матуритет, определен спрямо договорения матуритет и парични потоци. Таблицата е изготвена на база на недисконтирани парични потоци и най-ранна дата, на която задължението е изискуемо. Сумите включват главници и лихви.

BGN 000 **31 декември 2024 година**	*на виждане* *	*до 1 м.*	*от 1 до 3 м.*	*от 3 м. до 6 м.*	***от 6 м. до 1 г.***	***от 2 г. до 5 г.***	***Общо***
Финансови пасиви							
Търговски задължения	-	250	-	-	-	-	250
Задължения към трети лица	1,112	-	-	-	-	-	1,112
Задължения по Гаранционен фонд*	88	-	-	-	-	-	88
Задължения по ФГС*	1,240	-	-	-	-	-	1,240
Задължения по лизинг	-	1	3	1	-	-	5
Други текущи задължения	83	-	-	-			83
Общо финансови пасиви	**2,523**	**251**	**3**	**1**	**-**	**-**	**2,778**

BGN 000 **31 декември 2023 година**	*на виждане* *	*до 1 м.*	*от 1 до 3 м.*	*от 3 м. до 6 м.*	***от 6 м. до 1 г.***	***от 2 г. до 5 г.***	***Общо***
Финансови пасиви							
Краткосрочни банкови заеми	-	231	-	-	-	-	231
Търговски задължения	554	-	-	-	-	-	554
Задължения към трети лица	83	-	-	-	-	-	83
Задължения по Гаранционен фонд*	1,127	-	-	-	-	-	1,127
Задължения по ФГС*	-	3	4	3	-	-	10
Задължения по лизинг	58	-	-	-			58
Други текущи задължения	**1,822**	**234**	**4**	**3**	-	-	**2,063**
Общо финансови пасиви	**1,822**	**234**	**4**	**3**	-	-	**2,063**

**Сумите са изискуеми при отписване на членовете (Приложение № 2.14)*

Риск на лихвоносните парични потоци

В структурата на активите и пасивите на Групата основните лихвоносни финансови инструменти са паричните средства по текущи банкови сметки, предоставени срочни банкови депозити и български държавни ценни книжа. Затова приходите и оперативните парични потоци са само до известна степен повлияни от промените в пазарните лихвени равнища. Основната част от лихвоносните активи (депозитите в банки и български ценни книжа) са с фиксиран лихвен процент, който се запазва непроменен до падежа на съответния актив.

Към 31.12.2024 г. Групата не е изложена на лихвен риск от своите дългосрочни и краткосрочни задължения, защото те са обичайно търговски и не са лихвоносни..

Управление на капиталовия риск

С управлението на капитала Групата цели да създава и поддържа възможности тя да продължи да функционира като действащо предприятие и да осигурява съответната възвръщаемост на инвестираните средства на акционерите и стопански ползи на другите заинтересовани лица и участници в нейния бизнес, както и да поддържа оптимална капиталова структура, за да се редуцират разходите за капитал. През 2024 г. стратегията на ръководството на Групата е да се работи изцяло със собствени средства, генерирани от стопанската й дейност, без да ползва привлечени заемни средства.

Групата текущо наблюдава осигуреността и структурата на капитала си. Характерното за нея е, че тя традиционно финансира дейността си от собствените си генерирани печалби и чрез своите акционери, без използване на дългов капитал.

Справедлива стойност

Концепцията за справедливата стойност предполага реализиране на финансови инструменти чрез продажба на база позицията, предположенията и преценките на независими пазарни участници на основен или най-изгоден за даден актив или пасив пазар. За своите финансови активи и пасиви Групата приема като основен пазар финансовите пазари в България. Затова справедливата стойност на държаните търгуеми ценни книжа се определя на база постигнати котировки на тези пазари и публичната информация за тях. В повечето случаи, обаче, особено по отношение на търговските и други краткосрочни вземания и задължения, и банковите депозити, Групата очаква да реализира тези финансови активи чрез тяхното цялостно обратно изплащане или респ. погасяване във времето. Затова те се представят по тяхната амортизируема стойност.

Също така, голямата част от финансовите активи и пасиви са краткосрочни по своята същност (търговски вземания, банкови депозити и търговски задължения) и поради това тяхната справедлива стойност може да се приеме, че е приблизително равна на балансовата им стойност.

Доколкото все още не съществува достатъчно пазарен опит, стабилност и ликвидност за покупки и продажби на някои финансови активи и пасиви, за тях няма достатъчно и надеждни котировки на пазарни цени. Ръководството на Групата счита, че при съществуващите по настоящем обстоятелства представените в отчета за финансовото състояние оценки на финансовите активи и пасиви са възможно най-надеждни, адекватни и достоверни за целите на финансовата отчетност.

30. СВЪРЗАНИ ЛИЦА И СДЕЛКИ СЪС СВЪРЗАНИ ЛИЦА

Основен акционер на дружеството-майка

Държавата чрез Министерство на финансите (МФ) притежава 43.70% от акциите в основния акционерен капитал на Централен депозитар АД и заедно с държаните от МФ акции от капитала на Българска фондова борса АД, има статут на основен акционер.

Предприятие с квалифицирано участие от страна на държавата

Държавата чрез Министерство на финансите, притежава 50.05 % от акциите в основния акционерен капитал на Българска фондова Борса АД и притежава контролно влияние върху финансовата и оперативната политика на групата /контрол/. Последното е свързано лице с

Централен депозитар АД, доколкото и в двете дружества държавата има квалифицирано участие и общи представители (директори) в съветите на директорите им. Българска Фондова Борса АД от своя страна също е акционер в Централен депозитар АД с 4.51 % акционерно участие.

Българска независима енергийна борса ЕАД и Файненшъл Маркет Сървисиз ЕООД са свързани лица тъй като са дъщерни дружества на Българска Фондова Борса АД - предприятие с квалифицирано участие /контрол/ от страна на държавата.

Другите свързани лица са през ключов управленски персонал.

Сделки със свързани лица

Продажби на свързани лица	***Вид свързаност***	***2024 BGN '000***	***2023 BGN '000***
Административни, счетоводни услуги и информационно обслужване	Предприятие с квалифицирано участие /контрол/ от страна на държавата	492	476
Счетоводни, административни и услуги по управление на парични средства	Дъщерни дружества на предприятие с квалифицирано участие /контрол/ от страна на държавата	1,701	1,630
Консултантски услуги	Предприятие с квалифицирано участие /контрол/ от страна на държавата	30	60

Покупки от свързани лица	***Вид свързаност***	***2024 BGN '000***	***2023 BGN '000***
Наем	Дъщерно дружество на предприятие с квалифицирано участие /контрол/ от страна на държавата	8	8

Разчети със свързани лица

Вид свързаност	***Вид на разчета***	***31.12.2024 BGN'000***	***31.12.2022 BGN'000***
Търговски вземания	Предприятие с квалифицирано участие /контрол/ от страна на държавата	35	68
Търговски вземания	Дъщерни дружества на предприятие с квалифицирано участие /контрол/ от страна на държавата	22	133

Към 31.12.2024 г. Групата няма задължения към свързани лица (31.12.2023 г.: няма задължения към свързани лица).

Вземанията и задълженията са краткосрочни и в лева.

Предприятието с квалифицирано участие /контрол/ от страна на държавата е предоставило паричен депозит за обезпечаване на банков заем на Групата *(Приложение № 32)*.

Възнаграждения на ключовия управленски персонал

Съставът на ключовия управленски персонал е оповестен в *Приложение № 1.1.*

Заплатите и другите краткосрочни доходи на ключовия управленски персонал за 2024 г. възлизат на 479 хил.лв. (2023 г.: 438 хил.лв.), в т.ч.:

- Текущи възнаграждения: 434 хил.лв. (2023 г.: 427 хил.лв.)
- Осигуровки: 15 хил.лв. (2023 г.: 11 хил.лв.).

31. ЛИЗИНГ

В консолидирания отчет за финансовото състояние са представени следните обекти и суми, свързани с договори за лизинг:

Активи „право на ползване“ - включени са в консолидирания отчет за финансово състояние към имоти, машини и оборудване –„земи и сгради“ и „транспортни средства“ *(Приложение №12)*.

	Сгради	*Транспортни средства*	*Сгради*	*Транспортни средства*
	2024	***2024***	***2023***	***2023***
	BGN'000	***BGN'000***	***BGN'000***	***BGN'000***
Отчетна стойност				
1 януари			41	27
Увеличения/придобити			-	-
Намаления/отписани			-	-
31 декември	**-**	**30**	**41**	**27**
Натрупана амортизация				
1 януари	-	17	28	10
Начислена амортизация за годината		8	13	7
31 декември	**-**	**25**	**41**	**17**
Балансова стойност на 31 декември (*Приложение № 12*)	**-**	**5**	**-**	**10**

Задълженията по лизинг към 31 декември са както следва:

	2024	*2023*
	BGN'000	*BGN'000*
1 януари	10	30
Увеличения	3	-
Начислена лихва	-	1
Плащания	(8)	(21)
31 декември	**5**	**10**
в т.ч.		
Дългосрочна част	-	-
Краткосрочна част	**5**	**10**

Разходи, признати в консолидирания отчет за всеобхватния доход.

	2024	*2023*
	BGN'000	*BGN'000*
Разходи за амортизации на активи „право на ползване" (МСФО 16) – *Приложение № 12*	7	20
Разходи за лихви за задълженията по лизинг – МСФО 16 (включени във финансовите разходи) – *Приложение №9*	1	1

Общият изходящ паричен поток по договори за лизинг към 31 декември 2024 г. е в размер на 8 х. лв. (2023 г.: 21 х. лв.).

32. СЪБИТИЯ СЛЕД КРАЯ НА ОТЧЕТНИЯ ПЕРИОД

Не са настъпили събития, които да налагат допълнителни корекции и/или оповестявания в консолидирания финансов отчет на Групата за годината, завършваща на 31 декември 2024 г.